Nsyɔ̃-á Nɩ̀vɩ̀nɩ̀ tir nɛ̂ wãrkɩ Yesu tyí sɔkɔ

Yesu nɛ̂-á Liyel Pi núkúnɩ̂nɛ, ǹmɔ ye wɛynɛ nɛ̂-á min nɛ́tɛ̃́nɛ

1 Tyi pól tyah gbɩ̃́nɛ, nɛ̂-á wɛynɛ,* à lésõ mɛ. Ȁ lésõ mɛ ànɛ̂ Liyellɛ. Liyel ye ǹnɛ.

2 Ǹmɔ ye lésõ mɛ ànɛ̂ Liyellɛ tyah gbɩ̃́nɛ.

3 Yɩ́yɩ̀n pól mɔ ǹmɔ gbɔ̏ yõ sɔkɔ. Yɩ̀ nónó pól-á mɔ, sé kèyǎh ńtɛ̃ náh mɔ nɛ́ ǹmɔ náh.

4 Ǹmɔ sɔkɔ ye min n wɛ. Kénɛ min ye kyɔ̀olɛ névye tyí.

5 Kè mɛ kõ tɛ̃ kyɔ̀o fɛ̃́ntȗ sɔkɔ, tɛ́ fɛ̃́ntȗ náh tɛ̃ wɛ ké yah kõ.

6 Képah sɔkɔ, Liyel pɔ dɩ̃́ yɔ́ tõ, nɛ̂ yɩ̃n-á Nsyɔ̃nɛ.†

7 Ǹmɔ ye pɔ kyɔ̀o mɛ̀ tyí yo wah névye tyí, nɛ pé pól wɛ sɛ̃ ké yõ sɔkɔ ǹmɔ gbɔ̏ yõ.

8 Ǹmɔ náh sɔ̏ kyɔ̀o mɛ̀nɛ, ǹtɛ ké tyí yónwàh-ǹsah ye sɔ̏ à pɔ.

9 Wɛy mɛ̀nɛ, kyɔ̀o kègbɩ ye sɔ̏ kélɛ, nɛ̂-á pɔ kèkõyɔ̋ sɔkɔ, à pɔ pɩ kyɔ̀olɛ no pól tyí.

---

* **1:1** 1.1 - Wɛy nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̏ sɔkɔ yɔ̀, Liyel Pídɩ̃́ Yesu ye. Légbɩ̃́nɛ à náh tɔ̃́nɩ̀ sɔ̏ mɛ pɩ névilɛ. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.14.

† **1:6** 1.6 - Ȁ wil Nsyɔ̃ 1.42 ànɛ̂ Nsyɔ̃ 21 tyí sɔkɔ, Nsyɔ̃ sɛ́bɛ́y mɛ̀ pól sɔkɔ, yâh fyɔ̀ Nsyɔ̃ yɩ̃n wɛ wãrkínsàhnɔ́lɛ ńyãh sɔkɔ, wèlnwɩ̏lkɩ̀-ò Nsyɔ̃ ye pè n ye.

10 Tɛ́ nɛ̂-á wɛy mɛ̀nɛ, à sɔ̏ mɛ kèkõyɔ̋ sɔkɔ.
Kèkõyɔ̋ mɔ ǹmɔ gbɔ̏ yõ sɔkɔ, ǹtɛ képah fyé yõ,
kèkõyɔ̋ névye náh tɛ̃ wɛ à yah pĩ.
11 Ǹ yɛ̃́ngbɛ̃́ tyah sɔkɔ ye à pɔ, tɛ́ ǹ no náh à tɛ̃
plɛ.
12 Ǹtɛ nónó tɛ̃̏ wɔ-á à tɛ̃ plɛ tɛ́ sɛ̃ ǹ yõ, à
tɛ̃́nwɛnɔlɛ pépi kɔ̃ pè pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̏lɛ.
13 Ǹtɛ tɔ̋ sɔkɔ dubi dùkù, képah náh pɩ wil
gbɛ̃́nsê dékè, képah náh pɩ névi dyɔ yĩ̋ tɛ̃ sɔkɔ
náh pè pɩ Liyel wɛ̃́npɩ̏lɛ dɛ́! Liyel gbɔ̏ yõ sɔkɔ ye
pè wɛ.
14 Wɛy ye vi mɔ pɩ névilɛ à pɔ twah tɛ̃ á wrɔ́.
Yɔ̏bènɔrɩ pɩ́-ò ye ǹnɛ, ànɛ̂ à mɛ gbɩ ó ǹ tɔ̂ɔ́.
Ǹmɔ nɛ̂-á Liyel Pi núkúnɩ́nɛ, á ye ǹ tɔ̃́rɩ́ wɛ, tɔ̃́rɩ́
nɛ̂-á à wɛ syi ǹ Sú tyɩ́.
15 Ǹmɔ tyɩ́ ye lésõ Nsyɔ̃ yo tũ léyy nɛ ńkɛ̃́:
«Ǹmɔ tyɩ́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnî kɩ
n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ dubi,
képah ye à kal ńnɛ.›»
16 Ápi mɛ yɔ̏bènɔrɩlɛ n tɔ̃ n wɛ n yuku ǹ
nɩ̀gbɛ̀kɩ̀ tnɔ́nkàhnmɔnɔ gbɔ̏ yõ, ǹmɔ nɛ̂-á
Yesulɛ.
17 Moyisi gbɔ̏ yõ ye Liyel ǹ tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ á
kɔ̃. Ǹtɛ Yesu nɛ̂-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, ǹmɔ
wɔ gbɔ̏ yõ sɔkɔ ye yɔ̏bènɔrɩ ànɛ̂ gbɩ wɔ wɛ.
18 Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ yĩ́ náh tɛ̃ yah Liyel yõ. Ǹtɛ ǹ Pi
núkúnɩ́ nɛ̂ tyɩ́-á yo sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á Liyellɛ, tɛ́ mɛ
Sú Liyel tnɔ̂, ǹmɔ ye Liyel dùkùlɛ á wɛ̃kɩ.

Wèlnwɩ̏lkɩ̏-ò Nsyɔ̃-á ǹ gblɔ̌y tyɩ́ dùkù yo wah sɔ̃̋

19-20 Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm lésõ Yerusalɛmɩ kwil
sárká syínwȉlkȉpu, ànɛ̂ Levi yȉkȉ névye yísyɔ́ tõ
Nsyɔ̃ tyí, pè kyɩ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɛ̃̆ se nɛ nɛ̂
ó-á péwɔlɛ nɩ? Nsyɔ̃ náh yahle ké yónɔ́lɛ pé tyí
dɛ́! Ȁ kè yo dal mɔ pé tyí pnɛ́yy pé pól yȉ́ yah
nɛ, péwɔ náh Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
21 Képah sɔkɔ, pè mɛ nɛ, ǹtɛ nɛ̂ se ǹmɔlɛ nɩ?
Ǹkɛ̃̆ ńmɔ se Yelilɛ‡ nɩ? Nsyɔ̃ mɛ pè syah nɛ, ǹmɔ
náh péwɔlɛ. Pè nɛ, ǹtɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò§
nɛ̂-á kɩ n pɔ n pi, ǹmɔ se ǹnɛ nɩ? Ȁ mɛ nɛ ɔ̃̏ɔ̃-á.
22 Képah tɛ̃̆nɛ, pè nɛ, ǹtɛ ǹmɔ tɛ̃̆ se nɛ nɛ̂ ó-á
pélɛ nɩ? Ȁ kè yo pé syah pé kɔ̃ pé kyɩ wɛ yo pé
tɔ̃́pú tyí kè. Ǹkɛ̃̆ sɔ̃ se à kɩ yo ǹ gblɔ̃̆y tyí sɔkɔ
nɩ?
23 Képah sɔkɔ, Nsyɔ̃ mɛ nɛ: «Ńmɔ tyí ye lésõ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Yesayi yo sah ǹ wɛy sɔkɔ nɛ,
ǹnî yȉ́npɔ̃́-á mɛ n dɔkɔ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃̆:
‹Yé wɛ̃̆kì tɔ̃ sah Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ yĩnnɛ!›»*
24 Ǹtɛ nónó-á sɔ̃̀ pè tõ Nsyɔ̃ tyí, Farisi wɛ̃̆kì
kɔ́pú ye sɔ̃̀ pélɛ.
25 Pè tɔ̃ à piki yah nɛ, ǹmɔ-à ńkɛ̃̆nɛ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ, képah náh pɩ Yelilɛ, képah náh pɩ
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-òlɛ, ǹtɛ kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ à
névyelɛ n wel n wilki ni sɔkɔ nɩ?

‡ **1:21** 1.21 - Yelilɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò ye lésõ ǹnɛ, tɛ́ à pɔ à yɔ̃ dɔkɔ sɔkɔ yȉ̂nyõ. Kè mɛ yónɔ́lɛ Malaki 3.23 sɔkɔ nɛ, wǎh kɩ ǹ syɩ pɔ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ pɔ́nɔ́ tyi tɔ̃ sah. Képah ye Nsyifunɔ kɔ̃ pè Nsyɔ̃nɛ n piki n yah nɛ Yeli se ǹmɔlɛ nɩ? § **1:21** 1.21 - Nsyifunɔ gbɔ̃̀ sàhnɔ́ sɔ̃̀ mɛ Tɔ̃nyonɔ sɛ́bɛ́y 18.15-22 wɛy yõ sɔkɔ nɛ, Liyel-á kɩ ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò tɛkɩ mɔ n pi Moyisi tyí kɔ̃lɛ. * **1:23** 1.23 - Yah n tɛ Yesayi 40.3.

26 Képah sɔkɔ, à yo pé tyı́ nɛ: «Ǹmɔ tɛ̃ wɔ mɛ
nolɛ n wel n wilki ni sɔkɔ, ǹtɛ ǹnı̂ mɛ yépi wrɔ́,
nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n pnɛ.
27 Ǹmɔ kı n pɔ n pi ńmɔ tyı́ náh. Tɛ́ ńmɔ ńtɛ̃
fɔ̃́rɔɔ kah ǹ lékyêh mnɔ fyé dɛ́nmɔnɔlɛ.»
28 Kénɛ tyi pól sɔ̃̀ pı Betani kwil sɔkɔ, Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnınɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye sɔ̃̀ Nsyɔ̃ n wel n
wilki nolɛ ni sɔkɔ.

Tyı̂pêl tɛ̃́nyɔ̃̀-òlɛ

29 Ké ďindallɛ, Nsyɔ̃-á Yesu wɛ à mɛ n pi ǹ
tnɔ̂, à nɛ ńkɛ̃́: «Yé yah, Liyel-á képɔ́pı́kı̀† nɛ̂ tɛkı
mɔ kèkõyɔ̃́ névye tyı́pêl tɛ̃ yõ yĩnnɛ, ǹmɔ ye yɔ̀.
30 Ǹmɔ tyı́ sɔkɔ ye mé lésõ kè yo nɛ ńkɛ̃́: ‹Ǹnı̂
kı n pɔ n pi ńmɔ tyı́ náh, tɛ́ à mɛ tɛ tɛ́ ńmɔ
dubi, képah ye à kal ńnɛ.›»
31 Ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ náh lésõ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ yáh wɛ
mé pɔ wèlnwı̀lkı̀nɔ́lɛ n pı ni sɔkɔ, ǹ dùkù ye mé
Yisrayel tãnnɛ n wɛ̃kı.»
32-33 Nsyɔ̃ tyı́yókè mè yo Yesu tyı́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Liyel nɛ̂-á tɛkı mɔ ńnɛ nɛ mé wèlnwı̀lkı̀nɔ́lɛ n
pı ni sɔkɔ, à lésõ yo ń tyı́ nɛ ńkɛ̃́: ‹Wáh kı Liyel
Mirki wɛ kè tiki pɔ tɛ̃ nɛ̂ yõ, ǹmɔ ye kı névyelɛ
n wel n wilki Liyel Mirki sɔkɔ.› Ǹmɔ ńtɛ̃ náh
lésõ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ mé pɔ Liyel Mirki wɛ kè wil
yĩ̂nyõ à n tiki n pi kèpı́kı́pı́kı́ tyı́ kɔ̃lɛ, à pɔ tɛ̃ ǹ
yõ.
34 Mé ye kè wɛ yĩ́nɛ. Képah ye mé kélɛ n yo n
dal mɔ nɛ, Liyel Píďí-á ďí mɛ̀nɛ.»

† **1:29** 1.29 - Yah n tɛ Yálnɔ́ 12.3.

Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́gbrolɛ

35 Tɛ́ ɗĩndallɛ, Nsyɔ̃ tɔ̃ sɔ̏ mɛ nɛ́npɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̏
sɑ̋hpú sɔkɔ nɛ́pɩ̂ nímí yísyɔ́lɛ.
36 Wǎh Yesu wɛ à pɔ n sɔkɔ à nɛ ńkɛ̋: «Yé yah
képɔ́píkȉlɛ, nɛ̂-á Liyel tɛkɩ mɔ.»
37 Képah tɛ̃nɛ, Nsyɔ̃ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̂ nímí nɔ́pi-á
ǹ wɛy mɛ̀ noh sɛ̋, pè kõ Yesu náh.
38 Yesu-á vi yah tɛ́ pé wɛ pè mɛ ǹ sɔ̏ tɛ̃, à pè
piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se pè n yah n kɔ̃ nɩ? Pè
mɛ à ye Wrabilɛ, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò ɗı̋nɛ. Tɛ́ à piki
yah nɛ, ǹ twáhntɛ̃-ǹsah se mɛ ńyãh sɔkɔ nɩ?
39 À mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ, pǎh kɩ kyɩ kè wɛ.
Pè mɛ ǹ sɔ̏ tɛ̃ kyɩ ǹ twáhntɛ̃-ǹsah wɛ lɛ́rínɔ́
gbãm-ò kénkɔ̃ sɔkɔ.‡ Képah sɔkɔ, pè mɛ wũ ǹ
tyí, à lésõ gbȉyȉkȉ tɛ́y pɩ.
40 Nsyɔ̃ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̂ nímí nónó-á sɔ̏ ǹ wɛy
noh tɛ́ Yesu sɔ̏ tɛ̃, pé sɔkɔ núkú yɔ́ yĩn ye
Andrelɛ. Simo-Pyɛrɩ yű̃npi ye sɔ̏ ǹnɛ.
41 Andre-á yal nɛ́npɔ́, kénɛ Simo-Pyɛrɩ tyí ye à
kyɩ wil gbennɛ, ǹmɔ nɛ̂-á ǹ nɛ́nkyíɗı̋nɛ, tɛ́ yo ǹ
tyí nɛ ńkɛ̋: «Ápi Krista wɛ.» Krista kɔ́r ye Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ.
42 Képah sɔkɔ, à Simo tɛ̃ yuku Yesu tyí. Yesu-á
Simo wɛ, à à yah, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, Nsyɔ̃§ píɗı̋
Simo-á ǹnɛ, tɛ́ páh kɩ yĩn yɔ́ dyɩ à kɔ̃ Sefasɩlɛ.

---

‡ **1:39** 1.39 - Gbı̋ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̏ sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ lɛ́rí yãh dùkù sɔkɔ, mɛ́ndwɔ̌ gbı̋ (16 h) kénkɔ̃ tyí ye pè n yo. Tɛ́ Wrome tãn wɔ lɛ́rí yãh dùkù sɔkɔ, pɔ̃y tɔ̃ gbı̋ tyí ye pè n yo. § **1:42** 1.42 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̏ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasɩlɛ.

Wâh noh nɛ Sefasɩ-á, ké kɔ́r ye légbɪ̃́lɛ. Kénɛ yĩn
ye tɔ̃ pè n ye Pyɛrɩlɛ.

43 Ké dɪ̃ndallɛ, Yesu kè yah tɔkɔ nɛ, páh kɩ
yuku Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Wăh Filipi wɛ, à yo ǹ
tyí nɛ, à pé sɔ̃̀ tɛ̃.
44 Betisayida kwil nɛy ye sɔ̃̀ Filipilɛ. Kénɛ kwil
tãn ye sɔ̃̀ Andre ànɛ̂ Pyɛrɩ tɔlɛ.
45 Képah náh, Filipi kyɩ wil Natanayɛlɩ tyí, tɛ́
yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́: «Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ ànɛ̂ Liyel
tɛ̃ntɔ̃̀ syɪ́nyopu-á nɛ̂ tyí yo sah, á ye à wɛ.
Nsyosɛfu pɪ́dɪ̃́ Yesu ye. À n wil Nasarɛtɩ kwil.»
46 Wăh yo sɛ̃́, Natanayɛlɩ à syah nɛ, kwáhgbɪ́
se kɩ fɛ̃ wil Nasarɛtɩ kwil sɔkɔ nɩ? Filipi mɛ yo
ǹ tyí nɛ, à pɔ n yah.
47 Képah sɔkɔ, Yesu-á Natanayɛlɩ wɛ à n pi ǹ
tnɔ̂, à nɛ ńkɛ̃́, Yisrayel nɛy tɔ́tɔ́-á yɔ̀, nɛ̂-á yɪ̃́nvɪ̆
náh mɛ ǹ sɔkɔ póllɛ.
48 Natanayɛlɩ mɛ nɛ, ńyãh sɔkɔ se à pɪ̃ pélɛ
nɩ? Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, Filipi-á pópó ǹnɛ n ye,
gbɪ̃́ nɛ̂-á sɔ̃̀ à mɛ sènsóké séswɔ̂ sɔ̃̀ sɔkɔ, páh sɔ̃̀
mɛ ǹnɛ yah.
49 Képah sɔkɔ, Natanayɛlɩ mɛ nɛ: «Kwɔ́-ò dɪ̃́,
Liyel Pɪ́dɪ̃́ ye álɛ. Áwɔ ye Yisrayel tãn yɔ̃̀tɛ̃̆nɛ.»
50 Wăh yo sɛ̃́, Yesu mɛ à syah nɛ, páh yo ǹ tyí
nɛ páh sɔ̃̀ mɛ ǹnɛ n yah, gbɪ̃́ nɛ̂-á à mɛ sènsóké
séswɔ̂ sɔ̃̀ sɔkɔ, képah kó à kɔ̃ à sɛ̃ pé yõ nɩ? Ǹtɛ
ǹ yɪ̃́-á kɩ tɔ̃ n tɛ̃ n pi tyí-ǹgbnɔ yõ kɩ kal nɔ́pilɛ.
51 Tɛ́ tɔ̃ ǹ syɩ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ,
mé kélɛ n yo yé tyí, yé kɩ yɪ̃̂nyõ wɛ

yíkínmɔnɔlɛ, tɛ́ yȋ̂nyõ tȍnpɩbɩ kɩ mɛ n dɔkɔ, tɛ́
kɩ n tiki Névi Pɩ́dɩ̃́* yȍtah sɔkɔ.»

2

Fúr syáh nɛ̂-á syah Kana kwil sɔkɔ

1 Képah náh, ké sèpȉn tɔ̃́-ò sõlɛ, fúr syáh yɔ́ sȍ
mɛ n syah Kana kwil, Kalile gbɛ̆nyah sɔkɔ. Yesu
yṹ sȍ mɛ ké sɔkɔ.
2 Tɛ́ pè sȍ mɛ Yesu tɔ ye ké sɔkɔ, ànɛ̂ ǹ tȍ
sấhpúlɛ.
3 Păh mɛ fúr syáh mɛ̀ sɔkɔ, dȉvɛ̃ pɔ tɛkɩ. Kăh
pɩ sɛ̃́, Yesu yṹ mɛ yo ǹ tyí nɛ, dȉvɛ̃-á mɛ tɛkɩ no
tyí dɛ́!
4 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, kwâh nɛ̂ se à n yah n
kɔ̃ pé tyí nɩ? Pé gbĩ náh tɔ̃́nì sɛ.
5 Képah sɔkɔ, ǹ yṹ mɛ yo dȉvɛ̃ díbípú tyí nɛ,
wàh kɩ fyɔ̀ pɔ tyi nónó yo pé tyí, pè sé pól pɩ.
6 Tɛ́ dyêh yȁhnpní kénúkò sȍ mɛ Nsyifunɔ
gblɔ̆y tɔ̃́nsàhnɔ́* yĩnnɛ à yĩnɛ pé tyi kȍnsàhnɔ́lɛ.
Sé núkú núkú pól sȍ mɛ lítírnɔ́ lèkwɛ̆kwɛ
kénkɔ̃lɛ.
7 Dŏ Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pè ni mɔ pní nɔ́pi
yĩ́yĩlɛ. Pè mɛ ni mɔ sé yĩ́yĩlɛ.
8 À mɛ nɛ, núkúnúkú pè tãh kyɩ tyi yah wàh-ò
dɩ̃́ kɔ̃. Pè mɛ tãh kyɩ à kɔ̃.

---

* **1:51** 1.51 - Yesu-à Névi Pɩ́dɩ̃́ tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̆y ye à n ye. * **2:6** 2.6 - Dyêh yȁhnpní ànɛ̂ gblɔ̆y tɔ̃́nsàhnɔ́ nɛ̂ tyí-á n yo Liyel yah sɔkɔ yɔ̀, Nsyifunɔ ńkɛ̃́nɛ ni mɔ n sah kénɛ yȁhnpní sɔkɔ, tɛ́ pàh wil kɔ́lɔ́ sɔkɔ, képah náh pɩ, pàh n tyah yõke yɔ̃́nɔ́lɛ, pě pé gblɔ̆y kãm n wel sépi ninɛ, ǹ pé gblɔ̆y tɔ̃ n sah Liyel yah.

9 Képah sɔkɔ, tyi yah wàh-ò dɩ̃́-á kè wɔ yah, kè
sɔ̃̀ mɛ vi mɔ pɩ dɩ̀vɛ̃nɛ, tɛ́ à náh sɔ̃̀ mɛ kénɛ dɩ̀vɛ̃
wɩ̀l-ǹsah pɩ̃. Ǹtɛ dɩ̀vɛ̃ díbípú nónó-á sɔ̃̀ di mɔ
yɔlɛ, pépi wɔ sɔ̃̀ ké wɩ̀l-ǹsah pɩ̃. Képah sɔkɔ, dɩ̃́
mɛ fúr pɩ́-ò dɩ̃́ ye,
10 tɛ́ yo ǹ tyɩ́ nɛ, no pól-á ńkɛ̃́nɛ dɩ̀vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀
ǹgbò dibi. Névye-à wɔ kè syɔ̃ pé sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ,
nɛ̂-à mɛ nɔ́nyɩ̃́-ńkɛ̃́nɛ, pè n pyě képah dibi. Ǹtɛ
ǹmɔ pyě dɩ̀vɛ̃ pènɛ̀kɩ̀ tɛ̃̀ wɔ koh sah à pɔ nɔ
yɩ̃̌nkɔ̃ gbɩ̃́ tyɩ́ nɩ?
11 Képah ye pɩ Yesu gbɩ̌l tyɩ́pɩ́nɩ́ gbennɛ, à ǹ
tɔ̃́rɩ́ wɛ̃kɩ. Kǎh pɩ sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mɛ gbah sɛ̃ ǹ
yɔ̃. À gbɩ̌l mɛ̀ pɩ Kana kwil, Kalile gbɛ̃̌nyah sɔkɔ.
12 Képah náh, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ yṹ, ànɛ̂ ǹ yṹnpyé,
ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tiki yuku Kapɛrnayumi kwil
sɔkɔ. Tɛ́ sèpɩ̃̀n kwéy ó ye pè pɩ nɛ́npɔ́.

Gbɔ̀yɩ̃bɩ yɩ̃́nɩ̂nwɩ̀lkɩ̀nɔ́lɛ Liyel nɩ̂-ńsah gbô sɔkɔ

13 Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sɔ̃̀ mɛ de n tɛ
sɛ̃́, Yesu mɛ dɔkɔ yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ.
14 Wǎh kyɩ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, à kyɩ nɛ n
yah gbɔ̀yɩ̃bɩ mɛ gbɔ̀lɛ n yɩ̃ ké sɔkɔ. Túkù mɛ
nyehlɛ n yɑ̃m, túkù mɛ képyɛ́nɩ̀nɛ n yɑ̃m, túkù
mɛ kèpíkípíkínɔlɛ n yɑ̃m, tɛ́ túkù tɔ mó mɛ pɔ
pé pɔ́ duke dukenɔ mɔ sah tàbǎlnɔ́ yɔ̃, mɛ sélɛ
n sah n tṹ.
15 Képah tɛ̃̌nɛ, Yesu mnɔ yísyɔ́ pɩ yèfɔ̃hlɛ, tɛ́
gbɔ̀yɩ̃bɩ nɔ́pi pól yɩ̃ni wilki kélɛ Liyel ní-ńsah
gbô sɔkɔ, à tahlɩ pé képyɛ́nɩ̀ ànɛ̂ pé nyeh tyɩ́. Tɛ́

pɔ́ sàhntṹpu tàbǎlnɔ́ tu wilki mɔ, pé pɔ́nɔ́ kɔ̃ sè
kwɛ.
16 Képah sɔkɔ, tɛ́ yo kèpíkípíkínɔ yầmpu tyí
nɛ, pè sè pól tɔkɔ n yal ásɔ̂. Pè káh pé Sú Liyel
gbôlɛ n pɩ gbɔ̀ yɩ̃́-ńsah gbôlɛ.
17 Wăh fyɔ̀ képah yo, ǹ tɔ̀ sấhpú dyɔ núkú to
kõ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y fɩ̃́ yɔ́ tyílɛ, ńyãh sɔkɔ-á kè
mɛ wấrkínsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́:
«Liyel, á wɔ̀kɔ̀ tyí nɔ yɩ̃́ ń tyí, fɔ́ɔ́ ké tyí sõnɔ n
pɩ ń ko ko tɛ̃̀nɛ.»†
18 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yɔ̀tãm Yesu syah nɛ,
gbɩ̌l tir nɛ̂ se à kɩ fɛ̃ pɩ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ, yɩ̃ mɛ̀
pínɔ́ wɛ̃̀kɩ̀-á mɛ ǹ tyí nɩ?
19 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu mɛ pè syah nɛ ńkɛ̃́, pè
Liyel ní-ńsah gbô mɛ̀ sɔ, páh kɩ kè tɔ̃ mɔ sèpɩ̀n
tɔ̃́nɩ̀ sɔkɔ.
20 Wăh képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yɔ̀tãm à syah
nɛ, è, gbô nɛ̂nɛ mɔ ye tikininí pɔ́ kénúkò sɔkɔ,
ǹmɔ kɩ pɔ képah tɔ̃ mɔ sèpɩ̀n tɔ̃́nɩ̀ ó sɔkɔ nɩ?
21 Ǹtɛ Liyel ní-ńsah gbô nɛ̂ tyí-á sɔ̀ Yesu n yo,
képah ye kɩ sɔ̀ n pɩ n pi ǹ wil gbɛ̃́nsêlɛ.
22 Képah náh, Yesu-á pɔ ku tɛ́ yilki mɔ gbɩ̃́
nɛ̂nɛ, ǹ tɔ̀ sấhpú dyɔ to kõ nɛ wăh lésõ kè yo
sah. Képah sɔkɔ, pè sɛ̃ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yõ sɔkɔ,
tɛ́ sɛ̃ Yesu wɛlɔ yónsàhnɔ́ tɔ yõ.

Yesu névye pól fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ

23 Tɛ́ Yesu-á sɔ̀ mɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, Nsyifunɔ
yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh mɛ̀ syáh-ńsah, à sɔ̀ mɛ gbɩ̌l tyilɛ

† **2:17** 2.17 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.10.

n pɩ névye mɛ n yah. Kăh pɩ sɛ̃́, névye náhnáh
sɛ̃ ǹ yõ.
24 Ǹtɛ Yesu sȍ mɛ pé pól fɔkɔ sõnɔlɛ n pnɛ.
Képah ye, ǹmɔ tɛ̃́ wɔ náh sȍ mɛ sɛ̃ pé yõ.
25 À névi nɩ kèdùkùlɛ n pnɛ. Képah ye, à pɔ
névi kèdùkù tɛ̃́ yo ǹ tyí, ké yétȏ náh sȍ mɛ ǹ tyí.

3

Yesu ànɛ̂ Nikodɛmɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

1 Nsyifunɔ sɔkɔ, yɛ̃́ntɛ̃̂ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye
Nikodɛmɩnɛ. À sȍ mɛ Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú sɔkɔ.
2 Sõ yɔ́ lékâ̂hnɛ, à kyɩ wil Yesu tyí, tɛ́ yo ǹ tyí
nɛ kwɔ́-ò dɩ̃́, gbĭl tyi nónó-á ǹmɔ n pɩ yɔ̀, ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ náh fɛ̃ sɛ̃́nknɔlɛ nɛ n pɩ n pi, nɛ́ Liyel náh
mɛ tɛ̃̆nɛ. Képah-á, páh pĩ nɛ ǹmɔ-á kwɔ́-òlɛ,
nɛ̂-á Liyel tɛkɩ mɔ.
3 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé
kélɛ n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ Liyel tɔ̃́rí wɛ n
pi, nɛ́ tɛ̃̀ náh tõ dubi késɑ̃́nnɛ.»
4 Képah sɔkɔ, Nikodɛmɩ nɛ, ǹtɛ névi
wàhnmɔntɛnɔ náh, sɔ̃́ se képah kɩ fɛ̃ pɩ nɩ? À se
kɩ fɛ̃ ǹ syɩ de ǹ yṹ fɔkɔ sɔkɔ, kɩ tõ dubi kɛ ní-òlɛ
nɩ?
5 Yesu mɛ tõ yo ǹ tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé
kélɛ n yo á tyí, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n de n pi Liyel
tɔ̃́rí sɔkɔ, nɛ́ tɛ̃̀ náh tõ dubi ni, ànɛ̂ Liyel Mirki
gbȍ yõ.
6 Névi nɛ̂-à dubi névi tyí, névi ye tɛ̃̆nɛ. Tɛ́ névi
nɛ̂-à dubi Liyel Mirki gbȍ yõ, Liyel Mirki n nɛ n
mɛ tɛ̃̀ sɔkɔ.

7 Káh n yɛ kè á gbɛ̏n du, máh sɔ̃́npɩlɛ yo á tyɩ́
nɛ, yáh yĩnɛ yé tɔ̃ n dubi késɛ̃́nnɛ.
8 Ńyãh-à yɛ̃́hkɩ́ dyɔ, nɛ́npɔ́ ye kè n nɛ n pɩ n
yuku. Á kɩ ké pɩ́nɔ́ yɩ̃́nɛ n nohnɩ, tɛ́ á náh n pĩ n
pi ńyãh sɔkɔ-á kè wil, ànɛ̂ kǎh n yuku ńyãh.
Névi nɛ̂-à dubi Liyel Mirki gbɔ̏ yõ, tɛ̃̀ tɔ tyɩ́ n nɛ
n mɛ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ.»
9 Wǎh yo sɛ̃́, Nikodɛmɩ tɔ̃ nɛ, sɔ̃́ se képah kɩ fɛ̃
pɩ nɩ?
10 Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Áwɔlɛ tyi kɔ̏nsàhnɔ́
kwɔ́-ò ǹgbɛ̃nɛ Yisrayel sɔkɔ, tɛ́ á náh képahlɛ n
pnɛ nɩ?
11 Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ n yo á tyɩ́ nɛ, áyáh
nɛ̂nɛ n pnɛ, képah tyɩ́-á à n nɛ n yo. Áyáh nɛ̂
wɛ, à n pɩ képah tyɩ́ yɔ́nwàhpulɛ. Ǹtɛ yé náh
mɛ sélɛ n fɛ̃ n syi.
12 Mâh sétáh yõ tyilɛ n yo yé tyɩ́ tɛ́ yé náh mɛ
sɛ̃ sé yõ, mâh pɔ yɩ̃̂nyõ tyilɛ n yo yé tyɩ́, yé kɩ
pyɛ̌ fɛ̃ sɛ̃ sépi yõ sɔ̃́?
13 Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh dɔkɔ kyɩ yah yɩ̃̂nyõ sɔkɔ, à
wil Névi Pɩ́dɩ̃́ tyɩ́ sɔkɔ, ǹmɔ nɛ̂-á wil yɩ̃̂nyõ à tiki
pɔ.
14 Sɔ̃́-á lésõ Moyisi wahy kètɔ̀ pɩ yésãhrɩlɛ
gbɛ̃́nnɩ sɔkɔ,* à dɔkɔ mɔ sah dahnɩ yõ, Névi
Pɩ́dɩ̃́ tɔ yĩnɛ à dɔkɔ mɔ sɛ̃́ntɛ̃̀nɛ.
15 Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹ yõ, tɛ̃̀ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂
min wɛ.
16 Yah, kèkõyɔ̃́ névye tyɩ́ ye kah nɔ Liyel tyɩ́,
képah ye à ǹ Pi núkúní tɛkɩ mɔ, nɛ névi nɛ̂-à sɛ̃

* **3:14** 3.14 - Yah n tɛ Yɛ̃́hnɔ́ 21.4-9.

ǹmɔ yõ, tɛ̃ tyí káh yɩkɩ, ǹtɛ tɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ.
17 Liyel tɛ̃ wɔ náh ǹ Pɩ́dɩ̃́ tɛkɩ mɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ
nɛ, à pɔ lékàhlɛ névye kɔ̃ pé tyɩ́pêl yĩnnɛ dɛ́! Ȁ
ye à tɛkɩ mɔ nɛ, kèkõyɔ̃́ névye pwáhnmɔnɔ wɛ
ǹmɔ gbɔ̏ yõ.
18 Névi nɛ̂-à sɛ̃ ǹmɔ yõ, tɛ̃ wɔ náh tɔ̃ n tuke n
pi. Ǹtɛ nɛ̂-à yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ǹmɔ yõ, tukey syɩkɩ tɛ
tɛ̃ yõ, wǎh sɔ̃́npɩ́ yahle sɛ̃́nɔ́lɛ Liyel Pi núkúní
yõ.
19 Tukey mɛ̀ wɛ yɔ̀: Kyòo ye pɔ kèkõyɔ̃́, tɛ́
névye tyɩ́pɩ́nɔ́-á pɩ tyɩ́túkúnɩ̏nɛ sɛ̃, fɛ̃́ntũ̂ tyí nɔ
kal pé tyí kyòolɛ.
20 Névi nɛ̂-à tyɩ́túkúnɩ̏nɛ n pɩ, kyòo tyí náh n
nɔ tɛ̃ tyí gbógbó. Tɛ̃ n pĩ nɛ páh kɩ pɔ kyòo yah,
pé tyɩ́túkúnɩ̏ pɩ́nɔ́-á kɩ wil mɔ kwèyy. Képah ye,
à náh n pɔ kyòo yah sɔkɔ.
21 Ǹtɛ névi nɛ̂-à gbɩ wɛ̃́kɩ̀lɛ n kɔ, ǹmɔ n pɔ
kyòo yah sɔkɔ. Ȁ n nɛ n mɛ ké tyí nɛ, no pé
tyɩ́pɩ́nɔ́ wɛ pnɛ́yy sépi nónó-á mɛ n pɩ Liyel dyɔ
dyɔ tɛ̃́nɛ.»

Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo Yesu tyí sɔkɔ

22 Képah náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpú pɔ tɛ̃ yah
Nsyude gbɛ̆nyah sɔkɔ. Ȁ sɔ̏ mɛ névyelɛ n wel n
wilki ni sɔkɔ.
23 Tɛ́ ni-á sɔ̏ mɛ dò Yɛno kwil sɔkɔ sɛ̃, képah
ye Nsyɔ̃ tɔ mó mɛ wèlwɩ̏lkɩ̏nɔ́lɛ n pɩ nɛ́npɔ́.
Névye sɔ̏ mɛ n pɔ n pɔ ǹ tyí, à kɔ̃ à pélɛ n wel n
wilki ni sɔkɔ. Nɛ́npɔ́ sɔ̏ mɛ yúkɛy Salimi kwillɛ.
24 Légbɩ̃́nɛ, pè náh sɔ̏ tɔ̃́nɩ̀ Nsyɔ̃ dah mɔ
wɔ̀kɔ̀npèkè sɔkɔ.

25 Képah sɔkɔ sõ yɔ́lɛ, yékẫb yɔ́ de Nsyɔ̃ tɔ̃̀
sấhpú ànɛ̂ Nsyifu yɔ́ wrɔ́, pé gblɔ̌y tɔ̃ n sah
dùkù tyí yõ, à yĩnɛ pé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ.
26 Kǎh pɩ sɛ̃́, Nsyɔ̃ tɔ̃̀ sấhpú mɛ Nsyɔ̃ nyáh sõ
kyɩ yo ǹ tyí nɛ ńkɛ̃́, pé kwɔ́-ò dĩ́, dĩ́ nɛ̂-á lésõ ǹnɛ
Nsyurdɛ̃ yɔ́nkahnɩnɛ, tɛ́ à ǹ tyílɛ n yo pé tyí kɛ̀;
à yah, ǹ tɔ-á mɛ yuku névyelɛ n wel n wilki ni
sɔkɔ. Tɛ́ no pól-á mɛ pé yah mɔ ǹmɔ tĩ̀nnɛ.
27 Ǹtɛ Nsyɔ̃ mɛ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́: «Nɛ́ Liyel
náh yĩ́n-ńsah nɛ̂nɛ névi kɔ̃, tɛ̃ se kɩ fɛ̃ kè wɛ?
28 Yépi ńtɛ̃ ye ńmɔ tàrfyɔ̀lɛ nɛ máh lésõ kè yo
dal mɔ yé tyí nɛ ńmɔ náh Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ. Ǹ tɛ̃ntɔ̃̀ ó-á mé pɔ pí-ńsah ǹ
yahlɛ.†
29 Yé yah, nɛ̂ tyí-á sépíllɛ, ǹ pɛ ye. Tɛ́ pɛ mɛ̀
kɔ́dĩ́ n mó nɛ n mɛ pɛ mɛ̀ tnɔ̂. Kɔ́dĩ́ mɛ̀-à pɛ mɛ̀
wɛ nìvìnì sɔkɔ, kè n pɩ nìvìnì ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyí.
Sɛ̃́nkɔ̃ nìvìnì ye ńmɔ sɔkɔ. Ń nɩ mɛ vɩ syɩ ké
yĩ̀n tyí.
30 Wãn yĩnɛ kè nɛ n mɔ ǹmɔ yĩn wĩ̀lnɔ́ yõ,
kwâh mó nɛ n wilki ńmɔ tyí sɔkɔ.
31 Névi nɛ̂-á n wil yĩ̂nyõ, ǹmɔ ye no pól yõ. Tɛ́
névi nɛ̂-á mɛ sétáh mɛ̀ yõ, sétáh mɛ̀ névi ye ǹnɛ.
Sétáh mɛ̀ yõ tyi ó ye ǹmɔ kɩ fɛ̃ n yãh dò. Ǹtɛ,
nɛ̂-á n wil yĩ̂nyõ, ǹmɔ mɛ no pól yõ.
32 Wǎh tyi nónó wɛ, tɛ́ tyi nónó noh, sépi tyí
ye à n yo n wah, tɛ́ nɛy náh mɛ ǹ wɛy fɛ̃ syi.
33 Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ wɛy fɛ̃ syi, tɛ̃ mɛ kélɛ n wɛ̃kɩ tɔ́tɔ́
nɛ gbɩ-á Liyel wɛynɛ.

† **3:28** 3.28 - Yah n tɛ Malaki 3.1.

34 Ǹmɔ nɛ̂-á Liyel tɛkɩ mɔ, à ǹ Mirkilɛ à kɔ̃ yı̃́ı̃́.
Liyel wɛy ye à n nɛ n yo.
35 Sú Liyellɛ, ǹ Pı́dı̃́ tyı́ nɔ ǹ tyı́. Képah ye à
tyi pól dahbɩ ǹmɔ gbɔ̃̀.
36 Névi nɛ̂-à sɛ̃ Liyel Pı́dı̃́ yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min
wɛ. Tɛ́ névi nɛ̂-à yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ǹ yõ, tɛ̃ náh kénɛ
min wɛ n pi. Liyel pèkè kɩ mɛ tɛ̃ yõ gbı̃́mɛgbı̃́.»

4

Yesu ànɛ̂ Samari pi yɔ́lɛ

1-3 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃kı̀ kɔ́pú sɔ̃̀ noh nɛ
Yesu-á mɛ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ n wɛ, mɛ pélɛ n wel n
wilki ni sɔkɔ à kal Nsyɔ̃nɛ. Tɛ́ Yesu ńtɛ̃ náh sɔ̃̀ n
wel n wilki névyelɛ ni sɔkɔ ǹ gblɔ̆y dɛ́, ǹ tɔ̃̀
sɑ̃́hpú ye sɔ̃̀ n pɩ ké tɔ̃̀lɛ. Képah sɔkɔ, Yesu-á pɔ
képah yónó noh gbı̃́ nɛ̂nɛ, à yal Nsyude gbɛ̃̆nyah
sɔkɔ ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpúlɛ, à ǹ syɩ n yuku Kalile
gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
4 Tɛ́ képah wɔ sɔkɔ, à sɔ̃̀ yı̃nɛ à Samari
gbɛ̃̆nyah kɔ kah.
5 Wăh n yuku, à kyɩ yı̃ni tɛ̃ Samari kwil yɔ́
sɔkɔ, pè n ye Sikarlɛ. Kénɛ kwil mɛ Nsyosɛfu
swɑ̃h tnɔ̂, nɛ̂-á lésõ ǹ sú Nsyakɔbɩ à kɔ̃.
6 Tɛ́ Nsyakɔbɩ kwlɛ̀y sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́. Yesu-á wil
kɔ́ló sɔkɔ tɛ́ kwlɔ, à sɔ̃̀ mɛ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ kénɛ kwlɛ̀y
yõ. Tɛ́ gbı̃ sɔ̃̀ mɛ yɔ̃̀tah sı́rr kénkɔ̃ sɔkɔ.
7 Képah sɔkɔ, Samari pi yɔ́-á pɔ yɔ dí-ńsah,
Yesu mɛ à syah nɛ à ninɛ pé kɔ̃ pé wɔ.

8 Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɛ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ sɔkɔ yɔ̃ke
yáhndwe-ńsah kwil nɩyɔ̃́.
9 Képah sɔkɔ, Samari pi mɛ à syah nɛ, kè se pɩ
sɔ̃́ tɛ́ ǹmɔ nɛ̂-á Nsyifulɛ, à kɩ pɔ wɔ wɔ ninɛ n ni
péwɔ Samari nɛy tyí nɩ? Kègbɩ tɛ̃̀ yɔ̃ Nsyifunɔ
náh ńtyĩ́nɔ sɔ̃̀ n pɩ n soh wɛ̃ tyí ànɛ̂ Samari
tãnnɛ.
10 Wǎh yo sɛ̃́, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Liyel-á
nɛ̂nɛ névilɛ n kɔ̃, wâh sɔ̃̀ mɛ kélɛ n pnɛ, tɛ́ pĩ
nɛ́dúkú nɛ̂-á n yo n mɔ á tyí yɔ̀, áwɔ ye náhkɩ
sɔ̃̀ ni wɔ wɔ ninɛ ǹ tyí, tɛ́ à náhkɩ ninɛ ǹ kɔ̃
nɛ̂-á minnɛ névilɛ n kɔ̃.»
11 Képah sɔkɔ, pi nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃, kwlɛ̀ndɩ̀kɩ̀ náh
mɛ ǹmɔ tyí, tɛ́ kwlɛ̀y-á mó tɔ̃ mɛ súkúlínɔ́lɛ, à
se náhkɩ sɔ̃̀ wɛ ńyãh kénɛ ninɛ nɩ?
12 Ǹkɛ̃́ pépi náh nɛy Nsyakɔbɩ nɛ̂-á pé kɔ̃
kwlɛ̀y mɛ̀nɛ, tɛ́ ké ni wɔ sɔkɔ ànɛ̂ ǹ wɛ̃́npɩ̀lɛ, à
tahlɩ ǹ yípɛ̂y tyí, ǹmɔ se kal Nsyakɔbɩ mɛ̀nɛ nɩ?
13 Yesu mɛ nɛ: «Névi nɛ̂-à kwlɛ̀y mɛ̀ ni wɔ,
níkɩ̀ kɩ tɔ̃ pɔ tɛ̃̀ tɛ̃.
14 Ǹtɛ ńmɔ-à ninɛ névi nɛ̂ kɔ̃, tɛ̃̀-à kè wɔ, níkɩ̀
náh tɔ̃ tɛ̃̀ tɛ̃ n yah n pi póllɛ. Kè kɩ n pɔ n mɔ
lègbèr tyí kɔ̃lɛ tɛ̃̀ sɔkɔ, kɩ tyɛ́-ńkɛ̃́ minnɛ n kɔ̃.»*
15 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃, à pé kɔ̃
kénɛ ninɛ, níkɩ̀ kɔ̃ kè káh tɔ̃ pélɛ n tɛ̃, ànɛ̂ pé
káh tɔ̃ pɔ ásɔ̂ yɔ tɛ̃̀ di yĩnnɛ.
16 Wǎh yo sɛ̃́, Yesu mɛ nɛ, à kyɩ ǹ pɛ ye pè pɔ
ásɔ̂.
17 Képah sɔkɔ, pi nɛ pɛ náh mɛ pé tyí. Yesu
mɛ nɛ, gbɩ-á à yo nɛ pɛ náh mɛ pé tyí.

* **4:14** 4.14 - Yah n tɛ Nsyeremi 2.13.

18 Pɛbɩ nɛ́pɩ̂̃ kwâl tyɩ́-á à tɛ̃ yah sɔkɔ, tɛ́ nɛ̂
tyɩ́-á tɔ̃ ǹnɛ núkúnúkú yɔ̀, gbɩ-á à yo, ǹ pɛ náh
ǹnɛ.
19 Képah tɛ̃̀nɛ, pi mɛ yo Yesu tyɩ́ nɛ pé yɔ̃̀tɛ̃̆,
páh kè kyɔmɩ wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syɩ́nyo-ò-á ǹnɛ.
20 Ǹkɛ̃́ pépi náh tãn-á Liyellɛ n gbilki ńyãh
sɔkɔ, nɛ́npɔ́-á mɛ yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ yàhàh.† Ǹtɛ pépi
Nsyifunɔ wɔlɛ, pépi n nɛ n yo nɛ, Liyel-á yĩnɛ à
nɛ n gbilki ńyãh sɔkɔ, nɛ́npɔ́-á mɛ Yerusalɛmɩ
sɔkɔ.
21 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pi tyɩ́ nɛ: «Sɛ̃ ń yõ.
Sõ yɔ́ mɛ n pi, nɛy náh tɔ̃ pɔ Sú Liyel gbilki n pi
yɔ̃lɩ mɛ̀ yõ, képah náh pɩ, Yerusalɛmɩ ńtɛ̃ sɔkɔ.
22 Yépi Samari tãnnɛ, yě Liyellɛ n gbilki tɛ́ yé
náh ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ápi Nsyifunɔ tyɩ́ ye Liyel syɔ̃
à pwáhnmɔnɔlɛ n kɔ̃. Képah ye á ǹnɛ n pnɛ, tɛ́
ǹnɛ gbilki.
23 Ǹtɛ gbĩ yɔ́ mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú
ńtɛ̃nɛ yɔ̀. Képah sɔkɔ ye Sú Liyel gbɩ́lkɩ́pú
kègblɔ kɩ ǹnɛ n gbilki ǹ Mirki gbɔ̃̀ yõ sɔkɔ ànɛ̂
gbɩ wɛ̃̀kɩ̀ yõ. Gbɩ́lkɩ́nɔ́ mɛ̀ dùkù pɩ́pú névye ye
Sú Liyel n nɛ n yah n kɔ̃.
24 Liyellɛ, Mirki ye ǹnɛ. Képah ye, nónó-á ǹnɛ
n gbilki, pè yĩnɛ pè ǹnɛ n gbilki ǹ Mirki gbɔ̃̀ yõ,
ànɛ̂ gbɩ wɛ̃̀kɩ̀ yõ.»
25 Képah sɔkɔ, pi à syah nɛ, páh pĩ nɛ Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ n pɔ n pi, nɛ̂-á pè n ye
Kristalɛ. Ǹmɔ-à pɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ, wǎh kɩ pɔ tyi pól

† **4:20** 4.20 - Nsyifunɔ-á sɔ̃̀ yahle pɩ́nsòhnɔ́lɛ Samari tãnnɛ, képah ye Samari tãn kɔ̃ pè mɛ kyɩ pé Liyel ní-ńsah gbô mɔ sah gbɔ̀pɔlɛ yɔ̃lɩ yɔ́ yõ, nɛ̂-á pè n ye Karisimnɛ.

dùkù yo wah pé tyí.
26 Yesu mɛ nɛ: «Ǹmɔ ye ńmɔlɛ, nɛ̂-á n yo n
mɔ á tyí yɔ̀.»

27 Wăh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mɛ pé
syɩ pɔ de. Tɛ́ păh pɔ à wɛ à mɛ n yɑ̃h ànɛ̂ pilɛ
sɛ̃́, kè pé gbɑ̃̀n du.‡ Ǹtɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ syi
à piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ pi mɛ̀
tyí, képah náh pɩ, tir nɛ̂ se à n yo ǹ tyí nɩ?
28 Képah tɛ̃̆nɛ, pi ǹ ni pɩ̃́n sah nɛ́npɔ́, tɛ́ to kyɩ
kwil nɩyɔ̃́, à kyɩ tyah n yo no tyí nɛ,
29 pè pɔ nɛ n yah dɩ̃́ yɔ́lɛ, à péwɔ tyípínì pól
yo pé tyí lɛ́! Ǹmɔ káh kɩ nɛ̂ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ dɛ́?
30 Képah sɔkɔ, névye mɛ wil kwil nɩyɔ̃́ mɛ n
yuku Yesu tnɔ̂.

31 Tɛ́ légbɩ̃́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ Yesulɛ n ni
nɛ, kwɔ́-ò dɩ̃́, à yɔ̃ke yɔ̃ kɛ̀!
32 Ǹtɛ Yesu mɛ pè syah nɛ, yɔ̃ke yɔ́-á mɛ péwɔ
tyí yɔ̃ yɔ̃ tɛ̃̆nɛ, nɛ̂-à pépi náh kélɛ n pnɛ.
33 Képah sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ mɛ wɛ̃nɛ n piki n
yah nɛ, ǹnî se kɩ mɛ pɔ yɔ̃kelɛ à kɔ̃ nɩ?
34 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńmɔlɛ, wăh mɛ nɛ̂ tyí, képah pínɔ́ ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀
píntɛnɔ ye pɩ ńmɔ yɔ̃kelɛ.
35 Yépi náh ńkɛ̃̆nɛ nɛ n yo nɛ, ńwɔ̃̀lɔ́ ńyɑ̃́h-á tɔ̃
wũ tɛ́ sèmukɔ tɔkɔ gbɩ̃́ kɩ nɔ di? Ǹtɛ ńmɔ wɔ kɩ

‡ **4:27** 4.27 - Nsyifunɔ nónó-á sɔ̃̀ pɩ kwɔ́púlɛ, pè náh sêlɛ n tĩnki
wàh mɛ ǹ gblɔ̃̆y; ké dú dɔkɔ kàh pɩ Samari nɛynɛ.

yo yé tyí nɛ, yé yé yey yɔ̃ n yah sèmukɔlɛ
kòntɛ̃̀nɔ́lɛ swãh sɔkɔ, tɔkɔ tɔkɔ tɛ̃̀nɛ.
36 Névi nɛ̂-à mɛ sèmukɔlɛ n tɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ pínɔ́
lédyáhní mɛ tɛ ǹ tyí; sèmukɔ pɔ́rí nɛ̂-á à n tuke
n mɔ, névye ye nónó-á kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ n pi.
Képah sɔkɔ, névi nɛ̂-á mɔ sélɛ, ànɛ̂ névi nɛ̂-á sè
tɔkɔ, pé pól kɩ nìvìnì pɩ wɛ̃ tyí.
37 Képah n wɛ̃kɩ nɛ, gbɩ-á sèmi̇̀rki̇̀ mɛ̀nɛ, nɛ̂-á
n yo nɛ ńkɛ̃̂: ‹Ǹnî kɩ sèmukɔ mɔ, tɛ́ ǹnî kɩ sè
tɔkɔ.›
38 Yépi náh swãh nɛ̂ tõ, ńmɔ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé
kyɩ képah sèmukɔ tɔkɔ. Nósyɔ́ ye tɔ̃̀ pɩ ké sɔkɔ,
yépi kɔ̃ yé pɔ wɛ de pé tɔ̃̀ pínɔ́ yén sɔ̃̀.»
39 Tɛ́ pi mɛ̀-á sɔ̃̀ wɛy nɛ̂ yo nɛ, dɩ̃́ mɛ̀-á péwɔ
tyípínì pól yo pé tyí, képah yĩnnɛ Samari tãn
náhnáh sɔ̃̀ sɛ̃ Yesu yõ kwil mɛ̀ sɔkɔ.
40 Képah ye Samari tãn nɔ́pi-á kyɩ Yesu tyí, pè
à ni nɛ à wũ pé tyí. Yesu mɛ wũ nɛ́npɔ́ à sèpi̇̀n
níni̇̀ pɩ.
41 Képah tɛ̃̀nɛ, névye náhnáh tɔ̃ sɛ̃ Yesu yõ
wăh wɛlɔ nónó yo pè noh sépi yĩnnɛ.
42 Tɛ́ mɛ tyah n yo pi mɛ̀ tyí nɛ, ǹmɔ yóré ó
yĩn náh tɔ̃ pépi sɛ̃ Yesu yõ dɛ́! Ŋ́kɛ̃̂ pépi ńtɛ̃ tɔ-á
ǹ wɛy wɛ noh níkílɛ, tɛ́ pĩ nɛ kègbɩ tɛ̃ yõ, ǹmɔ-á
ńtyɩ̃́nɔ kèkõyɔ̃́ pwáhnmɔ-òlɛ.

Nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ pîdɩ̃́ dɛ́nmɔnɔlɛ

43 Yesu-á sèpi̇̀n níni̇̀ nɔ́pi pɩ tɛ, à yal nɛ́npɔ́ à
yuku Kalile gbɛ̃̀nyah sɔkɔ.
44 Tɛ́ à mó tɔ̃ lésõ kè yo nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̃̀
syínyo-ò náh n tɛ̃ plɛ ǹ sú kwil sɔkɔ.

45 Ǹtɛ Kalile tãn tɔ-á lésõ kyɩ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ
tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ Yerusalɛmɩ sɔkɔ, tɛ́ Yesu
tyɩ́pɩ́nɔ́ wɛ sɛ̃́, képah ye wăh pɔ pɔ pé gbɛ̆nyah
sɔkɔ, pè mɛ à tɔ̃ sah tɛ̃.

46 Képah sɔkɔ, Yesu sɔkɔ kénɛ gbɛ̆nyah kwil
mɛ̀ sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Kanalɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye
lésõ à ni vi mɔ pɩ dȉvɛ̃nɛ. Tɛ́ nɛ́-ǹgbɛ̃ yɔ́ lésõ mɛ
yɔ̏tɛ̃ dɩ̋ yɔ́ tyɩ́ Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ. Ǹ pɩ́dɩ̋
náh lésõ mɛ lènɔlɛ.
47 Wăh pɔ noh nɛ, Yesu-á mɛ wil Nsyude
gbɛ̆nyah sɔkɔ à pɔ Kalile sɔkɔ, à mɛ ǹ nyáh sõ
kyɩ à ni nɛ, à tiki pɔ Kapɛrnayumi sɔkɔ, à pɔ pé
pɩ́dɩ̋ dɛ mɔ pé kɔ̃; wăh mɛ n tyah kúnɔ́lɛ.
48 Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, pè se yɔ́ kɩ fɛ̃ sɛ̃ yah
péwɔ yõ; nɛ́ gbȉl ànɛ̂ gbɛ̆ndùnȉ tyi náh pɩ pè wɛ
nɩ?
49 Ǹtɛ dɩ̋ mɛ tɔ̃ yo ǹ tyɩ́ nɛ, pé yɔ̏tɛ̃, à tiki pɔ
súú péwɔ tȉnnɛ pé dípír káh pɔ ku.
50 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, à ǹ syɩ
sɔkɔ ǹ tȉnnɛ, ǹ pɩ́dɩ̋-á dɛ. Dɩ̋ mɛ sɛ̃ ǹ wɛy mɛ̀ yõ,
tɛ́ ǹ syɩ.
51 Wăh mɛ wɛ̃̆kì yõ, ǹ tɔ̏npɩbɩ pɔ à yohnɩ, tɛ́
yo ǹ tyɩ́ nɛ, ǹ pɩ́dɩ̋-á dɛ.
52 À mɛ pè piki yah nɛ, gbɩ̋ nɛ̂ se fàhfàh de ǹ
tyɩ́ nɩ? Pè mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, ńnɩ́nɩ́ gbȉntɔ̃ pɔ̃́
sɔkɔ-á wɩ́lvyấhnɩ̀ à fin mɔ.
53 Képah sɔkɔ, dípír sú kè kyɔmɩ wɛ nɛ légbɩ̋
mɛ̀-ó sɔkɔ-á Yesu yo pé tyɩ́ nɛ, pé nɛ n yuku, pé
pɩ́dɩ̋-á dɛ. À tɔkɔ légbɩ̋ tyɩ́, ǹmɔ ànɛ̂ ǹ gbô tãn
pól sɛ̃ Yesu yõ.

54 Tɛ́ Yesu-á wil Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, à pɔ
Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ, képah ye à pɩ gbĭl ní-òlɛ.

5

Sèkùkù dɩ̃́ yɔ́ dɛ́nmɔnɔlɛ Yerusalɛmɩ kwil

1 Tyi nɔ́pi sɔ́kɔ́ntɛnɔ náh, Nsyifunɔ syáh yɔ́-á
pɔ n syah Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, Yesu dɔkɔ yuku
nɛ́npɔ́.
2 Tɛ́ Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ, pɛ́kì yɔ́ sɔ̃̏ mɛ
tũ̏nsàhnɔ́lɛ ninɛ ké sɔkɔ ké kwil dé-ńsah yɔ́ tnɔ̂,
nɛ̂-á pè n ye Képyɛ́nì dé-ńsahlɛ. Pè kénɛ pɛ́kìlɛ
n ye Bɛtɩsatalɛ Yebre wɛy sɔkɔ. Kènkɑ̃̏lnɔ́ kwlɔ́
sɔ̃̏ mɛ pɩ́nɔ́lɛ ké gbɔ̀pɔ sɔkɔ.
3 Yámpú náhnáh sɔ̃̏ mɛ sɛ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ kènkɑ̃̏l nɔ́pi
sɔ̃̏. Yɩ̃́tũbi sɔ̃̏ mɛ, ànɛ̂ gbáhkì núkú névyelɛ, à
tahlɩ sèkukubi tyɩ́. [Pè sɔ̃̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ ni
dúkúrínmɔnɔ syɩkɩ n tɛ̃.
4 Yé náh wɛ di, yɩ̃̂nyɔ̃ tɔ̃̏npɩ yɔ́ sɔ̃̏ ńkɛ̃́nɛ nɛ n
de n pɔ ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ kélɛ n dukuri n mɔ, tɛ́
yɔ́nwɔ́ nɛ̂ ǹgbò-à de ni mɛ̀ sɔkɔ, ǹ yam-à sɔ̃́ mɛ
dùkù nɛ̂nɛ, à n dɛ.]
5 Tɛ́ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, dɩ̃́ yɔ́ lésɔ̃ mɛ sèkùkùlɛ pópó
ye yɔ̃gbɑ̃m pɔ́ kwɑ̆rtɔ̃̀nɔ.
6 Yesu-á à wɛ sɛ̃́, tɛ́ pĩ nɛ ǹ sɛ̃́ntɛ̃̆nɔ́ di-á mo
nɛ́npɔ́, à à piki yah nɛ, à se mɛ ké tyɩ́ nɛ pé dɛ
nɩ?
7 Sèkùkù dɩ̃́ mɛ nɛ, pé yɔ̃̏tɛ̃, ni-à tyah n dukuri
n mɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, nɛy náh n wɛ à pélɛ n yohnɩ n
mɔ pé n wɛ n de ké sɔkɔ. Péwɔ tɛ̃-à pópó nɛ pé
wɛ n de, ǹnɩ̂ pé dyàh tɛ̃ n de.

8 Wăh yo sɛ̃́, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, à yuku ǹ sɛ̃
sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ.
9 Nɛ́npɔ́ swɔ, dɩ̃́ núkú dɛ. À mɛ yuku ǹ sɛ̃ sɛ̃
kwâh tɔkɔ à n kɔ.

Tɛ́ lésõ pɔ yĩnɛ Nsyifunɔ mɩ mɩ yòhlɛ.

10 Képah sɔkɔ, dɩ̃́ nɛ̂-á dɛ́nmɔnɔ wɛ, Nsyifunɔ
yɔ̃̀tãm à syah nɛ ńkɛ̃́, mɩ mɩ yòh-á kwɛynɛ. À
náh yĩnɛ à ǹ sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ.
11 Ǹtɛ dɩ̃́ mɛ pè syah nɛ, nɛ̂-á dɛ mɔ pélɛ,
ǹmɔ-á yo pé tyí nɛ, pé pé sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n
kɔ.
12 Pè mɛ à piki yah nɛ, nɛ̂ se yo ǹ tyí nɛ, à ǹ
sɛ̃ sɛ̃ kwâh tɔkɔ nɛ n kɔ nɩ?
13 Légbɩ̃́nɛ, Yesu mó tõ sõ̀ yal tɛ dɩ̃́ mɛ̀ tnɔ̂, à
de tɔ́wû sɔkɔ nɛ́npɔ́. Tɛ́ dɩ̃́ nɛ̂-á sõ̀ Yesu dɛ mɔ,
kénɛ dɩ̃́ náh sõ̀ ǹnɛ n pnɛ.
14 Képah náh, Yesu pɔ à wɛ Liyel ní-ńsah gbô
sɔkɔ tɛ́ nɛ, à yah, wăh dɛ́nmɔnɔ wɛ yɔ̀, à káh tõ
tyípêllɛ n pɩ, tir yɔ́ kõ kè pɔ à nɔ nɛ̂-á kal ńyɔlɛ
dɛ́!
15 Képah tɛ̃̆nɛ, dɩ̃́ kyɩ ké yah yo Nsyifunɔ
yɔ̃̀tãm syah nɛ, Yesu-á sõ̀ dɛ mɔ pélɛ.
16 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tyah lékàhlɛ
Yesulɛ n kõ, wăh sɔ̃́npílɛ dɛ́nmɔnɔ pɩ mɩ mɩ
yòh sõlɛ.*
17 Yesu mɛ nɛ, péwɔ Sú Liyel-á mɛ tõ̀ sɔkɔ
kṹmm, péwɔ tɔ́-á mɛ sɛ̃́ntɛ̃̆nɛ n pɩ.

---

* **5:16** 5.16 - Yáh wɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm lékàhlɛ Yesulɛ n kõ, pépi tɛ̃̆ sõnɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ, tõ̀ ye á pɩ.

18 Yesu-á képah yo sɛ̃́, Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tɔ̃
lékàhlɛ ǹnɛ n gbah n kɔ̃, à ǹ kònmɔ-ńsahlɛ n
yah n kɔ̃, tɛ́ nɛ wăh mɛ mɩ mɩ yòh dêllɛ n pɩ. À
wil képah sɔkɔ, wăh tɔ̃ mɛ n yo nɛ ńkɛ̃́, pé Sú
tɔ́tɔ́-á Liyellɛ, à ǹ gblɔ̃̌ynɛ n pɩ núkúlɛ ǹnɛ.

Tyi nónó-á yo Liyel Píɗí tyí sɔkɔ

19 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́:
«Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, Píɗí náh fɛ̃
tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ǹ yah yĩ́ĩ́nɛ, nɛ́ à náh ké pínɔ́
wɛ yah Sú Liyel tyí. Sú Liyel-á nɛ̂nɛ n pɩ, sɛ̃́nkɔ̃
ye Píɗí tɔ n nɛ n pɩ.
20 Píɗí tyí nɔ Sú Liyel tyí. Képah ye, wàh tyi
nónó póllɛ n pɩ, ǎ sé pínɔ́lɛ ǹnɛ n wɛ̃kɩ. Tɛ́ wăh
tyi nónónɛ à wɛ̃kɩ, à kɩ tɔ̃ pɔ sé lékan pínɔ́lɛ à
wɛ̃kɩ n pi, nónó-á kɩ yé gbȁn du.
21 Sɔ̃́-á Sú Liyel lékyɩ̂lɛ n yilki n mɔ, à minnɛ
pélɛ n kɔ̃, sɛ̃́ntɛ̃̆ ó ye névi nɛ̂-à Píɗí dyɔ, ǎ minnɛ
tɛ̃̆ kɔ̃.
22-23 Sú Liyel mɛ ké tyí nɛ, no pól gbílkínɔ́lɛ n
sah Píɗí yõ, sɔ̃́-á pè kélɛ n sah ǹmɔ yõ. Képah
ye, à náh ǹnɩ̂ yɔ́ ńtɛ̃nɛ n tuke. À ye no pól tukey
tyí dahbɩ ǹ gbȍ. Tɛ́ névi nɛ̂-à gbílkínɔ́lɛ n
sàh-ǹkɛ̃́nɛ ǹmɔ yõ, ǹ tɛ́kínmɔ-ò Liyel ye tɛ̃̆
yahle gbílkínɔ́lɛ.
24 Kègbɩgbɩ tɛ̃̆ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí nɛ, névi
nɛ̂-à ń wɛy noh, tɛ́ sɛ̃ ń tɛ́kínmɔ-ò yõ, tɛ̃̆-á kɩ
tyɛ́-ńkɛ̃̂ min wɛ. À náh n tuke n pi. Wăh wil tɛ

kũ sɔkɔ, tɛ́ min wɛ.†
25 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, gbĩ yɔ́
mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú ńtɛ̃nɛ yɔ̀. Képah
sɔkɔ ye névye nónó-á mɛ kúnɔ́lɛ Liyel tyí tĩ̀nnɛ,
pè kɩ ńmɔ yĩ́npɔ̃́ noh, ńmɔ nɛ̂-á Liyel Pídĩ́nɛ. Tɛ́
nónó-à kè noh, pè kɩ min wɛ.
26 Sɔ̃́-á Sú Liyellɛ min nɛ́tɛ̃̄nɛ, sɛ̃́ ye ńmɔ nɛ̂-á
ǹ Pídĩ́nɛ, à ńmɔ tɔ kɔ̃ mé pɩ min nɛ́tɛ̃̄nɛ.
27 Tɛ́ máh pɩ Névi Pídĩ́nɛ sɛ̃́, à tukey tùkènɔ́
tɛ̃́nwɛnɔlɛ ń kɔ̃.
28 Ǹtɛ yé káh n yɛ tyi nɔ́pi yé gbɛ̃̀n du. Gbĩ yɔ́
mɛ n pi, lékyî pól kɩ ń yĩ́npɔ̃́ noh,
29 tɛ́ kɩ yuku. Képah sɔkɔ, nónó-á tyípéplɔ pɩ,
pépi kɩ yuku tyɛ́-ńkɛ̃̄ min wɛ yĩnnɛ. Tɛ́ nónó-á
mó tyípêl pɩ, pépi wɔ kɩ yuku fõh yĩnnɛ.
30 Ńmɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ń yah yĩ́ĩ́nɛ. Ń
Sú Liyel-à yo sɔ̃́ ń tyí, sɛ̃́ ye mè n nɛ n kãm
wɛynɛ tukey sɔkɔ. Mé náh mɛ ń gblɔ̌y nìvìnì
tyi pí-ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí, képah ye mè n nɛ n pɩ.
Képah ye, ń wɛy kɛ̃̀mnɔ́ n pɩ gbɩ wɛ̃̌kì yõ.
31 Ńmɔ-à kɩ nɛ̂ n yo ń gblɔ̌y tyílɛ, nɛ̂ kɩ sɛ̃ ń
tyíyónɔ́ yõ?
32 Ǹtɛ nɛ́káhkí ye n yo n wah ń tyílɛ, tɛ́ mé pĩ
nɛ tyi nónó-á à n yo ńmɔ tyí sɔkɔ, gblɔ-á sélɛ.
33 Yáh névye nónó tõ Nsyɔ̃ tyí ńmɔ tyí sɔkɔ, tɛ́
à tyi nónó yo, gblɔ ye sélɛ.

† **5:24** 5.24 - Wɛy nɛ̂-á Yesu yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́: «Wǎh wil tɛ kũ sɔkɔ, tɛ́ min wɛ.» Képah álɛ n wɛ̃kɩ nɛ, tyípêl-á yíkínɔ́ nɛ̂ pɩ Liyel ànɛ̂ névye wrɔ́, kũ-á kélɛ Liyel tyí tĩ̀nnɛ. Ǹtɛ Yesu yõ sɛ̃́nɔ́lɛ, tyɛ́-ńkɛ̃̄ min tyàhnɔ́-á kélɛ Liyel tyí tĩ̀nnɛ.

34 Ǹtɛ mé se yɔ́ mɛ n yah n kɔ̃ nɛ, névi tɛ̃̆ wɔ
ń dùkùlɛ n yo? Yé pwáhnmɔnɔ wɛ yĩn ye mé tyi
nɔ́pilɛ n yo yé tyí.
35 Nsyɔ̃ lésõ pɩ kyòolɛ fɔ̀tnɔ̀ tũ̏nsàhnɔ́ tyí kɔ̃lɛ.
Tɛ́ kè yé dyɔ, yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ pɩ ǹ kyòo sɔkɔ wrɔ́
kwéy yɔ́ ó sɔkɔ.
36 Ǹtɛ ńmɔ wɔlɛ, Sú Liyel-á tã̏n nónó dahbɩ ń
gbɔ̃̏ ń kɔ̃ mé n pɩ, sépi ńtɛ̃ mɛ ń dùkùlɛ n wɛ̃kɩ
n wah n kal Nsyɔ̃-á nɛ̂ yo ń tyí sɔkɔ. Kénɛ tã̏n
nɔ́pi pínɔ́ ye n wɛ̃kɩ nɛ, Sú Liyel-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.
37 Tɛ́ à wil képah tyí sɔkɔ, Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ
mɔ ńnɛ, ǹ tɔ ń tyí yo wah. Ǹtɛ yé náh ǹ wɛlɔ
noh yah póllɛ, yé náh se tɔ̃ à wɛ yah yĩ́nɛ.
38 Ǹ wɛy náh mɛ n tɛ̃ yé nnɔ sɔkɔ. Yé náh wɛ
wăh ńmɔ tɛkɩ mɔ, yé yahle sɛ̃́nɔ́lɛ ń yõ di?
39 Yè n nɛ mɛ n sõ nɛ, yáh kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̄ min wɛ
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y kàrnɔ́ sɔkɔ, ǹ tɛ́ kélɛ n kar
fĩrfĩr. Ǹtɛ képah ye mó tɔ̃ yo wah tɔ́tɔ́ ńmɔ tyílɛ.
40 Tɛ́ yé náh mó tɔ̃ mɛ ké tyí nɛ, yé pɔ ńmɔ
tyí, yé pɔ tyɛ́-ńkɛ̃̄ min wɛ.
41 Mé náh mɛ n yah n kɔ̃ nɛ névye ńnɛ n
gbilki.
42 Mé yé dùkùlɛ n pnɛ. Liyel tyí náh nɔ yé tyí.
43 Ń Sú Liyel yĩn yõ ye mé pɔ, tɛ́ yé náh ń tɛ̃
plɛ. Ǹtɛ ǹnî yɔ́-à núkú pɔ ǹ yah yĩ̃́nɛ yɔ̀, yé kɩ
ǹmɔ tɛ̃ plɛ.
44 Yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ń yõ sɔ̃́, yépi nónó-á mɛ ké tyí nɛ
yé wɛ̃nɛ n gbilki, tɛ́ yahle gbílkínɔ́ yáhnkɔ̃nɔlɛ,
nɛ̂-á n wɛ Liyel núkúní ó tyí?
45 Yé káh nɛ mɛ n sõ nɛ, ńmɔ-á kɩ kyɩ yé kɔ̃ n
pi lékàhlɛ Sú Liyel yah sɔkɔ dɛ́! Yé gbɔ̃̏ sàhnɔ́-á

mɛ Moyisi nɛ̂ yõ, ǹmɔ ye kɩ kyɩ lékàhlɛ yé kɔ̃.
46 Ŋ́mɔ tyí mɛ Moyisi wãrkɩ sah ǹ sɛ́bɛ́ynɔ́
sɔkɔ. Gbɩ-à yé sɔ̏ mɛ sɛ̃ ǹmɔ yõ, yé náhkɩ mɛ sɛ̃
ń́mɔ tɔ yõ.
47 Ŋ̀tɛ yé náh fyɔ̀ mɛ sɛ̃ ǹmɔ tyi wɑ̃́rkɩ́nsàhnɔ́
yõ, sɔ̃́ mɛ yé kɩ fɛ̃ sɛ̃ ń́mɔ wɛlɔ yõ wɛ́?»

6

Tɔ́wû ǹgbɛ̃ púnɔ́lɛ

1 Képah náh, Yesu sɔkɔ Kalile yɔ́-ǹgbɛ̃
kahnɩnɛ. Pè tɔ̃ sɔ̏ kélɛ n ye Tiberiyadɩ
yɔ́-ǹgbɛ̃nɛ.
2 Tɛ́ Yesu-á gbɩ̌l nónó pɩ sɔkɔ à yámpú nónó
dɛ mɔ tɔ́wû wɛ, sépi yĩnnɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ sɔ̏ mɛ ǹ
sɔ̏ tɛ̃.
3 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ dɔkɔ kyɩ kɔ̃ tɛ̃ yɔ̃lɩ yɔ́
yõ ànɛ̂ ǹ tɔ̏ sɑ̃́hpúlɛ.
4 Légbɩ̃́nɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sɔ̏ mɛ de
n tɛ.
5 Tɛ́ Yesu-á ǹ yah yɔ̃ yah, à tɔ́wû ǹgbɛ̃ wɛ pè
mɛ n pi ǹ tnɔ̂. Képah tɛ̃̀nɛ, à Filipi piki yah nɛ,
pé se kɩ wɛ ńyãh yõke dwe dwe tɛ̃̀nɛ kɩ tɔ́wû
mɛ̀ kɔ̃ pè kɩ yõ nɩ?
6 Ŋ̀tɛ fyɑ̃̏hnyahnɔ́ ye sɔ̏ Yesu n fyãh n yah
Filipi fɔkɔlɛ. Ŋ́kɛ̃́, wǎh sɔ̏ nɛ̂ pɩ n pi, à sɔ̏ kè pĩ
tɛ.
7 Wǎh yo sɛ̃́, Filipi mɛ à syah nɛ, deniye pɔ́
plɔ́* lègbãm (200) fyé búrn dwénɔ́lɛ, kàh sɔ̃́ yĩki
tyɩ̃́ĩ tyɩ̃́ĩ, kè náh n yĩnɛ n pi pélɛ.

* **6:7** 6.7 - Deniyelɛ, pɔ́ yɔ́ ye sɔ̏ kélɛ. Képah pɔ́ núkú kɩ sɔ̏ fɛ̃ nɔ
nɛ́núkù gbɩ̏yɩ̏kɩ̀ núkú tɔ̏ pínɔ́ dannɛ.

8 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú sɔkɔ nɛ̂-á
Simo-Pyɛrɩ gbɛ̆ndɩ̋ Andrelɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu tyɩ́
nɛ,
9 búrn† plɔ́ kwlɔ́ ànɛ̂ yɛ̋nkyɔ plɔ́ nɩ́nɔ́-á mɛ
dɩ̋npir yɔ́ tyɩ́ ásɔ̂̃. Ǹtɛ sépi se kɩ tir nɛ̂ pɛkɩ
nɛ́kwɩ̋nkɩ́ nɔ́pi dùkù tyɩ́ nɩ?
10 Légbɩ̋nɛ fɩlkɩ̀ sɔ̏ mɛ dò nɛ́npɔ́. Képah sɔkɔ,
Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ pè no pól kɔ̃ pè kɔ̃ tɛ̃
sétáh. Dɩ́bɩ́ nɛ́pɩ̂ kèyõ nɩ́nɔ́ kyɛgbɑ̃m (5 000)
kénkɔ̃ ye sɔ̏ mɛ pé sɔkɔ nɛ́npɔ́.
11 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ búrn nɔ́pi tɔkɔ, tɛ́
wɛkɩ Liyel tyɩ́, tɛ́ sè dibi névye tyɩ́, nónó-á sɔ̏ mɛ
nɛ́npɔ́. Wǎh yɛ̋nkyɔ tɔ tɔkɔ, sɛ̋ntɛ̃ ó ye tɔ̃ à pɩ,
tɛ́ sè dibi no kɔ̃, pé pól wɛ pǎh sɔ̏ mɛ ké tyɩ́ sɔ̃́.
12 Pǎh yõ tɔ̃ gbɩ̋ nɛ̂nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú
tyɩ́ nɛ, pè sé tɛ́lɔ́ tuke n mɔ, pè káh n yɛ kèyǎh
ńtɛ̃ pɔ n yɩkɩ.
13 Búrn plɔ́ kwlɔ́ táhnkwlɔnsàhnɔ́ nɛ̂ túkù-á
sɔ̏ mɛ wũ tɛ̃, pè mɛ sè kwel mɔ, tɔkɔnɩ gbɔ̃ninɔ́
yɩ̋̋nɛ.
14 Névye-á Yesu gbɩ̌l pɩ́nɔ́ wɛ sɛ̃́, pè nɛ: «Liyel
tɛ̃ntɔ̏ syɩ́nyo-ò nɛ̂-á sɔ̏ yĩnɛ à pɔ kèkõyɔ̋, ǹmɔ ye
dɩ̋ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́.»
15 Képah sɔkɔ, Yesu pĩ nɛ pǎh kɩ pɔ nɛ, páh
péwɔlɛ n tɛ̃ n kɑ̃hlɩ n pɩ yɔ̏tɛ̆nɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, à tɔ̃
yal pé tnɔ̂ à sɔkɔ yɔ̃lɩ yõ ǹ gblɔ̌y núkúnɩ́nɛ.

Yesu kɔ́lɔ́lɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ yɔ̏tah

† **6:9** 6.9 - Sèmukɔ yɔ́ sɔ̏ mɛ dɛ́npéfàhkɩ̀lɛ pè n ye wɔrsɩlɛ, képah mi ye sɔ̏ pè mɩ búrn mɛ̀nɛ.

16 Tɛ́ ńvı̃́ lı́syi-á pɔ nɔ, Yesu tɔ̃̀ sã́hpú tiki yuku
yɔ-ǹgbɛ̃ vyãh yah,
17 à kyı de krótókè yɔ́ sɔkɔ, à tyah n yuku
yɔ́nkahnınɛ, Kapɛrnayumi kwil tı̃̀nnɛ. Lékã̂h sɔ̃̀
mɛ mɔ tɛ, tɛ́ Yesu náh tɔ̃̄nı̀ sɔ̃̀ mɛ pɔ pé tnɔ̂.
18 Ǹtɛ yã́hpékè yɔ́ sɔ̃̀ mɛ kõ mɛ ninɛ n fũ n
dɔkɔ.
19 Képah sɔkɔ, pǎh krótókè to kyı yı̃ni tɛ̃
kı́lónɔ́ kwlɔ́ kénkɔ̃ tyı́, pè Yesu wɛ à mɛ n kɔ n pi
yɔ yɔ̃̀tah pé krótókè tı̃̀nnɛ. Kǎh pı sɛ̃́, tı́kı́ pè tɛ̃.
20 Ǹtɛ Yesu mɛ yo mɔ pé tyı́ nɛ: «Ńmɔ ye, yé
káh tı́kı́ pı.»
21 Képah sɔkɔ, pè sɔ̃̀ mɛ ké tyı́ nɛ pé à twah
krótókè sɔkɔ, tɛ́ kè núkú yı̃ni tɛ̃ yɔ́ngbalı tyı́,
ńyãh-á sɔ̃̀ pè n yuku.

Yesu ye yõkelɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

22 Képah sɔkɔ, dı̃ndallɛ tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̃̀ wũ pé
ńnı́nı́ mɛ́-ńsah, pè kè kyɔmı wɛ nɛ krótókè
núkú ó-á ńnı́nı́nɛ mɛ. Ǹtɛ Yesu tɔ̃̀ sã́hpú ó-á sɔ̃̀
de ké sɔkɔ à sɔkɔ, Yesu tɔ náh sɔkɔ pélɛ.
23 Tɛ́ krótónè yı́syɔ́ mó mɛ wil Tiberiyadı kwil
sɔkɔ, mɛ pɔ n de ńyãh sɔkɔ-á sɔ̃̀ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃ Yesu
yõke tɔkɔ tɛ́ wɛkı Liyel tyı́, tɛ́ kélɛ tɔ́wû mɛ̀ kɔ̃
pè yõ.
24 Ǹtɛ tɔ́wû-á pɔ pı̃ gbı̃́ nɛ̂nɛ nɛ Yesu náh mɛ,
ǹ tɔ̃̀ sã́hpú tɔ náh mɛ nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè núkú de
krótónè sɔkɔ, à sɔkɔ Yesu yáhnkɔ̃-ńsah
Kapɛrnayumi kwil sɔkɔ.

25 Képah sɔkɔ, pǎh kyɩ à wɛ yɔ́-ǹgbɛ̃ kahnɩnɛ,
pè à syah nɛ, kwɔ́-ò dɩ̋, gbɩ̃́ nɛ̂ se à pɔ ásɔ̂ nɩ?
26 Ǹtɛ Yesu mɛ pè syah nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ,
mé kélɛ n yo yé tyí nɛ, yáh gbɩ̃̌l tyi nónó wɛ,
sépi-á nɛ̂nɛ n wɛ̃kɩ, képah yĩn náh yé n yah n
kɔ̃ ńnɛ dɛ́! Yõke nɛ̂-á yé wɛ yõ tɔ̃, képah yĩn ye
yé n yah n kɔ̃ ńmɔlɛ.
27 Yé káh tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ, nɛ̂-á kɩ n yɩkɩ n
pi. Yé tɔ̏lɛ n pɩ yõke yĩnnɛ nɛ̂-á kɩ n tɛ̃ n pi
kṹmm, tɛ́ tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ n kɔ̃. Névi Pɩ́dɩ̋ ye kɩ yé
kɔ̃ n pi kénɛ yõkelɛ, ǹmɔ nɛ̂-á Sú Liyel kè wɛ̃kɩ
nɛ páh pé tɔ̃̋rɩ́lɛ à kɔ̃.»
28 Képah tɛ̃̌nɛ, pè à piki yah nɛ, tyi nónó se pé
yĩnɛ pé pɩ, pé mó Liyel tɔ̏ wɛ pɩ nɩ?
29 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel-á nɛ̂ tɛkɩ mɔ,‡
yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ yõ, képah ye Liyel tɔ̏lɛ.»
30 Pè mɛ yo ǹ tyí nɛ, gbɩ̃̌l tir nɛ̂ se ǹmɔ kɩ pɩ pé
wɛ̃kɩ, pé kɔ̃ pé sɛ̃ ǹ yõ nɩ? Tir nɛ̂ se à kɩ pɩ nɩ?
31 Pépi náh tãn-á yõke yõ gbɛ̃̌nnɩ sɔkɔ, nɛ̂-á pè
n ye mânnɛ,§ à yĩnɛ sɔ̃́-á kè wãrkɩ sah nɛ:
«À ye yõkelɛ pè kɔ̃ pè yõ nɛ̂-á wil yĩ̂nyõ.»*
32 Ǹtɛ Yesu mɛ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n
yo yé tyí nɛ, Moyisi náh kɔ̃ yélɛ yõke mɛ̀nɛ nɛ̂-á
wil yĩ̂nyõ dɛ́, ń Sú Liyel ye n kɔ̃ yélɛ yõke gbɩlɛ,
nɛ̂-á n wil yĩ̂nyõ.

‡ **6:29** 6.29 - Yesu-á nɛ Liyel-á nɛ páh kɩ nɛ̂ tɛkɩ mɔ, ǹ gblɔ̃̌y ye à n ye. § **6:31** 6.31 - Mânnɛ, yípɔ́rɩ́ pérpér yɔ́ ye kélɛ lésõ Liyel n tiki n mɔ Yisrayel tãnnɛ n kɔ̃ pè n pɩ yõkelɛ, gbɩ̃́ nɛ̂-á lésõ pè mɛ gbɛ̃̌nnɩ sɔkɔ. Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 16. * **6:31** 6.31 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 78.24.

33 Kénɛ yõke nɛ̂-á Liyel n kɔ̃ nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki
pɔ, képah ye minnɛ kèkõyő névyelɛ n kɔ̃.»
34 Képah sɔkɔ, pè nɛ pé yȍtɛ̃, à yõke† mènɛ
pélɛ n kɔ̃ gbȉ́mɛgbȉ́ kɛ̀.
35 Képah tɛ̃nɛ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Ŋ́mɔ ye
yõke mènɛ, nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃. Névi nɛ̂-à pɔ ŋ́mɔ
tyí tɛ́ sɛ̃ ń yõ, kwɛkɩ ànɛ̂ níkȉ náh tɔ̃ tɛ̃ tɛ̃ n yah
n pi.
36 Tɛ́ mé ye kè yo tɛ yé tyí nɛ yáh ń wɛ. Ǹtɛ
yé náh mɛ sɛ̃ ń yõ.
37-38 Ŋ́mɔ náh wil yȋnyõ à tiki pɔ ń dyɔ yı̋ı̋ tyi
pɩ yı̃nnɛ dɛ́! Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí,
képah pí-ńsah ye mé pɔ. Képah ye, Sú Liyel-à
nónó póllɛ ń kɔ̃, pè kɩ pɔ ń tyí. Tɛ́ nɛ̂-à pɔ ŋ́mɔ
tyí, mé náh à milki n pi póllɛ.
39 Tɛ́ nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ-á mɛ nɛ̂ tyí,
képah ye yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́, páh nónónɛ ń kɔ̃ mé káh n
yɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ tyí yɩkɩ. Ǹtɛ mé mó n pɔ pé
lékyȋ yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ.‡
40 Tɛ́ yah, ŋ́mɔ Sú-á mɛ nɛ̂ tyí, képah ye yɔ̀ nɛ,
névi nɛ̂-à ǹ yah mɔ ŋ́mɔ tȉnnɛ, ŋ́mɔ nɛ̂-á Pídȉ́nɛ,
tɛ́ sɛ̃ ń yõ, tɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃́ min wɛ, tɛ́ ŋ́mɔ mó tɛ̃ lékó
yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ.»
41 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ tyah Yesu sèyòkèlɛ n
yo wɛ̃ tyí, wǎh sɔ̃́npílɛ sȍ yo nɛ péwɔ-á yõkelɛ,
nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki pɔ.

† **6:34** 6.34 - Yõke nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, min yõke ye. Tɛ́ nónó-á n piki n yah ǹnɛ, pépi sȍ mɛ n sõ nɛ kèkùrkȉ yı̋ı̋ yõke tyí-á à n yo. ‡ **6:39** 6.39 - Gbȉyȉkȉ tɛ́y nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel tukey tuke sõ tyí ye kè n yo.

42 Pè sɔ̀ mɛ yo tũ nɛ, Nsyosɛfu píɗí Yesu kó
ǹnɛ nɩ? Ǹmɔ nɛ̂-á pé ǹ sú ànɛ̂ yṹnɛ n pnɛ, à se
pɩ sɔ̃ tɛ́ pɔ n yo núkúnúkú nɛ, páh wil yȋnyõ à
tiki pɔ nɩ?
43 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyɩ́ nɛ: «Yé káh ń
sèyòkèlɛ n yo yé wɛ̃ wrɔ́.
44 Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ tyɩ́, nɛ́ Sú
Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ náh tɛ̃ yah tɛ̃. Tɛ́
ńmɔ kɩ mó tɛ̃ lékó yilki mɔ gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ.
45 Kè mɛ wɑ̃́rkɩ́nsàhnɔ́lɛ Liyel tɛ̃ntɔ̀ syɩ́nyopu
sɛ́bɛ́ynɔ́ sɔkɔ nɛ: ‹Liyel kɩ pé pól kwɔ.›§ Ǹtɛ
névi nɛ̂-à Sú Liyel wɛy noh tɛ́ ǹ kwɔ́nɔ́ fɛ̃ syi, tɛ̃
n pɔ ńmɔ tyɩ́.
46 Ǹtɛ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ yȋ náh tɛ̃ yah Sú Liyel yõ, à
wil ńmɔ tyɩ́ sɔkɔ, ńmɔ nɛ̂-á wil ǹ tnɔ̂. Ńmɔ ó wɛ
ǹnɛ.
47 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, névi
nɛ̂-à sɛ̃ ń yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ.
48 Ńmɔ ye yõkelɛ nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃.
49 Yé náh tɑ̃n ye yõke yõ gbɛ̃nnɩ sɔkɔ, yõke
nɛ̂-á pè n ye mânnɛ.* Ǹtɛ képah fyé yõ, pé pól
náh pɔ ku di?
50 Tɛ́ yõke nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á n wil yȋnyõ à tiki pɔ,
névi nɛ̂-à képah yõ, tɛ̃ náh tɔ̃ ku n yah n pi.
51 Ńmɔ ye yõkelɛ, nɛ̂-á wil yȋnyõ à tiki pɔ, tɛ́
minnɛ n kɔ̃. Névi nɛ̂-à kénɛ yõke yõ, tɛ̃ kɩ
tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ. Yõke nɛ̂-á mé kɩ n kɔ̃ n pi, ń wil
gbɛ̃nsê ye. Mé ye kélɛ n kɔ̃ nɛ, kèkõyɔ̃́ névye
min wɛ.»

§ **6:45** 6.45 - Yah n tɛ Yesayi 54.13. * **6:49** 6.49 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 6.31.

52 Képah tɛ̃ sɔkɔ, yékẫb ǹgbɛ̃ de Nsyifunɔ
wrɔ́. Pè sɔ̃̀ mɛ n yo nɛ, dɩ̃́ mɛ̀ se kɩ fɛ̃ ǹ wil
gbɛ̃̋nsêlɛ pépi kɔ̃ sɔ̃ yõkelɛ nɩ?
53 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyɩ́ nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃
yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, yáh kɩ Névi Pɩ́dɩ̃́ wil
gbɛ̃̋nsê pɩ́-ńkɛ̃̋nɛ yé yõkelɛ, tɛ́ ǹ tɔ̃́ pɩ́-ńkɛ̃̋nɛ yé
wɔ wɔ kwâhlɛ, yé náh min wɛ n pi dɛ́!†
54-55 Yõke kègbɩ ye ńmɔ wil gbɛ̃̋nsêlɛ, wɔ wɔ
kwâh kègbɩ mɛ ń tɔ̃́nɛ. Képah ye névi nɛ̂-à ńmɔ
wil gbɛ̃̋nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń tɔ̃́ pɩ ǹ wɔ wɔ
kwâhlɛ, tɛ̃ ye tyɛ́-ńkɛ̃̋ min wɛ. Tɛ́ ńmɔ kɩ mó tɛ̃
lékó yilki mɔ gbɩ̃̀yɩ̃̀kɩ̀ tɛ́y sõlɛ.
56 Névi nɛ̂-à ńmɔ wil gbɛ̃̋nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ́ ń
tɔ̃́ pɩ ǹ wɔ wɔ kwâhlɛ, tɛ̃ kɩ mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ńmɔ tɔ
kɩ mɛ tɛ̃̋nɛ.
57 Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ ye min
nɛ́tɛ̃̋nɛ. Ŋ́mɔ mɛ min sɔkɔ ǹmɔ gbɔ̃̀ yõ. Sɛ̃́ ye
névi nɛ̂-à ń wil gbɛ̃̋nsê pɩ ǹ yõkelɛ, tɛ̃ kɩ mɛ min
sɔkɔ ńmɔ gbɔ̃̀ yõ.
58 Kénɛ yõke nɛ̂-á wil yɩ̃̂nyõ à tiki pɔ yɔ̀, kè
náh mɛ núkúlɛ ànɛ̂ yé náh tãn-á nɛ̂ yõ gbɛ̃̋nnɩ
sɔkɔ, pépi nónó-á ku sɔkɔ. Ǹtɛ névi nɛ̂-à képah
yõ, tɛ̃ kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̋ min wɛ.»
59 Yesu kénɛ tyi yo gbɩ̃́ nɛ̂-á lésõ à mɛ névyelɛ
n kwɔ Kapɛrnayumi kwil, Nsyifunɔ Liyel
nɩ́-ńsah wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ.
60 Tɛ́ Yesu-á wɛlɔ nɔ́pi yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú

† **6:53** 6.53 - Névi Pɩ́dɩ̃́ wil gbɛ̃̋nsê ànɛ̂ ǹ tɔ̃́ nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ
yɔ̀ nɛ săh kɩ pɩ yõke ànɛ̂ wɔ wɔ kwâhlɛ, sèmɩ̀rkɩ̀ ye Yesu mɩ pé
tyɩ́ kélɛ, nɛ̂-á n wɛ̃kɩ nɛ ǹmɔ-á sárká képɔ́pɩ́kɩ̀lɛ.

náhnáh tyah n yo wɛ̃ tyí nɛ ńkɛ̃, ǹ tyi yónɔ́
nɔ́pi-á mɛ tah dɛ́! Nɛ̂ se kɩ fɛ̃ sè fɛ̃ syi nɩ?
61 Ǹtɛ Yesu-á pĩ nɛ pé tɔ̏ sɑ̋hpú-á mɛ pé
sèyòkèlɛ n yo wɛy mɛ̀ tyí sɔkɔ, à pè syah nɛ:
«Kè se kǎn pɩ yépi tɔlɛ?
62 Tɛ́ yâh pyě pɔ Névi Píɗɩ̃́ wɛ à yɔ̃ dɔkɔ n
sɔkɔ wǎh wil ńyɑ̃h sɔkɔ wɛ́?
63 Liyel Mirki ye min nɛ́tɛ̃̂nɛ, nòtɛ tir nɛ̂ mɛ
névi kɩ fɛ̃ pɛkɩ ǹ gblɔ̌y? Ǹmɔ-á wɛlɔ nónó yo yé
tyí, sè n wil Liyel Mirki tyí, tɛ́ minnɛ n kɔ̃.
64 Ǹtɛ túkù mɛ yé sɔkɔ, pè náh mɛ sɛ̃ ń yõ.»
Tɛ́ yah, à tɔkɔ ké tyah gbɩ̃́ dùkù tyí, Yesu sɔ̏ ǹ yõ
sɛ̃́-ńkɛ̃púlɛ n pnɛ, à tahlɩ nɛ̂ tɔ-á nɛ pɔ à dahbɩ n
pi gbɔ̏ sɔkɔ.
65 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Képah ye ń kɔ̃ mé
kè yo nɛ ńkɛ̃, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n pɔ n pi ńmɔ
tyí, nɛ́ Sú Liyel náh ké wɛ̃̆kìlɛ à kɔ̃.»
66 À tɔkɔ légbɩ̃́ tyí, ǹ sɔ̏ tɛ̃́pú náhnáh núkú pé
syɩ ǹ náh, pè náh tɔ̃ mɛ ǹ sɔ̏lɛ n tɛ̃.
67 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pɩ̃̂
gbɔ̃nimí‡ tyí nɛ ńkɛ̃, tɛ́ pépi-á dò, pé tɔ kó pé syɩ
n pi nɩ?
68 Ǹtɛ Simo-Pyɛrɩ mɛ nɛ ńkɛ̃: «Tyɛ́-ńkɛ̃ min
wɛlɔ nɛ́tɛ̃̂ ye áwɔlɛ, nɛ̂ tyí mɛ ápi kɩ tɔ̃ yuku wɛ́,
Tɛ̃̂ ǹgbɛ̃?
69 Ápi tɛ̃ wɔ sɛ̃́nɔ́ mɛ á yõ, ànɛ̂ á pĩ nɛ áwɔ-á
Liyel wilki sah ǹ tyí yõ.»
70 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ, péwɔ kó
yah wilki pélɛ nɛ́pɩ̃̂ gbɔ̃nimínɛ nɩ? Ǹtɛ sétõ-á pé

‡ **6:67** 6.67 - Yah n tɛ Likyi 6.13-16.

sɔkɔ nɛ́núkù yɔ́lɛ.
71 Tɛ́ Nsyudasɩ ye sɔ̀̃ Yesu n ye, ǹmɔ nɛ̂-á Simo
Yisikariyɔtɩ pɩ́dɩ̃́nɛ. Yesu tɔ̀̃ sɑ̃́hpú nɛ́pɩ̃̂ gbɔ̃nimɩ́
sɔkɔ yɔ́ ye sɔ̀̃ ǹnɛ. Tɛ́ ǹmɔ ye kɩ sɔ̀̃ pɔ Yesu
dahbɩ n pi gbɔ̀̃ sɔkɔ.

7

Yesu yʋ̃́npyé náh sɛ̃ ǹ yɔ̃

1 Képah náh, Yesu sɔ̀̃ mɛ yɔ̃ sɔkɔ n kɔ n kɔ̃
Kalile gbɛ̆̃nyah sɔkɔ. Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̀̃tɑ̃m-á sɔ̀̃ mɛ
n yah n kɔ̃ ǹ kònmɔ-ńsahlɛ Nsyude gbɛ̆̃nyah
sɔkɔ sɛ̃́, képah ye à náh tɔ̃ sɔ̀̃ mɛ ké tyɩ́ nɛ, pé kɔ
kɔ̃ nɛ́npɔ́.
2 Tɛ́ Nsyifunɔ kènkɑ̃̀l sɔ̀̃ syáh* sɔ̀̃ mɛ de n tɛ.
3 Yesu yʋ̃́npyé† mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃́, à yal ásɔ̃̂, à
mó yuku Nsyude gbɛ̆̃nyah sɔkɔ, ǹ sɔ̀̃ tɛ̃́pú tɔ kɔ̃
pè ǹ tyɩ́pɩ́nɔ́ wɛ.
4 Ŋ́kɛ̃́ névi nɛ̂-à mɛ ké tyɩ́ nɛ no pé dùkù pɩ̃, tɛ̆̃
náh ǹ tyilɛ n pɩ sèt̃ɩ̀n sɔ̀̃ sɔkɔ. Tɛ́ ǹmɔ-á tyi
nónónɛ n pɩ yɔ̀, wăh yɩ̃nɛ à sélɛ n pɩ n wilki n
mɔ, no kɔ̃ pè à wɛ.
5 Ŋ̀tɛ Yesu yʋ̃́npyé ńtɛ̃ náh sɔ̀̃ mɛ sɛ̃ ǹ yɔ̃.

---

* **7:2** 7.2 - Nsyifunɔ kènkɑ̃̀l sɔ̀̃ syáh mènɛ, pè sɔ̀̃ ńkɛ̃́nɛ kè syah sèpɩ̃̀n kwărtɔ̃nɔ, ǹ tɛ́ nɛ n sɛ̃ kènkɑ̃̀l sɔ̀̃. Képah sɔ̀̃ pé dyɔlɛ n to n kɔ̃ pé yèvyɑ̃hrɩ pɩ́nɔ́lɛ gbɛ̆̃nnɩ sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel-á pè yohnɩ mɔ dùkù nɛ̂nɛ. Yah n tɛ Levitiki 23.34. † **7:3** 7.3 - Yesu yʋ̃́npyé nónó tyɩ́-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù sɔ̃nɔ sɔkɔ, ǹ kèkùrkɩ̀ núkú gbɑ̃m ye à n ye. Tɛ́ túkù sɔ̃nɔ sɔkɔ mó, ǹ kèkùrkɩ̀ núkú gbɑ̃m náh à n ye.

6 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ ké gbĩ náh tɔ̃̀nɩ̀ sɛ
péwɔ tyɩ́. Gbĩ́mɛgbĩ́-á se mɛ yɩ̃́nɛ́nɔ́lɛ pépi tyɩ́ tɛ́.
7 Kèkõyɔ̃́ névye náh fɛ̃ pépi dyɔ yɔ n pi. Ǹtɛ
pǎh mɛ péwɔ wɔ dyɔlɛ n yɔ, páh sɔ̃̀npɩ́lɛ kélɛ n
yo n wah nɛ pé tyɩ́pɩ́nɩ̀ náh mɛ plɛ.
8 Pépi dɔkɔ n yuku kénɛ syáh sɔkɔ. Péwɔ tɛ̃̌
wɔ tyɩ́, ké gbĩ náh tɔ̃̀nɩ̀ sɛ. Képah-á, pé náh n
kyɩ n pi.
9 Wǎh képah yo tɛ, à wũ Kalile sɔkɔ.

Yesu mɛ́nɔ́lɛ Nsyifunɔ kènkǎ̀l sɔ̃̀ syáh sɔkɔ, Yerusalɛmɩ kwil

10 Tɛ́ ǹ yɩ̃́npyé-á sɔkɔ tɛ syáh mɛ̀ sɔkɔ, ǹmɔ tɔ
yuku nɛ́npɔ́ nyáh sõ. Tɛ́ à náh sɔ̃̀ yɛ névye kɔ̃
pè à wɛ. À kè pɩ wɔ̃̀bɩ̀nsɔkɔnɔlɛ kannɛ.
11 Tɛ́ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm mó mɛ ǹnɛ n yah n kɔ̃
syáh mɛ̀ sɔkɔ, tɛ́ mɛ n piki n yah nɛ, ńyãh se
ǹnɛ nɩ?
12 Képah sɔkɔ, tɔ́wû mɛ̀ névye tyah Yesu tyɩ́lɛ
n yãh tɔ̃̀tɔ̃̀. Pé túkù sɔ̃̀ mɛ n yo nɛ nɛ́gbɩ́-á ǹnɛ,
túkù mó mɛ n yo nɛ sɛ̃́ náh, ǹmɔ-á pyɛ̌ n pilki
névyelɛ ńkɛ̃́.
13 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tɩ́kɩ́ sɔ̃̀ mɛ pè tɛ̃. Kǎh pɩ
sɛ̃́, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ ǹ yɔ̃ wilki mɔ à yo
Yesu tyɩ́ sɔkɔ.
14 Syáh mɛ̀ sɔ̃̀ mɛ ké nɩyɔ̃́ sɔkɔ,‡ tɛ́ Yesu dɔkɔ
pɔ Liyel nɩ́-ńsah gbô sɔkɔ, à pɔ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ.
15 Tɛ́ wǎh kwɔ́nɔ́ nɛ̂nɛ n pɩ, kè Nsyifunɔ
yɔ̃̀tãm gbǎ̀n du. Pè mɛ tyah n yo wɛ̃ tyɩ́ nɛ, dɩ̃́

‡ **7:14** 7.14 - Syáh nɛ̂ tyɩ́-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, sèpɩ̀n kwǎrtɔ̃nɔ ye sɔ̃̀ kè n syah.

mɛ̀ se wɛ ńyãh pnɛ̀nɔ́ mɛ̀ dùkùlɛ nɩ? Tɛ́ à náh
se mó tɔ̃ kǎrn ǹgbɛ̃ pɩ.
16 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ ńkɛ̃́:
«Máh kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ tyi nónó yõ yɔ̀, ńmɔ náh sõ
tɛ̃ sélɛ dɛ́, Liyel nɛ̂-à tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ ye n
wɛ̃kɩ sélɛ.
17 Névi nɛ̂-à kè yah tɔkɔ nɛ pé Liyel dyɔ dyɔ
tɛ̃̀nɛ n pɩ, tɛ̃ wɔ ye kɩ fɛ̃ ké gbɩ pĩ, Liyel-à kɩ nɛ̂
wɛ̃kɩ ńnɛ sélɛ, képah náh pɩ, ń yah yĩ̃́ kwɔ́nɔ́-à
kɩ nɛ mé n pɩ.
18 Névi nɛ̂-à ǹ yah yĩ̃́ tyilɛ n yo, ǹ gblɔ̌y yĩn
gbílkí-ńsah ye à n yah n kɔ̃. Ǹtɛ névi nɛ̂-à mɛ ké
tyí nɛ pé tyi pól pɩ, pé tɔ̃́-ò yĩn mó gbilki, nɛ́gbí
ye tɛ̃̀nɛ. Pílkí-ńsah náh mɛ tɛ̃ tyí póllɛ.
19 Moyisi náh Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ yé kɔ̃ di?
Ǹtɛ yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ n kɔ ké wɛ̃kɩ̀ yõ
nɩ? Sɔ̃́ pɩ tɛ́ yé n yah n kɔ̃ ńmɔ kònmɔ-ńsahlɛ
wɛ́?»§
20 Képah tɛ̃̀nɛ, tɔ́wû à syah nɛ sétõ-á mɛ ǹ
sɔkɔ, à kɔ̃ à képahlɛ n yo, nòtɛ nɛ̂ se nɛ páh ǹnɛ
n ko n mɔ nɩ?
21 Yesu mɛ tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Tyi núkú yɔ́ ó*
náh mé pɩ, tɛ́ yé pól gbɛ̃̀n du yɔ̀ di?
22 Moyisi náh mɔ yélɛ kɔ̃̀kè kɔ̃̀nɔ́ sɔkɔ di? Ǹtɛ
ǹmɔ ńtɛ̃ náh tyah ké gbennɛ dò, ǹ náh tãn ye
tyah kélɛ. Tɛ́ yé náh mɛ píyĩ́lɛ n kõ mɩ mɩ yòh

§ **7:19** 7.19 - Yáh wɛ Yesu képahlɛ n yo, kè mɛ yónɔ́lɛ Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Káh nɛ́kókè mɔ.» Yah n tɛ Yálnɔ́ sɛ́bɛ́y 20.13, ànɛ̂ Nsyɔ̃ 5.18. * **7:21** 7.21 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 5.1-16.

sõlɛ di?†
23 Ǹtɛ yépi-à kȍkèlɛ n kõ mɩ mɩ yòh sõlɛ, nɛ
yé káh pɔ Moyisi tyi kȍnsàhnɔ́ dêl pɩ, sɔ̃́ pɩ tɛ́
ńmɔ-á névi yȍtàhsyi pól dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sõlɛ,
yé ń dyɔlɛ n yɔ wɛ́?
24 Yé káh tyilɛ n wah à yĩnɛ yĩ́ yáhnɔ́lɛ. Yé
sélɛ n wah gbɩ wɛ̃̆kɩ̀ yõ.»

Yesu se Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ?

25 Képah sɔkɔ, Yerusalɛmɩ tãn túkù sȍ mɛ n
yo nɛ ńkɛ̃́, dĩ́ nɛ̂-á sȍ pè n yah n kõ nɛ pé ko mɔ,
ǹmɔ kó yɔ̀ nɩ?
26 Ǹtɛ pè yah à n wɛkɩ tɔ́wû nɩyȍ́, tɛ́ pè náh
mɛ n vi n mɔ ǹ tyí lɛ́! Yȍtãm se kɩ pyě mɛ kè fɛ̃
syi nɛ, ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ nɩ?
27 Tɛ́ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sõ nɛ̂nɛ pɔ, névi
náh ǹ wȉl-ǹsah pĩ n pi, ǹtɛ pépi-á dĩ́ mɛ̀
wȉl-ǹsah pĩ dò.
28 Képah ye, Yesu-á mɛ névyelɛ n kwɔ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ, à yo pé tyí yĩ́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ:
«Yé ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń wȉl-ǹsah pĩ yé yo kɛ̀? Ǹtɛ
ńmɔ náh pɔ ń gblɔ̆y yõ sɛ̃́ dɛ́! Liyel nɛ̂-á tɛkɩ mɔ
ńmɔlɛ, à mɛ gbɩ ó ǹ tɔ̂ɔ́, ǹmɔ nɛ̂-á yé náh ǹnɛ n
pnɛ.
29 Ǹtɛ ńmɔ wɔ wil ǹ tnɔ̂. Mé ǹnɛ n pnɛ, ànɛ̂
ǹmɔ ye tɛkɩ mɔ ńnɛ.»

---

† **7:22** 7.22 - Liyel lésõ yégbékè kwrɔ mɔ Abrahmɩnɛ tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, pè dĩ́npȉ póllɛ n kõ pé dúbínɔ́ sèpȉn kwărtɔ̃-ò sõnɔ́lɛ. Képah-á kɩ pɩ yégbékè kwrɔ́nmɔnɔ mɛ̀ pɔ́kɔ́nmɔnɔlɛ. Képah ye, lésõ-à sɔ̃ pɔ yĩnɛ mɩ mɩ yòh sõlɛ, Nsyifunɔ kélɛ n pɩ. Yah n tɛ Yenɛsɩ 17.10-12.

30 Képah tɛ̃ sɔkɔ, pè tyah Yesu tɛ̃́-ńsahlɛ n yah
n kɔ̃. Tɛ́ kăh pɩ ǹ gbĩ náh tɔ̃̀nɩ̀ sɔ̃̀ mɛ sɛ sɛ̃́, ǹnî
yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbɔ̃̀ tũ ǹ tyí.
31 Ǹtɛ tɔ́wû mɛ̀ sɔkɔ névye náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɛ̃ ǹ
yɔ̃, tɛ́ mɛ n yo nɛ, tɛ́ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-à sɔ̃
nɛ̂nɛ pɔ, à se kɩ pɔ gbȉl tyi pɩ kɩ kal dɩ̃́ mɛ̀ tyílɛ
yɔ̀ nɩ?

Liyel nî-ńsah gbô syíkípú tɛ́kínmɔnɔlɛ nɛ pè kyɩ Yesu tɛ̃

32 Tɛ́ tɔ́wû-á sɔ̃̀ mɛ tyi nónónɛ n yãh tɔ̃̀tɔ̃̀ Yesu
tyí sɔkɔ, sè pɔ wɛ de Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú níkí sɔkɔ.
Képah sɔkɔ, pépi ànɛ̂ sárká syínwȉlkȉpu yɔ̃̀tãm
mɛ Liyel ní-ńsah gbô syíkípú tɛkɩ mɔ nɛ, pè kyɩ
Yesu tɛ̃.
33 Păh pɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ńmɔ kɩ mɛ yélɛ kɩ
wrɔ́ kwéy ó pɩ ńtɔ̃,‡ tɛ́ kɩ sɔkɔ ń tɛ́kínmɔ-ò tnɔ̂.
34 Ǹmɔ-á kɩ n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, yépi náh fɛ̃
n kyɩ nɛ́npɔ́. Képah ye, yé kɩ ń yah kɔ̃ tɛ́ yé náh
ń wɛ n pi.»
35 Wăh yo sɛ̃́, Nsyifunɔ núkú tyah n yo wɛ̃ tyí
nɛ, ńyãh se ǹmɔ kɩ n yuku n pi, tɛ́ pépi kɩ à yah
kwlɔ nɩ? Ǹkɛ̃́ pé no Nsyifunɔ nónó-á mɛ karkɩ
tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃ nɛ́káhbí wrɔ́, pépi tyí se pyě à kɩ yuku,
kɩ kyɩ nɛ́káhbílɛ n kwɔ nɩ?
36 Ǹkɛ̃́ wɛlɔ nónó-á à yo yɔ̀ nɛ ńkɛ̃́: «Ńmɔ-á kɩ
n mɛ n pi ńyãh sɔkɔ, yépi náh fɛ̃ n kyɩ nɛ́npɔ́,
képah ye, yé kɩ ń yah kɔ̃, tɛ́ yé náh ń wɛ n pi.»
Sépi kɔ́r se nɛ̂nɛ nɩ?

‡ **7:33** 7.33 - Wɛy mɛ̀ yɔ́ntɛnɔ náh, Yesu ńwɔ̃lɔ́ kénúkò kénkɔ̃ pɩ,
tɛ́ pè à syɩ dahnɩ yɔ̃, à à ko mɔ.

Ni nɛ̂-á minnɛ n kɔ̃

[37] Syáh gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ, nɛ̂-á pɩ ké gbȉyȉkȉ
ǹgbɛ̃nɛ, Yesu yuku yĩn tɔ́wû sɔkɔ, tɛ́ yo yı̃́npɔ̃́
ǹgbɛ̃nɛ nɛ: «Níkȉ-à mɛ nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̀ pɔ ńmɔ tyí, à pɔ
wɔ.§
[38] Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, min yrɛy kɩ n fwo n
wil tɛ̃̀ sɔkɔ, sɔ̃́-á Liyel wɛy sɛ́bɛ́y yo kélɛ.»
[39] Liyel Mirki nɛ̂-á sȍ Yesu yõ sɛ̃́pú kɩ pɔ n wɛ
n pi, képah tyí ye sȍ Yesu n yo. Tɛ́ légbı̃́nɛ, Yesu
náh tɔ̃̀nɩ̀ sȍ mɛ dɔkɔ ǹ tɔ̃́rí yõ, képah ye Liyel
náh tɔ̃̀nɩ̀ sȍ mɛ ǹ Mirkilɛ pè kɔ̃.

Yesu tyí-á gbɛ́kínɔ́ nɛ̂ dahbɩ tɔ́wû wrɔ́

[40] Tɔ́wû-á Yesu wɛy mɛ̀ noh tɛ, túkù tyah n yo
nɛ ńkɛ̃́, Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò* nɛ̂-á pé syɩkɩ tɛ̃,
ǹmɔ-á dı̃́ mɛ̀nɛ tɔ́tɔ́.
[41] Túkù mó nɛ, Liyel-á nɛ̂ yah tɔkɔ, ǹmɔ-á. Tɛ́
túkù tɛ̃̀ wɔ mó nɛ, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ† se kɩ
fɛ̃ wil Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ nɩ?
[42] Kè kó mɛ yónɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃́, wăh kɩ pɩ yȍtɛ̃̀ dı̃́ Davidi pétóbé sɔkɔ yɔ́lɛ,
tɛ́ kɩ n dubi n pi Betlɛmɩ kwil,‡ képah nɛ̂ sɔkɔ-á
Davidi dubi di?
[43] Képah sɔkɔ, névye sõnɔ pɩ sé tyí tyílɛ Yesu
tyí sɔkɔ.

---

§ **7:37** 7.37 - Syáh mɛ̀ sɔkɔ, pè sȍ ńkɛ̃̆nɛ pé dyɔlɛ n to n kõ ni tyílɛ, Liyel-á lésõ nɛ̂nɛ pélɛ n kõ gbɛ̃̆nnɩ sɔkɔ. Képah ye Yesu kɔ̃ à nɛ níkȉ-à nɛ̂ tɛ̃, tɛ̃̀ pɔ wɔ péwɔ tyí. * **7:40** 7.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.21 ; 6.14. † **7:41** 7.41 - Yah n tɛ Krista tyí yah yónɔ́ sɔkɔ. Kè kɩ wɛ wɛlɔ yah yónɔ́ sɔkɔ. ‡ **7:42** 7.42 - Yah n tɛ Mise 5.1.

44 Túkù sɔ̏ mɛ n yah n kɔ̃ ǹ tɛ̃́-ńsahlɛ, ǹtɛ ǹnî
yɔ́ ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ gbɔ̏ tũ ǹ tyí.

45 Képah sɔkɔ, Liyel ní-ńsah gbô syíkípú pé
syı sɔkɔ sárká syínwı̏lkı̏pu yɔ̏tãm ànɛ̂ Farisi
wɛ̃́kì kɔ́pú tnɔ̂. Pèpi mɛ pè piki yah nɛ, sɔ̃́ se pı
tɛ́ pè náh Yesu tɛ̃ pɔ nı?

46 Pè mɛ pè syah nɛ, dı̃́ mɛ̀ wɛy kénkɔ̃ náh mɛ
póllɛ.

47 Képah tɛ̃́nɛ, Farisi wɛ̃́kì kɔ́pú nɛ, è, pè se
pyě yɛ à kɔ̃ à pé tɔ yõ yıkı nı?

48 Pè se yɔ̏tɛ̃ yɔ́, képah náh pı, Farisi wɛ̃́kì
kɔ́-ò yɔ́ wɛ yah à sɛ̃ Yesu yõ nı?

49 Tɛ́ kàh tɔ́wû mɛ̀ névye tɛ̃ wɔ lésyi, pè náh
Moyisi tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ n pnɛ dò. Pé pól tyí-á
yıkı.

50 Tɛ́ Farisi wɛ̃́kì kɔ́pú nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ sɔ̏ mɛ pè
n ye Nikodɛmınɛ, nɛ̂-á kyı wil yah Yesu tyí sõ
yɔ́lɛ.§ Ǹmɔ mɛ yo pé no tyí nɛ:

51 «À yı̃nɛ ápi tyi kɔ̏nsàhnɔ́lɛ, á se yı̃nɛ à
lékàhlɛ névi kɔ̃, nɛ́ á náh ǹ vyãh wɛy noh, tɛ́ pı̃
tyi nónó-á à pı?»

52 Képah sɔkɔ, pé no à syah nɛ, è, Kalile
gbɛ̃̆nyah nɛy se ǹ tɔlɛ tɛ́ à n wɛkı sɛ̃́ nı? Ńkɛ̃́, à
Liyel wɛy sɛ́bɛ́y tɔkɔ n sohlı n yah, wǎh kı kè
wɛ nɛ, Liyel tɛ̃ntɔ̏ syínyo-ò yɔ́ ńtɛ̃ náh n wil
Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.

53 [Képah náh, pé pól karkı sɔkɔ pé fnɛ́ sɔkɔ.

---

§ **7:50** 7.50 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.1-21.

8

1 Ǹtɛ, Yesu wɔ mó sɔkɔ Wolivi yèh yɔ̃lɩ yõ.

Fɔ̀fínpɩ pi yɔ́ tɛ̃́npɔnɔlɛ Yesu tyí

2 Tɛ́ ďĩndal séngbɔ̃ púpúlɛ, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ pɔ
Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ, tɛ́ no pól mɛ pɔ ǹ tnɔ̂. À
mɛ kɔ̃ tɛ̃ à tyah pélɛ n kwɔ.
3 Wǎh mɛ kwɔ́nɔ́ sɔkɔ, Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
kwɔ́pú ànɛ̂ Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú mɛ pɔ sê fɔ̀fínpɩ
yɔ́lɛ ǹ tyí. Pè pɔ pi mɛ̀ sah tɔ́wû nɩyɔ̃́ Yesu yah,
4 tɛ́ Yesu syah nɛ, kwɔ́-ò ďĩ́, páh pi mɛ̀ wɛ tɛ̃
fɔ̀fíkɩ̀ pínɔ́ sɔkɔ tɔ́tɔ́.
5 Tɛ́ Moyisi-á kè yo sah ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ
nɛ, sɛ̃́nkɔ̃ sê-á yĩnɛ mínkònɔ́lɛ dyêhlɛ.* Tɛ́
ǹmɔ-á dò, ǹmɔ se nɛ sɔ̃́-á nɩ?
6 Pè sɔ̃̀ mɛ képah tɛ̃̌nɛ n yo sɛ̃́, nɛ wàh kɩ pilki
pé lékàh wɛ à kɔ̃.† Ǹtɛ Yesu mɛ ǹ yõ sĩnki, tɛ́
tyah n wãrkɩ sétáh sɔkɔ ǹ kèngbɔlɛ.
7 Kǎh pɩ sɛ̃́, pè tɔ̃ mɛ yɔ̃ sɔkɔ ǹnɛ n gbah n
piki n yah. Képah tɛ̃̌nɛ, à mɛ ǹ yõ yɔ̃ tɛ́ yo pé tyí
nɛ: «Yé sɔkɔ nɛy nɛ̂-à kɩ mɛ à náh tyípékè pɩ
yah póllɛ, tɛ̃̌ wɔ dáhkɩ̀lɛ pi mɛ̀ min gbennɛ.»
8 Képah yóntɛnɔ náh, à tɔ̃ ǹ yõ sĩnki à tyah n
wãrkɩ sétáh sɔkɔ.
9 Pǎh képah tɛ̃ noh sɛ̃́, pè tyah n sɔkɔ núkú
núkúlɛ, à tɔkɔ lékɔ̃lɔ́ ǹgbò tyí, pópó à pɔ gbàh
sah Yesu ànɛ̂ pi mɛ̀ ó tyí nɛ́npɔ́.

---

* **8:5** 8.5 - Yah n tɛ Tɔ̃nyonɔ 22.22. † **8:6** 8.6 - Pílkíntɛ̃-ńsah ye sɔ̃̀ pè n yah n kɔ̃ Yesulɛ. Wàh kɩ nɛ pè à min ko dyêhlɛ, Wrome tãn dêl ye à pɩ. Wàh kɩ mó tɔ̃ yo nɛ pè à fin mɔ, à Moyisi tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ dêl pɩ.

10 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ ǹ yõ yɔ̃ tɛ́ yo pi tyı́ nɛ,
nónó-á pɔ tɔkɔ à kɔ̃, ńyãh se pélɛ nı? Pé sɔkɔ yɔ́
ńtɛ̃ kó à mɔ kũ kɔ̃ nı?
11 Pi mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛy náh pé mɔ kũ kɔ̃.
Képah sɔkɔ, Yesu mɛ nɛ: «Ǹmɔ tɔ náh ǹ mɔ kũ
kɔ̃ n pi. Nɛ n yuku; tɛ́ à tɔkɔ núkúnúkú tyı́, káh
n tɔ̃ tyı́pékè pı n yah.»]

Yesu ye kèkõyɔ̃́ kyòolɛ

12 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo névye tyı́ nɛ: «Ǹmɔ
ye kèkõyɔ̃́ kyòolɛ. Névi nɛ̂-à ńmɔ sɔ̃̀ tɛ̃, tɛ̃ náh tɔ̃
n kɔ n pi fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ. Ȁ kı kyòo wɛ, nɛ̂-á kı
minnɛ à kɔ̃.
13 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kı̀ kɔ́pú à syah nɛ, nɛ̂
se kı sɛ̃ ǹ tyı́yónɔ́ yõ nı? Ǹmɔ ó kó ǹ gblɔ̃̌y
tàrfyɔ̀lɛ yɔ̀ nı?‡
14 Yesu mɛ yo pé tyı́ nɛ ńkɛ̃́: «Gbı tɛ̃ wɔ ye
ńmɔ ye ń gblɔ̃̌y tàrfyɔ̀lɛ ó, ǹtɛ ńmɔ ń wı̃̀l-ǹsahlɛ
n pnɛ, tɛ́ ń yúkú-ńsahlɛ n pnɛ. Képah ye, máh
tyi nónó yo ń gblɔ̃̌y dùkù tyı́ sɔkɔ, gblɔ ye sélɛ.
Tɛ́ yépi náh ń wı̃̀l-ǹsah pı̃, yé náh se mó tɔ̃ ń
yúkú-ńsah pı̃.
15 Yépi tɛ̃ wɔ lékàhlɛ névyelɛ n kɔ̃ à yı̃nɛ névi
yɔ̃̀tàhsyi sõnɔlɛ. Ǹtɛ ńmɔ wɔ náh lékàhlɛ ǹnı̂ yɔ́
ńtɛ̃nɛ n kɔ̃.
16 Tɛ́ kàh se pɔ pı mé yı̃nɛ mè lékàhlɛ ǹnı̂ kɔ̃,
mé náh kélɛ à kɔ̃ n pi ń gblɔ̃̌y. Sú Liyel nɛ̂-á tɛkı
mɔ ńnɛ, á kı kélɛ à kɔ̃ wɛ̃ tyı́ ǹmɔlɛ. Képah ye,
ń lékàh kɔ̃̌nɔ́ kı pı gbı wɛ̃̆kı̀ yõ.

‡ **8:13** 8.13 - Nsyifunɔ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ sɔkɔ, nɛ́ tàrfyɔ̀ névye náh nɔ nímínɛ tir nɛ̂ tyı́, kénɛ tir náh n mɔ n kɔ̃. Yah n tɛ Tɔ̃̌nyonɔ 17.6; Matye 18.16.

17 Kè náh mɛ wa̋rkɩ́nsàhnɔ́lɛ yé tyi kȍnsàhnɔ́
sɔkɔ nɛ, nɛ́pȋ nímí-à pɩ tàrfyɔ̀lɛ tir nɛ̂ sɔkɔ,
gbɩ-á kélɛ di?§
18 Ǹmɔ mɛ ń gblɔ̌y tyɩ́lɛ n yo, tɛ́ Sú Liyel nɛ̂-á
tɛkɩ mɔ ńnɛ, ǹmɔ tɔ mɛ ń tyɩ́lɛ n yo.»
19 Képah sɔkɔ, pè Yesu syah nɛ, ńyãh se ǹ súlɛ
nɩ? Yesu mɛ nɛ: «Yé náh ńmɔlɛ n pnɛ, yé náh ń
Sú tɔlɛ n pnɛ. Yâh sȍ mɛ ńnɛ pnɛ, yé náhkɩ ń Sú
tɔ pĩ.»
20 Yesu sȍ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n pɩ Liyel ní-ńsah gbô
fı̋ yɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á ké pɔ́ kyɛ́súkùlɛ, tɛ́ tyi nɔ́pi
yo. Ǹtɛ ǹ gbĩ náh tɔ̃̋nì sȍ mɛ sɛ, képah ye ǹnî yɔ́
ńtɛ̃ náh tɛ̃ wɛ à tɛ̃.

Gbáhdyâh dȋnɔ́lɛ Yesu yõ sɛ̃̋-ńkɛ̃̋pú tyí

21 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo tɔ́wû tyɩ́ nɛ: «Ńmɔ
ye n sɔkɔ yɔ̀. Yé kɩ ń yah n kɔ̃ n pi, ǹtɛ yé kɩ ku
yé tyɩ́pékè sɔkɔ. Ǹmɔ-á n yuku ńyãh, yépi náh
fɛ̃ n kyɩ n pi nɛ́npɔ́.»
22 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ nɛ, ǹtɛ ǹ gblɔ̌y ko mɔ
dékè se kɩ pyě mɛ à tɛ̃ nɩ? À kɔ̃ à n yo nɛ, pépi
náh fɛ̃ n kyɩ n pi péwɔ yúkú-ńsah sɔkɔ.
23 Yesu mɛ yo pé tyɩ́ nɛ: «Yépilɛ, sétáh yõ
névye ye yélɛ, tɛ́ ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ wil yȋnyõ.
Kèkõyő mè névye ye yépilɛ, ǹtɛ ké névi náh
ńmɔ wɔlɛ.

§ **8:17** 8.17 - Yah n tɛ Tɔ̃̋nyonɔ 17.6.

24 Yáh wɛ mé kélɛ n yo yé tyí nɛ yáh kɩ ku yé
tyípêl sɔkɔ, yé náh mɛ sɛ̃ ké yõ nɛ, Ǹmɔ-á,*
képah ye ń kɔ̃ mé nɛ yáh kɩ ku yé tyípêl sɔkɔ.»†
25 Képah sɔkɔ, pè à piki yah nɛ, nɛ̂ tɛ̃̀ ó se
ǹmɔlɛ nɩ? Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé sɔ̃̀ kè yo
tɛ yé tyí ké tyah gbɩ̃́ dùkùlɛ.
26 Tyi náhnáh mɛ ń tyí yo yo tɛ̃̀nɛ yé tyí sɔkɔ
ànɛ̂ kɩ lékàhlɛ yé kɔ̃. Ǹtɛ máh nɛ̂ noh ń
tɛ́kínmɔ-ò tyí, képah ó ye mé n yo yé tyí. Ǹmɔ
ye gbɩ nɛ́tɛ̃̂nɛ.»
27 Ǹtɛ pépi náh sɔ̃̀ mɛ pĩ nɛ, Sú Liyel tyí-á
Yesu n yo pé tyí.
28 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí nɛ: «Yâh pɔ Névi
Píɗɩ̃́ yɔ̃ dɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, yé kɩ pĩ nɛ Ǹmɔ-á. Tɛ́ kɩ
tɔ̃ pĩ nɛ mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃̂nɛ n pɩ ń yah yɩ̃́ínɛ. Sú
Liyel-á tyi nónónɛ ń kwɔ, sépi ó ye mè n nɛ n
yo.
29 Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńmɔlɛ, mé mɛ ǹ dyɔ yɩ̃́ tyilɛ n
pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́, képah ye à mɛ ńnɛ, à náh ń sah n
pi ń gblɔ̃̌y.»
30 Yesu-á mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, névye
náhnáh sɛ̃ ǹ yõ.

Nónó mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ tɔ́tɔ́?

* **8:24** 8.24 - Ǹmɔ-á nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ǹgbò ye lésõ ǹ gblɔ̃̌y ye Ǹmɔ ye Ǹmɔlɛ. Tɛ́ Yesu tɔ-á pɔ ǹ gblɔ̃̌y ye Ǹmɔ yelɛ, képah kélɛ n wɛ̃kɩ nɛ Liyel-á ǹnɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 3.14.

† **8:24** 8.24 - Kũ nɛ̂ tyí-á Yesu yo ásɔ̃̂ sɔkɔ yɔ̀, kũ gbɔy tyí náh à n yo, Liyel tyí tɩ̃̀n kũ tyí ye à n yo.

31 Képah tɛ̃nɛ, Nsyifunɔ nónó-á sɔ̀ sɛ̃ Yesu yõ,
à mɛ yo pé tyí nɛ: «Yáh kɩ mɛ ńmɔ tyíyónɔ́
wɛ̃kɩ̀lɛ n kɔ, ń tɔ̃̀ sɑ̃́hpú kègblɔ ye yélɛ.
32 Yé kɩ gbɩlɛ n pnɛ, tɛ́ kénɛ gbɩ kɩ yé wilki
yɔ̃rɩ sɔkɔ.»
33 Képah sɔkɔ, pè mɛ Yesu syah nɛ, Abrahmɩ
pétóbé-á pépilɛ. Pépi náh pɩ yah ǹnî yɔ́ ńtɛ̃
yɔ̃bɩlɛ póllɛ. Ǹtɛ à se sɔ̃́npílɛ n yo nɛ, pépi-á kɩ
wil yɔ̃rɩ sɔkɔ nɩ?
34 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé
kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à tyípékèlɛ n pɩ, tyípékè
yɔ̃ ye tɛ̃nɛ.
35 Yɔ̃lɛ, ǹ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ́ gbô sɔkɔ tɛ̃-ò kṹmm náh
ǹnɛ. Ǹtɛ yɔ̃̀tɛ̃ dɩ́ pídɩ́ tɛ̃ wɔlɛ, ǹ sú gbô sɔkɔ tɛ̃-ò
kṹmm ye ǹmɔlɛ.
36 Képah ye, Liyel Pídɩ́-à yé wilki yɔ̃rɩ sɔkɔ, yé
kɩ mɛ yé gblɔ̌y yõ kègbɩ tɛ̃ yõ.
37 Mé pĩ nɛ Abrahmɩ pétóbé-á yélɛ. Ǹtɛ yáh
ńmɔ wɛlɔ yahle, képah ye yé kõ yé n yah n kõ ń
kònmɔ-ńsahlɛ.
38 Ńmɔ-á nɛ̂ wɛ ń Sú Liyel tyí, képah ye mé n
yo. Yépi tɔ-á mó tyi nónó noh yé sú tyí, sépi ye
yé n pɩ.»
39 Pǎh Yesu wɛy noh sɛ̃, pè à syah nɛ,
Abrahmɩ-á pépi súlɛ. Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Yâh
sɔ̀ mɛ Abrahmɩ pétóbélɛ, yé náhkɩ mɛ Abrahmɩ
tyípínɩ̀nɛ n pɩ.
40 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ nɛ̂-á gbɩ noh ń Sú Liyel
tyí à yo yé tyí, yé n yah n kõ ńmɔ
kònmɔ-ńsahlɛ. Abrahmɩ náh sɛ̃́nkõ pɩ dò.
41 Yépilɛ, yé sú tyípínɔ́ ye yé n pɩ.» Képah

tɛ̃nɛ, pè à syah nɛ, fɔ̀fíkì‡ pínɔ́ sɔkɔ náh pépi
dubi dɛ́! Ŋ́kɛ̃ Sú núkú ó-á pépi tyí, nɛ̂-á Liyellɛ.
42 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Liyel tyí ye ńmɔ wil
à pɔ. Ŋ́mɔ náh pɔ ń gblɔ̌y yĩn yõ dɛ́! Ŋ̀mɔ ye
tɛkı mɔ ńnɛ. Ŋ̀tɛ Liyel-à sɔ̏ mɛ pı yé Súlɛ kègbı
yõ sɔkɔ, ńmɔ tyí náhkı mɛ nɔ yé tyí.
43 Yé yahle ń wɛlɔ nóhnɔ́lɛ, képah ye yé náh ń
wɛlɔ syíkí-ńtɐ̂n pĩ.
44 Yépi súlɛ, sétɐ̏n yɔ̏tɛ̃ ye ǹnɛ. Ŋ̀mɔ dyɔ yĩ́ tyi
ye yé mɛ ké tyí nɛ yé nɛ n pı. Nɛ́kókè mɔ́-ò ye
ǹnɛ ŋ̀gbò dùkùlɛ. Wăh pı gbı náh mɛ ǹ sɔkɔ, à
náh mó gbı wɛ̃kìlɛ n kɔ póllɛ. Wăh pı mìnì
yó-òlɛ, wàh mìnìnɛ n yo, ǎ kélɛ n yo à yĩnɛ ǹ
gblɔ̌y kèdùkùlɛ. Mìnì yónɔ́ yõ wil ǹmɔ tyí.
45 Ŋ̀tɛ ńmɔ tɛ̃ wɔlɛ, ńmɔ gbılɛ n yo, képah ye
yé náh mɛ sɛ̃ ń yõ.
46 Yépi sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃ kı fɛ̃ kè wɛ̃kı nɛ máh
tyípékè pı? Ŋ̀tɛ máh gbılɛ n yo, kwâh nɛ̂ pı tɛ́
yé náh sɛ̃ ń yõ?
47 Liyel tyí névi-à névi nɛ̂nɛ, ǹmɔ Liyel wɛynɛ
n noh n tɛ̃ n yĩn. Ŋ̀tɛ Liyel tyí névye náh yépilɛ,
képah ye yé kɔ̃ yé yahle sé nóhnɔ́lɛ.»

Yesu mɛ Abrahmı yah

48 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ Yesu syah nɛ, gbı kó
mɛ pé tyí pé yo nɛ, Samari nɛy-á ǹnɛ, ànɛ̂ sétõ-á
mɛ ǹ sɔkɔ nı?
49 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Sétõ náh mɛ ńmɔ sɔkɔ.
Ŋ́ Sú Liyel ye mé n gbilki, tɛ́ yépi mɛ ńmɔlɛ n
yilɔ.

‡ **8:41** 8.41 - Liyel wɛ̃kì kɔ́-ńkɛ̃ pèpɛynɛ, Liyel wɛy kélɛ n tɔkɔ n sãh fɔ̀fíkì pínɔ́lɛ.

50 Ń́mɔ náh mɛ n yah n kɔ̃ ń gblɔ̌y
gbílkí-ńsahlɛ dɛ́. Ń gbílkí-ò ǹ gblɔ̌y ńmɔlɛ. Ǹmɔ
ye gbɩ syínkɔ̃-òlɛ.§
51 Kègbɩgbɩ tɛ̃́ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi
nɛ̂-à n sah ńmɔ yóré yõ, tɛ̃́ náh kũ dɔ n yah n pi
póllɛ.»*
52 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ à syah nɛ, páh pyě kè
pĩ yĩ́́ núkúnúkú tɛ̃́nɛ nɛ sétõ-á mɛ ǹ sɔkɔ.
Abrahmɩ-á ku, Liyel tɛ̃ntõ̏ syínyopu tɔ mɛ ku.
Ǹtɛ ǹmɔ pɔ n yo nɛ, névi nɛ̂-à n sah péwɔ yóré
yõ, tɛ̃́ náh kũ dɔ n yah n pi nɩ?
53 Pépi sú Abrahmɩ-á ku. Ǹtɛ ǹmɔ se mɛ n sõ
nɛ páh kal Abrahmɩnɛ nɩ? Liyel tɛ̃ntõ̏ syínyopu
tɔ mɛ ku. Tɛ́ ǹmɔ tɛ̃́ se mɛ ǹ gblɔ̌ynɛ n yah
nɛ́dúkú nɛ̂nɛ nɩ?
54 Képah sɔkɔ, Yesu yo pé tyí nɛ: «Mâh náhkɩ
sõ̏ mɛ ń gblɔ̌ynɛ n gbilki, yõ náh mɛ gbílkínɔ́
mɛ̀ tyí. Ǹtɛ ń Sú Liyel ye n gbilki ńnɛ, ǹmɔ nɛ̂-á
yé nɛ, yé Liyel-á ǹnɛ,
55 tɛ́ yé náh se mó tɔ̃ mɛ ǹnɛ n pnɛ. Ǹtɛ ńmɔ
wɔ ǹnɛ n pnɛ. Mâh sõ̏ mɛ yo nɛ, mé náh ǹnɛ
pnɛ, mé náhkɩ pɩ mɩ̀nyolɛ yé tyí kɔ̃lɛ. Ǹtɛ ńmɔ
ǹnɛ n pnɛ, tɛ́ mɛ n sah ǹ yóré yõ.
56 Yé sú Abrahmɩ sõ̏ mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ nɛ, pé
ńmɔ pɔ sõ gbɩ̏yɩ̏kɩ̀ wɛ. Ȁ mɛ pɔ kè wɛ, kè pɩ
nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ ǹ tyí.»
57 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ mɛ à syah nɛ, ǹmɔ
náh tɔ̃̀nɩ̀ ye tikininí pɔ́ gbãm wɛ, tɛ́ nɛ páh

§ **8:50** 8.50 - Gbɩ syínkɔ̃-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásõ̂ sɔkɔ yɔ̀, Liyel ye.
* **8:51** 8.51 - Kũ nɛ̂ tyí-á n yo ásõ̂ sɔkɔ yɔ̀, yah n tɛ 8.24.

Abrahmɩ wɛ nɩ?
58 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ
n yo yé tyí, Abrahmɩ-á pópó n dubi, Ŋ́mɔ mɛ.»
59 Wǎh képah yo sɛ̃́, pè núkú dyêh kwel ǹ tyí
nɛ páh ǹnɛ n minki.† Ǹtɛ à mɛ wɔ̃bɩ à wil Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ à sɔkɔ.

9

Yı̋tû̃ dı̋ yɔ́ yı̋ yíkínmɔnɔlɛ

1 Sõ yɔ́lɛ, Yesu sɔ̃̀ mɛ n kɔ n sɔkɔ tɛ́ dı̋ yɔ́ wɛ,
nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ yı̋tû̃nɛ ǹ dubi gbı̋ dùkùlɛ.
2 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú à piki yah nɛ, pé
kwɔ́-ò dı̋, sɔ̃́ se pɩ tɛ́ dı̋ mɛ̀ dubi yı̋tû̃nɛ nɩ? Ǹmɔ
tyípékè pínɔ́ se, tı̂̃ ǹ dúbípú tyí se?
3 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Ǹmɔ, képah náh pɩ ǹ
dúbípú tyípékè pínɔ́ náh à kɔ̃ à dubi yı̋tû̃nɛ dɛ́!
Kè ye pɩ Liyel tyípínì wɛ̃̀kɩ yı̃nnɛ ǹ sɔkɔ.
4 Nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńmɔlɛ, tyah kyòo sɔkɔ ye á
yı̃nɛ à tɔ̃̀lɛ n pɩ ǹ tyí. Ńkɛ̃́ lékɑ̂h mɛ n pi, nɛ̂
sɔkɔ-á nɛy náh fɛ̃ tɔ̃̀ pɩ n pi.
5 Máh fyɔ̀ mɛ kèkõyɔ̋ sɔkɔ, ńmɔ ye kèkõyɔ̋
kyòolɛ* ń mɛ gbı̋ pól sɔkɔ.»
6 Wǎh képah yo tɛ, à sı̃n mɔ sétáh tɛ́ kè fɑ̃h à
kele yı̋tû̃ dı̋ yı̋ yah.
7 Tɛ́ mɛ yo ǹ tyí nɛ à kyɩ ǹ yah wu pɛ́kì
tû̃̀nsàhnɔ́ yɔ́ ni sɔkɔ, nɛ̂-á pè n ye Silowelɛ.
Silowe kɔ́r ye Tɛ̃ntɔ̃̀ névilɛ. Yı̋tû̃ dı̋ mɛ sɔkɔ à

---

† **8:59** 8.59 - Liyel tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ wɛ̃̀kì sɔkɔ, névi nɛ̂-à yo de Liyel tyí, pè yı̃nɛ pè tɛ̃́ min ko dyêhlɛ. * **9:5** 9.5 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 8.12.

kyɩ ǹ yah wu nɛ́npɔ́. Wǎh ǹ syɩ n pi gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à
sɔ̃̀ mɛ n yah.
8 Képah sɔkɔ, ǹ tnɔ̂ tɛ̃̆pu ànɛ̂ nónó-á ńkɛ̃́nɛ
ǹnɛ n wɛ à n nɛ mɛ n ni n syi, pǎh à wɛ pè mɛ
yo tũ nɛ, dɩ̃́ mɛ̀ kó ńkɛ̃́nɛ n kɔ̃ n tɛ̃ nɛ n ni n syi
yɔ̀ nɩ?
9 Túkù nɛ ǹmɔ-á, túkù mó nɛ ǹmɔ náh,
yɑ̃̀hnkõ-á à tɔ. Pǎh mɛ képah sɔkɔ, dɩ̃́ mɛ yo pé
tyɩ́ nɛ péwɔ-á tɔ́tɔ́.
10 Wǎh yo sɛ̃́, pè mɛ à piki yah nɛ, ǹ yɩ̃́ se pɩ
sɔ̃́ tɛ́ yɩkɩ mɔ nɩ?
11 À mɛ yo pé tyɩ́ nɛ, dɩ̃́ nɛ̂-á pè n ye Yesulɛ,
ǹmɔ-á fɑ̃̀hkɩ̀ pɩ, tɛ́ kè kele pé yɩ̃́ yah, tɛ́ nɛ pé kyɩ
pé yah wu Silowe yɔ sɔkɔ. Pé mɛ sɔkɔ kyɩ pé
yah wu nɛ́npɔ́, pé mɛ fɛ̃ n yah.
12 Pè mɛ à syah nɛ, kénɛ dɩ̃́ se mɛ ńyɑ̃h nɩ? À
mɛ nɛ pé náh pɩ̃.

Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú-á sóhlɩ́nyahnɔ nɛ̂ pɩ yɩ̃́tũ̂ dɩ̃́ yɩ̃́ yɩ́kɩ́nmɔnɔ tyɩ́ sɔkɔ

13 Képah sɔkɔ, yɩ̃́tũ̂ dɩ̃́ nɛ̂ yɩ̃-á yɩkɩ mɔ, pè à tɛ̃
pɔ Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú tyɩ́.
14 Tɛ́ mɩ mɩ yòh sõ ye mó tɔ̃ lésõ Yesu fɑ̃̀hkɩ̀ pɩ
à dɩ̃́ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ.
15 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú dɩ̃́ piki yah
nɛ, sɔ̃́ se kè pɩ tɛ́ à fɛ̃ n yah núkúnúkú nɩ? À mɛ
yo pé tyɩ́ nɛ, fɑ̃̀hkɩ̀-á à pɩ kele pé yɩ̃́ yah, tɛ́ pé
mɛ kyɩ pé yah wu, pé mɛ fɛ̃ n yah.
16 Képah tɛ̃̆nɛ, Farisi wɛ̃̆kɩ̀ kɔ́pú túkù sɔ̃̀ mɛ n
yo nɛ ńkɛ̃́, dɩ̃́ mɛ̀ náh fyɔ̀ mɛ mɩ mɩ yòh tɛ̃̆ dêllɛ

n tɛ̃, képah-á n wɛ̃kɩ nɛ à náh wil Liyel tyí.† Ǹtɛ
pé túkù mó mɛ n yo nɛ, tyípêl pí-ò se kɩ fɛ̃ gbǐl
nɔ́pi dùkù pɩ sɔ̃́ nɩ? Kǎh pɩ sɛ̃́, pé sɔ̃nɔ pɩ sé tyí
tyílɛ.
17 Pè mɛ tɔ̃ pé syɩ dí̃ mɛ̀ syah nɛ, nɛ̂-á yɩkɩ mɔ
ǹ yí̃lɛ, ǹmɔ se kɩ yo sɔ̃́ tɛ̃ tyí sɔkɔ nɩ? Dí̃ mɛ nɛ,
Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò-á ǹnɛ.
18 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm náh sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé
sɛ̃ ké yõ nɛ, yí̃tû̃-á sɔ̃̀ ǹnɛ, tɛ́ núkúnúkú à mɛ n
yah. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè ǹ dúbípú ye pɔ,
19 à pɔ pè piki yah nɛ, pépi pídí̃ se dí̃ mɛ̀nɛ
nɩ? Å se dubi yí̃tû̃nɛ nɩ? Ǹtɛ à se pɩ sɔ̃́ tɛ́ fɛ̃ n
yah núkúnúkú nɩ?
20 Ǹ dúbípú mɛ yo pé tyí nɛ, páh pĩ nɛ pépi
pídí̃-á ǹnɛ; wǎh dubi yí̃tû̃nɛ.
21 Ǹtɛ tir nɛ̂ tɛ̃ wɔ-á pɩ tɛ́ à fɛ̃ n yah
núkúnúkú, pépi náh képah wɔ pĩ, pé náh se mó
tɔ̃ pĩ nɛ̂-á yɩkɩ mɔ ǹ yí̃lɛ. Ǹkɛ̃́ pè à piki yah,
wɛ̃́npir náh tɔ̃ ǹnɛ; wǎh kɩ fɛ̃ ké yah yo ǹ gblɔ̌y.
22 Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm tiki sɔ̃̀ mɛ pè tɛ̃, képah ye
pè kɔ̃ pè n wɛkɩ sɛ̃́. Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm sɔ̃̀ mɛ ké yo
sah tɛ nɛ, névi nɛ̂-à kɩ nɛ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔ-á Yesulɛ, tɛ̃-á kɩ yĩni wilki pépi
wɛ̃kì sɔkɔ.
23 Képah ye, ǹ dúbípú kɔ̃ pè nɛ, wɛ̃́npir náh tɔ̃
ǹnɛ, pè à piki yah.
24 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃kì kɔ́pú tɔ̃ dí̃ mɛ̀ ye

† **9:16** 9.16 - Yáh wɛ Farisi wɛ̃kì kɔ́pú túkù nɛ Yesu-á mɛ mɩ mɩ yòh dêllɛ n pɩ, pépi tɛ̃ sɔ̃nɔ sɔkɔ, wâh névi dɛ mɔ mɩ mɩ yòh sɔ̃lɛ, tɔ̃̀ ye á pɩ.

yah kɛ ní-òlɛ nɛ̂-á lésõ yɩ̃́tũ̂nɛ, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, ké
Liyel wɛ̃̌kɩ̀ tɛ̃̌ yõ, à gbɩ yo pé syah. Pépi-á pɩ̃ nɛ
ǹ yɩ̃́ yíkínmɔ-ò dɩ̃́ mɛ̀nɛ, tyípêl pí-ò-á ǹnɛ.
25 Dɩ̃́ mɛ nɛ, pé náh pɩ̃ tyípêl pí-ò-à kɩ nɛ̂ ǹnɛ
dɛ́! Tyínúkú ó-á péwɔ n pnɛ: Yɩ̃́tũ̂-á sɔ̃̀ pélɛ, ǹtɛ
núkúnúkú páh mɛ n yah.
26 Pè mɛ à piki yah nɛ, tir nɛ̂ se Yesu pɩ ǹ tyí
nɩ? Dùkù nɛ̂ se à yɩkɩ mɔ ǹ yɩ̃́lɛ nɩ?
27 Dɩ̃́ mɛ nɛ, páh sɔ̃̀ kè yo tɛ pé tyí, tɛ́ pè náh
pé níkí sah kè noh. Ǹtɛ sɔ̃́ se tɛ́ pè tɔ̃ mɛ ké tyí
nɛ, pé kè yo pé noh kɛ ní-òlɛ nɩ? Pépi tɔ́ se pyě
mɛ n yah n kɔ̃ nɛ, pé pɩ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃̂hpúlɛ nɩ?
28 Képah tɛ̃̌ sɔkɔ, pè tyah ǹnɛ n gbyɔ, tɛ́ nɛ
ńkɛ̃́, ǹmɔ-á kénɛ dɩ̃́ tɔ̃̀ sɑ̃̂h-òlɛ dɛ́! Pépi tɛ̃̌ wɔlɛ,
Moyisi tɔ̃̀ sɑ̃̂hpú-á pépilɛ.
29 Páh pɩ̃ nɛ Liyel-á yo mɔ Moyisi tyí.‡ Ǹtɛ dɩ̃́
mɛ̀nɛ, pé se ǹ wɩ̃̀l-ǹsah ńtɛ̃́nɛ n pnɛ nɩ?
30 Pǎh yo sɛ̃́, dɩ̃́ mɛ yo pé tyí nɛ, é! Tɛ́ képah-á
pyě pɩ gbɛ̃̌ndùǹ̀nɛ yɔ̀ sɔ̃́. Pépi náh ǹ wɩ̃̀l-ǹsah
pɩ̃ pè yo. Ǹtɛ wǎh péwɔ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ dɛ́!§
31 Pé pól-á pɩ̃ nɛ, Liyel náh tyípêl pí-ò nírílɛ n
tɛ̃́. Ǹtɛ névi nɛ̂-à pɩ nɛ́gbílɛ, tɛ́ Liyel dyɔ yɩ̃̋ tyilɛ
n pɩ, ǎ tɛ̃̌ wɔ nírílɛ n tɛ̃́.*

‡ **9:29** 9.29 - Liyel yɑ̃̂hkɩ̀ yɑ̃h Moyisilɛ, wǎh ǹ tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ ǹnɛ n kɔ̃ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ. Yah n tɛ Yálnɔ́ 33.11; Yɑ̃̂hnɔ́ 12.8. § **9:30** 9.30 - No nɔ́pi mɛ n yo ásɔ̃̂ sɔkɔ nɛ, pépi náh Yesu wɩ̃̀l-ǹsahlɛ n pnɛ. Ǹtɛ kè mó tɔ̃ mɛ yónɔ́lɛ Yesayi 35.5 ; 42.7 sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́, Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔ-á kɩ yɩkɩ mɔ yɩ̃́tũbi yɩ̃́lɛ. Nɛ́npɔ́ sɔkɔ, pè sɔ̃̀ yɩ̃nɛ pè pɩ̃ nɛ Yesu-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. * **9:31** 9.31 - Yah n tɛ Sèmɩ̃̀rn 15.29.

32 Ǹtɛ kèkõyő-á mɛ sɔ̃́, pépi náh kè noh yah
nɛ, ǹnî-á yı̃́tũ̂ yɔ́ yı̃́ yıkı mɔ, nɛ̂-á dubi yı̃́tũ̂nɛ
dɛ́!
33 Dı̃́ mɛ̀-à sɔ̃̀ mɛ wı̃̀l-ǹkɛ̃̂nɛ Liyel tyí, à náh
náhkı fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pı n pi dò!
34 Képah tɛ̃̆nɛ, pè à syah nɛ, ǹmɔlɛ dubi ǹ tɔ̂ɔ́
tyípékè ó sɔkɔ, tɛ́ ǹmɔ kı pɔ nɛ páh pépilɛ n
kwɔ nı? Tɛ́ núkú à yı̃ni wilki kégbɔ́.

Nónó-á yı̃́tũbilɛ Liyel tyí tı̃̀nnɛ

35 Képah sɔkɔ, Yesu-á kè noh nɛ pǎh dı̃́ yı̃ni, à
kyı à yohnı tɛ́ à piki yah nɛ: «Á se sɛ̃ Névi Pídı̃́
yõ?»
36 Dı̃́ mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, nɛ̂ se Névi Pídı̃́ mɛ̀nɛ nı?
À ǹ tyí yo pé syah, pé kɔ̃ pé wɛ sɛ̃ ǹ yõ.
37 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Á ye à
wɛ tɛ. Ǹmɔ ye n yãh álɛ núkúnúkú yɔ̀.»
38 Dı̃́-á képah noh sɛ̃́, à nɛ páh sɛ̃ ké yõ, Tɛ̃̆
ǹgbɛ̃. Tɛ́ mɛ gbètukunɔ di Yesu yah, à à gbilki.
39 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Gbı wah yı̃n ye ńmɔ
pɔ kèkõyő mɛ̀ sɔkɔ; nɛ yı̃́tũbi yı̃́ yıkı mɔ, tɛ́
nónó-á mɛ n yah pépi pı yı̃́tũbilɛ.»
40 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̆kı̀ kɔ́pú nónó-á sɔ̃̀ mɛ
ànɛ̂ Yesulɛ, pépi-á wɛlɔ nɔ́pi noh, pè Yesu piki
yah nɛ, ǹtɛ yı̃́tũbi se pyě pépi tɔlɛ nı?
41 Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Yâh sɔ̃̀ mɛ yı̃́tũbilɛ,
tyípékè náh náhkı n mɛ n pi yé yõ. Ǹtɛ
núkúnúkú yé nɛ yáh mɛ n yah, képah ye yé
tyípékè mɛ yé yõ.»

10

Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛynɛ

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Kègbıgbı
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, névi nɛ̂-à n dé-ńkɛ̃́nɛ
képyɛ́nì tǜ yahlɛ, tɛ́ n dɔkɔ n de ké sɔkɔ ké
gbɔ̀pɔ yɔ́lɛ, yɛ̃́nwó ye tɛ̃̀nɛ, névi yõ syíkí-ò tɔ̃
ǹnɛ.
2 Ǹtɛ nɛ̂-à n de ké yahlɛ, képyɛ́nfɛ̃ ye tɛ̃ wɔlɛ.
3 Tǜ syíkí-ò dɨ́ ké yah yıkı n mɔ ǹmɔ kɔ̃. Ǹ
képyɛ́nì ǹ yɨ̃́nɛ n pnɛ.* Wàh de, ǹ tyí-á képyɛ́nì
nónónɛ, ǎ sé ye n wil sé yninɛ kégbɔ́.
4 Ǹ képyɛ́nì-á ǹ yɨ̃́nɛ n pnɛ sɛ̃́, képah ye wàh
sé pól wilki mɔ tɛ, à n yĩn sé yah, tɛ́ sě ǹ sɔ̃̀ tɛ̃.
5 Ǹtɛ sàh névi nɛ̂ yɨ̃́nɛ n pnɛ̀-ǹkɛ̃́nɛ, sè náh tɛ̃
sɔ̃̀lɛ n tɛ̃ póllɛ. Sè n to n gbɛ n mɔ fíí ǹnɛ
ńtɛ̃̀nɛ.»
6 Yesu kénɛ sèmɨ̀rkɨ̀ yãh tɔ́wû tyí, ǹtɛ pè náh
ké kɔ́r pĩ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Kègbıgbı
tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, ńmɔ ye képyɛ́nì tǜ
yahlɛ.
8 Nónó pól-á ń dyàh tɛ̃ pɔ sɔkɔ tɛ, yɛ̃́nwóbé
ànɛ̂ névye yõ syíkípú ye pélɛ.† Ǹtɛ, képyɛ́nì náh
mó fɛ̃ syi noh pé tyí.

---

* **10:3** 10.3 - Nsyifunɔ tyí sɔ̃̀, képyɛ́nfɛ̃bı náhnáh sɔ̃̀ ńkɛ̃́nɛ pé képyɛ́nìnɛ n kwrɔ n mɔ n dah n mɔ n pɔ tǜ núkú sɔkɔ, ǹ tɛ́ ǹnî yɔ́ tɔkɔ n sah, ǎ sélɛ n syıkı lékɑ̂hnɛ yɨ̃́pú ànɛ̂ gbɛ̃́nképèl yĩnnɛ. Pé pól ńkɛ̃́nɛ yni sah pé képyɛ́nì kɔ̃. Pé képyɛ́nì pé yɨ̃́nɔlɛ n pnɛ. Tyah-à fyɔ̀ dal, pě pé képyɛ́nìnɛ n ye n wilki n pɔ sé yninɛ.
† **10:8** 10.8 - Yah n tɛ Nsyeremi 23.1-2; Yesekyɛlı 34.2-10.

9 Ǹmɔ ye dénsahlɛ. Névi nɛ̂-à de képahlɛ, tɛ̃̆
kɩ pwah. Tɛ̃̆ kɩ fɛ̃ n de, tɛ́ kɩ ǹnɛ n syɩ n wil kɩ ǹ
yõkelɛ n wɛ.
10 Tɛ́ yɛ̃́nwó wɔ-à n pi, yĩbe, ànɛ̂ nɛ́kókè
mɔ́nɔ́, ànɛ̂ yényêh pɩ yĩn ó ye à n pɔ. Ǹtɛ ńmɔ
pɔ nɛ névye min wɛ, nɛ̂-á plɛ yĩ̃́.
11 Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy ye ńmɔlɛ. Kàh sɔ̃́ n nɔ kũ
tyí, képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy n fɛ̃ n syi ǹ min kɔ̃ ǹ
képyɛ́nɩ̀ yĩnnɛ.
12 Ǹtɛ pɔ́ yáhnkɔ̃-ò képyɛ́nfɛ̃ tɛ̃̆ wɔlɛ, képyɛ́nfɛ̃
kègbɩ náh ǹmɔlɛ dɛ́! Ǹmɔ yɛ̃́ngbɛ̃́ tyí náh
képyɛ́nɩ̀ nɔ́pilɛ. Képah ye, wàh fyɔ̀ gbɛ̃́npẫh wɛ
à n pi, à n to ǹ tɛ́ képyɛ́nɩ̀ milki, à kɔ̃ à n pɔ n tɛ̃
sé sɔkɔ, sé tɛ́lɔ́ n mɔ́ n to n karkɩ.
13 Pɔ́ ó kɔ́kɔ́ ye ǹmɔ n yah n kɔ̃ dò. Yɩ́kɩ́nɔ́-à
sɔ̃́ n pɩ képyɛ́nɩ̀ sɔkɔ, kè náh n pɩ tirlɛ ǹmɔ yah.
14-15 Képyɛ́nfɛ̃ pèpɛy ye ńmɔlɛ. Sɔ̃́-á Sú Liyel
ńnɛ n pnɛ, tɛ́ ń tɔ ǹnɛ n pnɛ, sɛ̃́ ó ye, mé ń
képyɛ́nɩ̀nɛ n pnɛ, sé tɔ mɔ́ ńnɛ n pnɛ. Ǹmɔ kɩ ń
min kɔ̃ ń képyɛ́nɩ̀ yĩnnɛ.
16 Képyɛ́nɩ̀ túkù mɛ ń tyí, nɔ́nɔ́-á sè náh mɛ tũ̀
mɛ̀ sɔkɔ. Sè kɩ n noh n pi ń tyí. Mé yĩnɛ mè n
kyɩ sè yah n fɛ̃ fɛ̃ n pɔ n kwrɔ n mɔ sè pɩ tũ
núkúlɛ, képyɛ́nfɛ̃‡ núkú ó mɔ́ sélɛ n fɛ̃.
17 Ǹmɔ kɩ ń min kɔ̃ kũ sɔkɔ, tɛ́ kɩ tɔ̃ pɔ kè syi
n pi. Képah ye, ń tyí nɔ Sú Liyel tyí.
18 Nɛy náh fɛ̃ ń ko n mɔ n pi dɛ́! Ǹmɔ ye n kɔ̃
ń minnɛ ń gblɔ̃̆y. Tɛ̃́nwɛnɔ mɛ ń tyí kɩ fɛ̃ kè kɔ̃,
tɛ̃́nwɛnɔ tɔ̃ mɛ ń tyí kɩ fɛ̃ kè syi ńtɔ̃. Sɛ̃́ ye ń Sú
Liyel nɛ mé pɩ.»

‡ **10:16** 10.16 - Képyɛ́nfɛ̃ nɛ̂ tyí-á Yesu n yo ásɔ̂̃ sɔkɔ yɔ̀, ǹ gblɔ̃̆y ye à n ye.

19 Képah tɛ̃̀nɛ, Nsyifunɔ-á wɛlɔ nɔ́pi noh sɛ̃́,
pé sõnɔ tɔ̃ kah pɩ sé tyí tyílɛ.
20 Pé náhnáh tyah n yo nɛ ńkɛ̃́, sétõ yɔ́-á mɛ ǹ
sɔkɔ, ǹ yɔ̃̏gbèkè kɔ̃ kè yuku. Yõ se tɔ̃ mɛ ké tyí,
pè ǹ wɛlɔlɛ n nohnɩ nɩ?
21 Ǹtɛ túkù mó nɛ ńkɛ̃́, yɔ̃̏gbèkè yúkú-ò wɛlɔ
náh wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́! Yɔ̃̏gbèkè yúkú-ò se kɩ fɛ̃
yɩ̃́tũ̂ yɩ̃́ yɩkɩ mɔ nɩ?

Nsyifunɔ túkù-á Yesu yahle dùkù nɛ̂nɛ

22 Képah sɔkɔ, kwɔ̀vɩrɩ gbɩ̃́nɛ, syáh yɔ́ sɔ̃̏ mɛ n
syah Yerusalɛmɩ sɔkɔ, nɛ̂-á Nsyifunɔ dyɔlɛ n to
n kõ Liyel ní-ńsah gbô tɔ̃́nsàhnsɔkɔnɔ tyílɛ.
23 Képah sɔkɔ, Yesu sɔ̃̏ mɛ n kɔ n kɔ̃ Liyel
ní-ńsah gbô párn yɔ́ sɔ̃̏, nɛ̂-á pè n ye Salomo
párnnɛ.
24 Nsyifunɔ yísyɔ́ mɛ pɔ à mɔ gbɩ̃ tɛ́ yo ǹ tyí
nɛ, à se kɩ pépi mɔ sah tɔ̀tɔ̀ sɔkɔ, pópó kɩ pɔ nɔ
gbɩ̃́ nɛ̂ tyí nɩ? Ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ Liyel nɛy
yáhntɔkɔnɔlɛ, à kè yo n dal n mɔ pé syah kɛ̀!
25 À mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé kè yo tɛ yé tyí, ǹtɛ
yé náh sɛ̃ ké yõ. Tyi nónó-á mé mɛ n pɩ ń Sú
Liyel yĩn yõ, sépi ye mɛ ń tyílɛ n yo n wah.
26 Ǹtɛ yé náh pɩ ńmɔ képyɛ́nìnɛ sɛ̃́, képah ye
yé kɔ̃ yé náh sɛ̃ ké yõ.
27 Ńmɔ képyɛ́nì tɛ̃̀ wɔ ń wɛynɛ n nohnɩ, mé
sélɛ n pnɛ, ànɛ̂ sě ń sɔ̃̏ tɛ̃.
28 Mé kɩ tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ sè kɔ̃. Sé tyí náh n
yɩkɩ n yah n pi, ànɛ̂ ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ sè tɛ̃ n syi
ń gbɔ̃̏.

29 Ńmɔ Sú nɛ̂-á sélɛ ń gbɔ̏ dahbɩ, ǹmɔ kal
yíyìn póllɛ. Képah ye, ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ sè tɛ̃ n
syi ǹmɔ gbɔ̏ sɔkɔ.
30 Ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel mɛ núkúlɛ.»
31 Képah tɛ̃̆nɛ, Nsyifunɔ tɔ̃ dyêh tõ nɛ páh
Yesulɛ n min n ko.
32 Ǹtɛ à mɛ yo pé tyí nɛ, Sú Liyel gbɔ̏ yõ, páh
tyípéplɔ náhnáh pɩ pè wɛ. Sépi sɔkɔ nɛ̂ tɛ̃̆ yĩn se
pè n yah n kɔ̃ pé mínnkò-ǹsahlɛ nɩ?
33 Nsyifunɔ mɛ à syah nɛ, tyípépɛ̌y pínɔ́ yĩn
náh pé nɛ páh ǹnɛ n min n ko dɛ́! Ǹtɛ wăh yo
de Liyel tyí képah yĩn-á. Ǹmɔ névi gbɔy kɩ pɔ ǹ
gblɔ̌ynɛ n pɩ Liyellɛ nɩ?
34 Képah sɔkɔ, à yo pé tyí nɛ: «Kè náh mɛ
wắrkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ, Liyel-á
nɛ líyelnɔ́-á yélɛ di?§
35 Liyel-á yo mɔ névye nónó tyí, à pè ye
líyelnɔ́lɛ. Ǹtɛ yé se pĩ nɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́ynɔ́-á nɛ̂
yo, kè náh fɛ̃ n milki n pi tɛ́!
36 Tɛ́ Sú Liyel-á ńmɔ nɛ̂ wilki sah ǹ tyí yõ, tɛ́ ń
tɛkɩ mɔ kèkɔ̃yɔ̃́, yé nɛ máh yo de Liyel tyí, máh
sɔ̃̀npílɛ yo nɛ Liyel Pídĩ́-á ńnɛ nɩ?
37 Máh kɩ mɛ ń Sú Liyel tyípínìnɛ n pí-ńkɛ̃̆nɛ,
yé káh sɛ̃ ń yõ.
38 Ǹtɛ máh kɩ mɛ sélɛ n pɩ, yáh kɩ sɔ̃ mɛ n sɛ̃
n pi ńkɛ̃̆nɛ ńmɔ yõ, yé sɛ̃ sépi tɛ̃̆ wɔ yõ; képah
sɔkɔ yé kɩ pĩ yĩ́ nɛ, máh mɛ núkúlɛ Sú Liyellɛ,
ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ núkúlɛ ńnɛ.»
39 Képah tɛ̃̆nɛ, pè tɔ̃ nɛ páh Yesulɛ n tɛ̃. Ǹtɛ à
pwah pé tyí.

---

§ **10:34** 10.34 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 82.6.

40 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ yuku Nsyurdɛ̃
yɔ́nkahnɩnɛ, à kyɩ tɛ̃ ńyãh sɔkɔ-á Nsyɔ̃ ǹgbò
tyah névye wèlnwílkǐnɔ́lɛ.*
41 Névye náhnáh mɛ kyɩ ǹ tnɔ̂, tɛ́ mɛ yo tũ nɛ,
Nsyɔ̃ náh gbǐl tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ. Ǹtɛ wǎh tyi nónó
pól yo dɩ́ mɛ̀ tyí sɔkɔ, gblɔ-á sélɛ.
42 Képah sɔkɔ, névye náhnáh mɛ sɛ̃ Yesu yõ
nɛ́npɔ́.

11

Lasarɩ kúnɔ́ ànɛ̂ ǹ yɩ̂lkɩ̂nmɔnɔlɛ

1 Dɩ́ yɔ́ lésõ mɛ ńyân syɩkɩ, pè n ye Lasarɩlɛ. À
sɔ̃̀ mɛ Betani kwil sɔkɔ, képah nɛ̂ sɔkɔ-á sɔ̃̀ ǹ
dósyɔ́lɛ, pè n ye Mari ànɛ̂ Martɩlɛ.
2 Kénɛ Mari mɛ̀ wɔ ye lésõ làsèkwěl yɔ́ kwɛ
mɔ Yesu gbyɛ̂̃h yõ, tɛ́ sè kele ǹ yɔ̃̀yénnɛ.* Ǹmɔ
dódɩ́ Lasarɩ ye sɔ̃̀ n yɔ.
3 Képah sɔkɔ, ǹ dósyɔ́ mɛ tɛ̃ntɔ̃̀ mɔ Yesu tyí
nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, ǹ kódɩ́ Lasarɩ náh mɛ lènɔlɛ.
4 Yesu-á képah noh, à nɛ ńkɛ̃́, Lasarɩ ńyân mɛ̀
náh pɩ ǹ ko ko ńyânnɛ. Ǹtɛ kǎh kɩ Liyel yɔ̃̀tɔ̃rɩ́
wɛ̃kɩ, tɛ́ kɩ tɔ̃ ǹ Pídɩ́ yɔ̃̀tɔ̃rɩ́ wɛ̃kɩ.
5 Tɛ́ Martɩ, ànɛ̂ Mari, ànɛ̂ pé dódɩ́ Lasarɩ tyí sɔ̃̀
nɔ yɩ̃́ Yesu tyí.
6 Ǹtɛ ńyãh sɔkɔ-á sɔ̃̀ Yesulɛ tɛ́ pè pɔ Lasarɩ
ńyân tyí yo ǹ tyí, à tɔ̃ wũ nɛ́npɔ́ à sèpǐn nínǐ pɩ.

---

* **10:40** 10.40 - Yah n tɛ Nsyɔ̃ 1.28. * **11:2** 11.2 - Yah n tɛ Nsyɔ̃
12.1-3.

7 Képah náh, à yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tyí nɛ, pè yɛ pé
pé syı n yuku Nsyude gbɛ̃̆nyah sɔkɔ.
8 Wăh yo sɛ̃, pè mɛ nɛ, kwɔ́-ò dı̃́, nɛ́npɔ́ sɔkɔ
kó lésõ pè n yah n kɔ̃ ǹ mı́nkò-ǹsahlɛ dyêhlɛ sɛ̃
yɔ̀ sɛ̃ yɔ̀, tɛ́ à tɔ̃ n yah n kɔ̃ ǹ syı́nyuku-ńsahlɛ
nɛ́npɔ́ sɔkɔ nı?
9 À mɛ yo pé tyí nɛ, lɛ́rı́nɔ́ gbɔ̃ninɔ́ kó gbı̃̀yı̃̀kì
sɔkɔ nı? Névi nɛ̂-à n kɔ tyah kyòolɛ, kèkõyɔ̃́
kyòo-á à n nɛ n yah. Képah-á, tɛ̃ gbáhkì mı́nɔ́
náh nɔ.
10 Ǹtɛ névi nɛ̂-à n kɔ lékɑ̃̂hnɛ kyòo kɛ̃́nɛ, tɛ̃́ ǹ
gbáhkìlɛ n mı.
11 Wɛlɔ nɔ́pi yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí
nɛ, pépi kódı̃́-á mɛ dɔy sɔkɔ, ǹtɛ páh kı kyı à
yilki mɔ.
12 Képah sɔkɔ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú mó nɛ Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, dɔy
sɔkɔ-à kı nɛ̂ Lasarılɛ, wăh kı dɛ.
13 Ǹtɛ Yesu wɛy sɔkɔ, Lasarı kúnɔ́ tyí ye à yo,
tɛ́ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú wɔ mó wɛ nɛ dɔy gbɔy tyí-á à yo.
14 Kăh pı sɛ̃, Yesu kè yo yıkı mɔ pé tyí nɛ
Lasarı-á ku.
15 Ǹtɛ péwɔ mɛ́-ńkɛ̃́nɛ sɔ̃̀ nɛ́npɔ́, képah-á mɛ
nɔ yı̃́ı̃ péwɔ tyí pépi yı̃nnɛ. Kăh pı sɛ̃, păh kı sɛ̃
yı̃́ı̃ péwɔ yõ. Tɛ́ núkúnúkú, pè yɛ pé sɔkɔ ǹ tnɔ̂.
16 Képah sɔkɔ, Toma nɛ̂-á pè n ye Didiminɛ,†
ǹmɔ pé no syah nɛ, pè yɛ pépi tɔ kyı ku ǹnɛ wɛ̃
tyí.
17 Yesu-á yı̃ni tɛ̃ nɛ́npɔ́ gbı̃́ nɛ̂nɛ, à kyı nɛ yah
Lasarı lékó sɔ̃̀ sèpı̃̀ ǹyɛ̃̂h pı tɛ diki sɔkɔ.

† **11:16** 11.16 - Didimi kɔ́r ye kèǹı̀ǹı̀nɛ.

18 Yé yah, Betani ànɛ̂ Yerusalɛmı wrɔ́ náh sɔ̃̀
mɛ kah gbɛ mɔ. Kè sɔ̃̀ mɛ kı́lónɔ́ tɔ̃́nɔ́ kénkɔ̃lɛ.
19 Képah ye, Yerusalɛmı tãn náhnáh sɔ̃̀ mɛ pɔ
Martı ànɛ̂ Mari yétĩ kélé-ńsah pé dódĩ́
yáhnkwlɔnɔ sɔkɔ.
20 Martı-á fyɔ̀ noh nɛ Yesu-á mɛ n pi, à kyı à
yohnı. Tɛ́ Mari wɔ sɔ̃̀ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̆nɔ́lɛ gbô sɔkɔ.
21 Képah sɔkɔ, Martı mɛ yo Yesu tyı́ nɛ, pé
yɔ̃̀tɛ̃, wàh sɔ̃̀ mɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ, pé dódĩ́ náh náhkı n
ku n pi.
22 Ǹtɛ núkúnúkú ńtɛ̃ fyé sɔkɔ, páh pĩ nɛ wàh
kı sɔ̃́ tir dùkù nɛ̂ yah kɔ̃ Liyel tyı́, wăh kı kè pı
ǹ tyı́.
23 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyı́ nɛ: «Á dódĩ́
lékó kı yilki mɔ.»
24 Wăh yo sɛ̃́, Martı nɛ, páh pĩ nɛ lékyı̂-à kı pɔ
n yilki n mɔ gbĩ̀yĩ̀kĩ̀ tɛy sɔ̃lɛ, ǹ tɔ lékó-á kı yilki
mɔ.
25 Képah tɛ̃̆nɛ, Yesu yo ǹ tyı́ nɛ: «Ǹ́mɔ ye
lékyı̂ yilkı́nmɔ-ò ànɛ̂ minnɛ. Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ
yɔ̃, tɛ̃̆-à sɔ̃́ ku, à kı tyɛ́-ńkɛ̃̆ min wɛ;
26 ànɛ̂ névi nɛ̂-à mɛ min sɔkɔ tɛ́ sɛ̃ ńmɔ yɔ̃, tɛ̃̆
náh tɔ̃ n ku n yah n pi Liyel tyı́ tĩ̀nnɛ. Ɛ́ se sɛ̃
képah yɔ̃, Martı?»
27 Martı mɛ nɛ, àwe-á Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃, páh sɛ̃ ké yɔ̃
nɛ ǹmɔ-á Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ, nɛ̂-á ǹ Pı́dĩ́nɛ,
ǹmɔ nɛ̂-á sɔ̃̀ yĩnɛ à pɔ kèkɔ̃yɔ̃́.
28 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ syı kyı plɔ yo ǹ
gbɛ̃̆nsɛ̂ Mari tyı́ nɛ, kwɔ́-ò dĩ́-á mɛ de n tɛ. Tɛ́
wăh mɛ ǹnɛ n ye.

29 Mari-á fyɔ̀ képah noh, à núkú yuku à sɔkɔ
Yesu tnɔ̂.
30 Yesu náh tɔ̃̀nì sɔ̃̀ mɛ de kwil sɔkɔ. À sɔ̃̀ mɛ
fɩ̃́ nɛ̂ sɔkɔ-á sɔ̃̀ Martɩ pɔ à yohnɩ.
31 Tɛ́ Yerusalɛmɩ tãn nónó-á sɔ̃̀ mɛ Mari tnɔ̂
gbɔ̂ sɔkɔ, mɛ ǹ yétĩnɛ n kele, pépi-á à wɛ à yuku
wil súú sɛ̃́, pè ǹ sɔ̃̀ tɛ̃. Pè sɔ̃̀ mɛ n sõ nɛ, pɔ̀
gbó-ńsah-á à n yuku diki yõ.
32 Ǹtɛ Mari-á kyɩ yĩni tɛ̃ Yesu mɛ́-ńsah sɔkɔ, tɛ́
à wɛ, à gbètukunɔ di Yesu yah sɔkɔ tɛ́ yo ǹ tyí
nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, wàh sɔ̃̀ mɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ, pé dódɩ̃́ náh
náhkɩ n ku n pi.
33 Képah sɔkɔ, Yesu-á à wɛ à mɛ n gbo à tahlɩ
ǹ tɛ́kínmɔpu tyí, kè ǹ nɩ kah tɛ̃ képékèyɔ̂, ǹ yah
kwɔ.
34 À mɛ nɛ, ńyãh sɔkɔ se pè yĩ ǹ lékólɛ nɩ? Pè
mɛ yo ǹ tyí nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃, à pɔ kyɩ yah.
35 Képah sɔkɔ, Yesu yétĩ kwɛ.
36 Képah tɛ̃̀nɛ, ǹ tɛ́kínmɔpu nɛ, pè yah, ǹ tyí-á
sɔ̃̀ mɛ nɔ yĩ́ĩ ǹ tyí dɛ́!
37 Tɛ́ tɔ̃ mɛ n yo nɛ, ǹmɔ nɛ̂-á yĩ́tũ̂ dɩ̃ yĩ́ yɩkɩ, à
kó sɔ̃̀ fɛ̃ kũ yah kõ n pi Lasarɩ tyí nɩ?
38 Képah sɔkɔ, kè tɔ̃ Yesu nɩ kah tɛ̃ képékèyɔ̂,
à mɛ sɔkɔ diki yõ. Tɛkɩ diki ye sɔ̃̀ kélɛ, tɛ́ ké yah
mɛ víkénɔ́lɛ dáh-ǹgbɛ̃ yɔ́lɛ.
39 Yesu mɛ yo no tyí nɛ, pè dáhkì mè tɔkɔ tɛ̃
yõ. Lékókè dósê Martɩ mɛ à syah nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, ǹ
yĩ́nɔ́ sèpĩ̀n ǹyɛ̃̂h-á yɔ̀. Wǎh kɩ mɛ n põ dò.
40 Képah sɔkɔ, Yesu yo ǹ tyí nɛ: «Mé náh kè
yo á tyí nɛ, wáh kɩ sɛ̃ ń yõ, á yĩ́-á kɩ tɛ̃ Liyel

yɔ̏tɔ̃rí yõ di?»
41 Képah tɛ̃̆nɛ, no mɛ dáhkì tɛ̃ yõ. Yesu mɛ ǹ
yah yɔ̃ yĩ̂nyõ tɛ́ nɛ: «Bɔ̌, mé n wɛkı á tyí wáh
sɔ̃́npí ń níríí tɛ̃.
42 Mé pĩ nɛ wáh mɛ ń nírílɛ n tɛ̃ gbĩ̌mɛgbĩ́.
Ǹtɛ mé kélɛ n yo tɔ́wû mɛ̀ yĩnnɛ nɛ̂-á ń mɔ gbĩ
sah yɔ̀, nɛ pè sɛ̃ ké yõ nɛ, áwɔ-á tɛkı mɔ ńnɛ.»
43 Képah yóntɛnɔ náh, à kah yo mɔ nɛ ńkɛ̃́:
«Lasarı, wil nɛ́npɔ́!»
44 Képah sɔkɔ, Lasarı nɛ̂-á sȍ ku, à yuku wil ǹ
gbyɛ̂̂h ànɛ̂ ǹ gbȁnnɛ púkúbínɔ́lɛ fwɔ gbrólɛ; tɛ́ ǹ
yèpɔ mɛ fɔ́kɔ́nɔ́lɛ fwɔlɛ. Yesu mɛ yo pé tyí nɛ,
pè à wah mɔ, pè mó yɛ à kɔ̃ à nɛ n yuku.

Nsyifunɔ yɔ̏tãm mɛ n yah n kɔ̃ Yesu kònmɔ-ńsahlɛ

45 Névye nónó-á sȍ mɛ pɔ Mari tnɔ̂, tɛ́ pɔ Yesu
tyípíní mɛ̀ wɛ sɛ̃́, pé náhnáh sɛ̃ Yesu yõ.
46 Ǹtɛ pé túkù wɔ mó kyı ǹ tyípíní mɛ̀ sèsahrı
yah sah Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú tyí.
47 Kǎh mó pı sɛ̃́, Farisi wɛ̃̆kì kɔ́pú ànɛ̂ sárká
syínwı̏lkı̏pu yɔ̏tãm mɛ pé no tukey tùkèpu tı̏nkı̏
ye, pè kɔ̃ tɛ̃ ké tyí sɔkɔ. Pè wɛ̃ syah nɛ, dĩ́ mɛ̀-á
mɛ gbı̌l tyilɛ n kah n pı dɛ́, sɔ̃ se pé kı pı nı?
48 Páh kı à sah à yɔ̃ sɔkɔ sélɛ n pı sɛ̃́ yɔ̀, no
pól-á kı sɛ̃ ǹ yõ. Ǹtɛ képah-à pı, Wrome tãn-á‡
kı yuku pépi Liyel ní-ńsah gbô sɔ, tɛ́ kı pépi yı̏kı̏
tyí yıkı.

‡ **11:48** 11.48 - Wrome tãn nónó tyí-á n yo ásȍ̂ sɔkɔ yɔ̀, yɔ̏tãm ye sȍ pélɛ Nsyifunɔ yõ.

49 Ǹtɛ pé sɔkɔ yɔ́ lésõ mɛ, pè n ye Kayifilɛ.
Léyílɛ, ǹmɔ ye lésõ sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃̏
ǹgbɛ̃nɛ. Ǹmɔ mɛ pé no syah nɛ: «Yé náh kwâh
yɔ́lɛ n pnɛ dɛ́!
50 Yé náh pĩ nɛ, dɩ̃́ nɛ́núkù-à kɩ ko mɔ ápi yȉkȉ
swɔ kè kɔ̃ kè wɛ pwah, képah-á kɩ nɛkɩ kal ápilɛ
ǹ tɛ̃̏nɔ́lɛ min sɔkɔ, tɛ́ á yȉkȉ pól tyɩ́ mó pɔ yɩkɩ
di?»
51 Ǹtɛ ǹmɔ yah yɩ̃̋ náh sȍ à yo tyi nɔ́pilɛ dɛ́!
Wăh sȍ mɛ sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃̏ ǹgbɛ̃nɛ léyílɛ
sɛ̃̋, képah ye Liyel mɛ tɛ̃ntȍlɛ à kɔ̃ à syi yo sah
nɛ, Yesu-á yĩnɛ à ku ǹ yȉkȉ névye yĩnnɛ.
52 Tɛ́ ǹ yȉkȉ névye ó yĩn náh à kɩ n ku n pi dɛ́,
ǹ kúnɔ́ kɩ Liyel wɛ̃́npȉ pól tɔ tuke mɔ pɩ núkúlɛ,
pépi nónó-á mɛ karkɩ tɛ̃ tɛ̃ kɔ̃.
53 Kayifi-á fyɔ̀ képah yo, à tɔkɔ lésõ tyɩ́, pè
núkú Yesu kònmɔnɔ sah gbáhkɩ̀ yõ.
54 Kăh pɩ sɛ̃̋, Yesu náh tɔ̃ mɛ n gblɔ̌ynɛ n wilki
n mɔ kwèyy Nsyifunɔ yah. Ȁ yal ànɛ̂ ǹ tȍ
sɑ̃̋hpúlɛ, pè kyɩ tɛ̃ kwil yɔ́ sɔkɔ, pè n ye
Yefrayiminɛ. Képah sȍ mɛ gbɛ̆nyah yɔ́ sɔkɔ,
nɛ̂-á mɛ gbɛ̃̋nnɩ tnɔ̂.
55 Ǹtɛ Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh-á sȍ mɛ de n
tɛ sɛ̃̋, névye náhnáh sȍ mɛ n wil gbnɔ sɔkɔ, tɛ́
mɛ n dɔkɔ n yuku Yerusalɛmɩ kwil sɔkɔ. Pè sȍ
mɛ syáh mɛ̀ dyàh tɛ̃, nɛ pé kyɩ pé gblɔ̌y tɔ̃ n
sah, à yĩnɛ pé tyi kȍnsàhnɔ́ wȁllɛ.
56 Păh sȍ mɛ Liyel ní-ńsah gbô sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ,
pè sȍ mɛ Yesulɛ n yah n kɔ̃, tɛ́ mɛ wɛ̃nɛ n piki n

yah nɛ ńkɛ̃́, kè se mɛ sɔ̃́ nɩ? À se kɩ pyě yɛ wũ
syáh mɛ̀ sɔkɔ pɔ́nɔ́lɛ nɩ?
57 Tɛ́ sárká syínwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̃̀tãm ànɛ̂ Farisi wɛ̃̆kɩ̀
kɔ́pú lésõ mɛ ké gbah yo sah tɛ névye tyí nɛ,
nɛ̂-à fyɔ̀ Yesu mɛ́-ńsah pĩ, tɛ̃̆ pɔ kè yo pé syah,
pé kɔ̃ pé à wɛ tɛ̃.

12

Mari làsèkwɛ̌l mɔ́nɔ́lɛ Yesu gbyɛ̂̃h yõ

1 Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sɔ̃̀ mɛ wũ sèpɩ̃̀n
kénúkòlɛ, tɛ́ Yesu mɛ kyɩ Betani kwil sɔkɔ, ńyãh
sɔkɔ-á sɔ̃̀ Lasarɩlɛ tɛ̃̆nɔ́lɛ, wǎh nɛ̂ lékó yilki mɔ.
2 Pè mɛ yõke yah Yesu kɔ̃ nɛ́npɔ́. Martɩ sɔ̃̀ mɛ
yõkelɛ n dibi, tɛ́ yõke mɛ̀ yɔ̃́pú sɔkɔ yɔ́ ye sɔ̃̀
Lasarɩlɛ.
3 Képah sɔkɔ, Mari mɛ làsèkwɛ̌l dɛ́nkɔ́kɔ̀ yɔ́
lítír tɔ́ní tɔkɔ, nɛ̂-á pè nardɩ kɔ́kɔ́lɛ kè pɩ. Tɛ́ pɔ
kè kwɛ mɔ Yesu gbɛ̃̆náhlɔ́ yõ, tɛ́ kè kele ǹ
yɔ̃̀yénnɛ.* Làsèkwɛ̌l mɛ̀ pãn mɛ wɔ̀kɔ̀ pól tɔkɔ.
4 Képah tɛ̃̆nɛ, Nsyudasɩ Yisikariyɔtɩ nɛ̂-á Yesu
tɔ̃̀ sɛ̃́hpú sɔkɔ yɔ́lɛ, tɛ́ kɩ sɔ̃̀ pɔ n vi n pi Yesu
náh, ǹmɔ nɛ,
5 kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ làsèkwɛ̌l mɛ̀ náh yãm
deniye pɔ́ plɔ́† kyɛtɔ̃níınɛ, à ké pɔ́ dibi yãm tãn
kɔ̃ nɩ?
6 Ǹtɛ yãm tãn yãm náh sɔ̃̀ tɛ̃ ǹnɛ dɛ́, yɛ̃̆nwó ye
sɔ̃̀ ǹnɛ képah ye à kɔ̃ à képahlɛ n yo. Pɔ́ dú sɔ̃̀

---

* **12:3** 12.3 - Yesu mɛ gbɩ̃́nɛ, nɛ́npɔ́ tãn sõ ńkɛ̃̆nɛ pé gbalɩ kɛ̃̆kɩ n
tɛ̃ yõkelɛ n yõ. † **12:5** 12.5 - Légbɩ̃́nɛ, deniye pɔ́ pɔ́ núkú kɩ sɔ̃̀
fɛ̃ nɔ nɛ́núkù gbɩ̀yɩ̀kɩ̀ núkú tɔ̃̀ pínɔ́ dannɛ.

mɛ ǹmɔ tyí. Tɛ́ pǎh nónónɛ n dah n mɔ n pɔ, ǎ
sélɛ n yĩ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Pi yah vínɔ́ sah
kénòh! Ȁ ye képah pɩ sah ńmɔ lékó yĩ sõ yĩnnɛ.
8 Yãm tãn kɩ mɛ ànɛ̂ yélɛ sétáh yõ sõmɛsɔ̃́.
Ǹtɛ ńmɔ wɔlɛ, ńmɔ náh n mɛ n pi yélɛ sétáh yõ
sõmɛsɔ̃́.»
9 Tɛ́ tɔ́wû ǹgbɛ̃-á pɔ noh nɛ Yesu-á mɛ Betani
kwil sɔkɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, pè kyɩ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ Yesu ó
yĩn náh sɔ̃̀ pè kyɩ dɛ́, Lasarɩ nɛ̂ lékó-á Yesu yilki
mɔ, ǹmɔ tɔ wɛ yĩn ye sɔ̃̀ pè kyɩ.
10-11 Ǹtɛ Lasarɩ mɛ̀ yĩnnɛ, névye náhnáh sɔ̃̀
mɛ pélɛ n syɩ sárká syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tãm náh à n
vi n mɔ n pɩ Yesu yõ sɛ̃̌púlɛ. Képah ye, sárká
syínwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tãm mɛ Lasarɩ tyí yo syɩ nɛ, páh
kɩ ǹ tɔ ko mɔ.

Yesu dénɔ́lɛ Yerusalɛmɩ sɔkɔ

12 Ké ɗĩndallɛ, tɔ́wû ǹgbɛ̃ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ pɔ
Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh sɔkɔ, pè kè noh nɛ
Yesu-á mɛ n pi Yerusalɛmɩ sɔkɔ.
13 Pè mɛ sãm yɩ̃̀ngbɛ̃̀n kɔ̃lɩ tɛ̃ yĩn,‡ tɛ́ wil kwil
sɔkɔ à kyɩ à yohnɩ. Pè sɔ̃̀ mɛ gbo mɔ tũ nɛ:
«Wosana!§ Nɛ̂-á n pi Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Liyel yĩn yõ, Liyel
sãm mɔ ǹ sɔkɔ,* ǹmɔ nɛ̂-á Yisrayel yɔ̃̀tɛ̃ ɗɩ̃́nɛ.»

---

‡ **12:13** 12.13 - Sãm yɩ̃̀ngbɛ̃̀n kɔ̃lɩ̀ntɛ̃nyĩnnɔ mɛ̀nɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ, Yesu ye pè n gbilki. § **12:13** 12.13 - Pàh nɛ Wosana, ǹgbòlɛ sɔ̃̀, ké kɔ́r ye á pwah n mɔ núkúnúkú! Ǹtɛ ásɔ̃̂ sɔkɔ, gbílkínɔ́ ye sɔ̃̀ pè n gbilki Yesulɛ. * **12:13** 12.13 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 118.25-26.

14 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ ńkwɛ̃̀ndyɩ́píkì yɔ́ wɛ,
tɛ́ dɔkɔ kɔ̃ tɛ̃ ǹ yõ, à yĩnɛ sɔ̃́-á kélɛ
wɑ̃́rkɩ́nsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́:
15 «Yerusalɛmɩ† tɑ̃n, yé káh tɩ́kɩ́ pɩ.
Yé yah, yé yɔ̃̀tɛ̃ mɛ n pi.
À mɛ dɔ́kɔ́ntɛ̃̀nɔ́lɛ ńkwɛ̃̀ndyɩ́píkì yɔ́ yõ sɔkɔ.»‡
16 Tɛ́ légbĩ́nɛ, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú náh sɔ̃̀ mɛ tyi nɔ́pi
pɩ́nɔ́ yõ pĩ. Ǹtɛ wǎh pɔ dɔkɔ ǹ tɔ̃́rɩ́ yõ gbĩ́ nɛ̂nɛ,
pé dyɔ to kõ nɛ, kǎh lésõ wɑ̃rkɩ sah sɔ̃́ ǹ tyɩ́
sɔkɔ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, sɛ̃́-á kè pɩ ǹ tyɩ́.
17 Képah tɛ̃̀nɛ, Yesu-á lésõ Lasarɩ lékó ye yah,
à à yilki mɔ wilki diki sɔkɔ nónó yĩ́ yah, pépi
mɛ tyah kélɛ n yah n yɑ̃h n kõ.
18 Névye-á kénɛ gbĩ̀l tir pɩ́nɔ́ noh sɛ̃́, pè wil pɔ
Yesu yohnɩ.
19 Képah sɔkɔ, Farisi wɛ̃̀kɩ̀ kɔ́pú tyah n yo wɛ̃
tyɩ́ nɛ, pè kó kè wɛ nɩ, pépi náh tõ fɛ̃ n tɛ̃ n pi
dò. No pól-á mɛ ǹ sɔ̃̀ tɛ̃.

Yesu mɛ ǹ tɔ̃́rɩ́ ànɛ̂ ǹ kũ tyɩ́lɛ n yo

20 Névye nónó-á sɔ̃̀ mɛ pɔ syáh mɛ̀ sɔkɔ
Yerusalɛmɩ, nɛ pé pɔ Liyel yĩn gbilki, Nsyifunɔ
náh sɔ̃̀ pé túkùlɛ.
21 Kénɛ névye nónó-á Nsyifunɔ náh pélɛ, pépi
mɛ nɔ de Filipi tnɔ̂ ǹmɔ nɛ̂-á n wil Betisayida
kwil, Kalile gbɛ̃̆nyah sɔkɔ. Tɛ́ kè yah kõ ǹ tyɩ́ nɛ,
pé yɔ̃̀tɛ̃, páh mɛ ké tyɩ́ nɛ pé Yesu wɛ.
22 Kǎh pɩ sɛ̃́, Filipi mɛ kè yo Andre tyɩ́. Andre
mɛ tahlɩ ǹ tyɩ́ pè kyɩ kè yo Yesu tyɩ́.

---

† **12:15** 12.15 - Yerusalɛmɩ yĩn yɔ́ ye sɔ̃̀ Siyõnɛ. ‡ **12:15** 12.15 -
Yah n tɛ Nsakari 9.9.

23 Képah tɛ̃nɛ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Gbĩ nɛ̂
sɔkɔ-á Névi Píďí§ kı n dɔkɔ n pi ǹ tɔ̃rí yõ, képah
ye sɛ núkúnúkú yɔ̀.
24 Kègbıgbı tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, nɛ́
sèmukɔ pi náh duku mɔ sétáh sɔkɔ kè fi tɛ́ ké pi
ku, kè n tɛ̃ ké gblɔ̌y. Ǹtɛ kàh duku mɔ à fi tɛ́ ké
pi ku, kè n kwel.
25 Névi nɛ̂-à ǹ gblɔ̌y ó minnɛ n mɔ n kõ, tɛ̃
min tyí kı yıkı. Ǹtɛ nɛ̂-à ǹ minnɛ n
mɔ́nkɔ̃̀-ǹkɛ̃nɛ kèkõyő mɛ̀ sɔkɔ Liyel tɔ̃rí yĩnnɛ,
tɛ̃ wɔ kı tyɛ́-ńkɛ̃ min wɛ.
26 Névi nɛ̂-à mɛ ké tyí nɛ, pé tɔ̃̀lɛ n pı ńmɔ tyí,
tɛ̃ ń sɔ̃̀ tɛ̃. Képah sɔkɔ, máh mɛ ńyãh sɔkɔ, nɛ̂-á
tɔ̃̀lɛ n pı ń tyí, ǹ tɔ kı mɛ nɛ́npɔ́. Névi nɛ̂-à tɔ̃̀lɛ
n pı ńmɔ tyí, ń Sú Liyel kı ǹ yõ yɔ̃.
27 Tɛ́ núkúnúkú, ń fɔkɔ mɛ fɛ̃kı. Ǹtɛ mè yo
sɔ̃́? Mé se n yo Sú Liyel tyí nɛ, à káh n yɛ
yèvyãhrı mɛ̀ ń wɛ? Ǹtɛ ɔ̃̄ɔ̃ dɛ́, yèvyãhrı mɛ̀ yĩn
ye mé pɔ tɔ́tɔ́.»
28 Képah tɛ̃nɛ, à nɛ: «Bɔ̌, gbílkínɔ́ sah á yĩn
yõ.» Wǎh yo sɛ̃, yĩ́npɔ̃́ yɔ́ wil yĩ̂nyõ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃:
«Mé ń yĩn gbilki tɛ, tɛ́ mé kı kè gbilki n pi ńtɔ̃.»
29 Tɔ́wû nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, tɛ́ yĩ́npɔ̃́ mɛ̀ noh,
pè nɛ gbɛ̃́nséntấhkì-á gboke. Túkù mó nɛ, yĩ̂nyõ
tɔ̃̀npı yɔ́-á yo mɔ Yesu tyí.
30 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Wɛy
nɛ̂-á yé noh yɔ̀, kè náh yo ńmɔ yĩnnɛ, kè yo yépi
yĩnnɛ.

---

§ **12:23** 12.23 - Yesu-à Névi Píďí tyílɛ n yo, ǹ gblɔ̌y tyí ye ńkɛ̃nɛ
à n nɛ n yo.

31 Liyel kɩ lékàhlɛ kèkõyő névye kɔ̃ n pi
núkúnúkú sɛ̃ yɔ̀. Núkúnúkú, à kɩ kèkõyő névye
fnɛ̀-ò* yĩni yal.
32 Ǹtɛ mâh pɔ dɔkɔ mɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, mé kɩ névye
póllɛ pɔ ń gblɔ̆y tyí.»
33 Yesu-á sȍ nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, képah ye
à wɛ̃kɩ ǹ wɛy mɛ̀ sɔkɔ yɔ̀.
34 Képah sɔkɔ, tɔ́wû mɛ̀ névye mɛ yo ǹ tyí nɛ,
pépi-á kè wɛ Liyel tyi kȍnsàhnɔ́ sɔkɔ nɛ, Liyel
nɛy yáhntɔkɔnɔ náh n ku n yah n pi. Tɛ́ ǹmɔ se
sɔ̃́npílɛ pɔ n yo nɛ, Névi Píďí-á yĩnɛ à dɔkɔ mɔ
nɩ? Ǹtɛ nɛ̂ tɛ̃ ó se mó Névi Píďí mɛ̀nɛ nɩ?
35 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ: «Kyòo
mɛ̀nɛ, kè mɛ sɛ̃ yé wrɔ́ kɩ wrɔ́ kwéy yɔ́ pɩ n pi.
Tɛ́ névi nɛ̂-à n kɔ fɛ̃́ntȗ sɔkɔ, tɛ̃ náh ǹ
yúkú-ńsahlɛ n pnɛ. Képah ye, kyòo mɛ̀-á mɛ yé
wrɔ́ sɔkɔ yɔ̀, yé nɛ n kɔ ké sɔkɔ, fɛ̃́ntȗ káh pɔ yé
kwɔkɩ tɛ̃.
36 Kyòo mɛ̀nɛ, kǎh mɛ yé wrɔ́ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, yé sɛ̃
képah yõ. Képah sɔkɔ, yé kɩ pɩ kyòolɛ képah tyí
kɔ̃lɛ.»
Yesu-á képah yo tɛ, à yal pé tnɔ̂ à kyɩ wɔ̃bɩ fíí
pélɛ.

Névye náhnáh náh sɛ̃ Yesu yõ

37 Yesu sȍ gbȉl tyi náhnáh pɩ pé yĩ́ yah, ǹtɛ
képah fyé yõ, pè náh sɛ̃ ǹ yõ.
38 Liyel tɛ̃ntȍ syínyo-ò Yesayi tyíyónɔ́ nɔ́pi ye
wil ásȍ sɔkɔ yɔ̀. À lésõ nɛ ńkɛ̃́:

* **12:31** 12.31 - Kèkõyő névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, sétȁn yȍtɛ̃ ye.

«Tɛ̃ ǹgbɛ̃, nɛ̂ sɛ̃ ápi tyíyónɔ́ yõ?
Ʌ́ á tɛ̃́npnɛ̀nɔ́lɛ nɛ̂ wɛ̃kı?»†
39 Tɛ́ tir nɛ̂ yĩn-á pè náh sɔ̃̀ fɛ̃ n sɛ̃ n pi ké yõ,
képah yah ye Yesayi tɔ̃ yo nɛ ńkɛ̃́:
40 «Liyel pé yı̃́ wɔ,
tɛ́ pé lékã́m yah vike,
nɛ pé yı̃́ káh fɛ̃ nɛ n yah,
pè káh tir yɔ́ tyí yah wɛ,
pè mó vi mɔ Liyel wɛ̃kı̀ yõ,
à kɔ̃ à pè wɛ dɛ mɔ.»‡
41 Yáh wɛ Liyel tɛ̃ntɔ̃̀ syínyo-ò Yesayi képahlɛ
n yo, à lésõ kwãh tɛ̃ Yesu tɔ̃́rí wɛ, képah ye à kɔ̃
à ǹ tyílɛ n yo.§
42 Tɛ́ képah fyé yõ, yɔ̃̀tãm náhnáh sɔ̃̀ mɛ sɛ̃
Yesu yõ. Ǹtɛ Farisi wɛ̃kı̀ kɔ́pú tíkí sɔ̃̀ mɛ pè tɛ̃
nɛ, pè káh pɔ pé yĩni wilki pé wɛ̃kı̀ sɔkɔ. Képah
ye, pè náh kè wilki mɔ nɛ, páh sɛ̃ ǹ yõ.
43 Yáh wɛ pè képah pı, névye-á mɛ gbílkínɔ́
nɛ̂nɛ n sah pé yõ, képah tyí sɔ̃̀ mɛ pé tyí kal
Liyel tyílɛ.
44 Képah sɔkɔ, Yesu wɛkı yı̃́npɔ̃́ ǹgbɛ̃nɛ nɛ
ńkɛ̃́: «Névi nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, ńmɔ ó yõ náh tɛ̃ sɛ̃
dɛ́, Liyel nɛ̂-á tɛkı mɔ ńnɛ, ǹmɔ tɔ yõ ye tɛ̃ sɛ̃.
45 Tɛ́ névi nɛ̂-à ńmɔ wɛ, ń tɛ́kínmɔ-ò ye tɛ̃ wɛ.
46 Ŋ́mɔ pɔ kèkõyɔ̃́ à pɔ pı kyòolɛ, nɛ névi nɛ̂-à
sɛ̃ ńmɔ yõ, tɛ̃ káh tɛ̃ fɛ̃́ntũ̂ sɔkɔ.

† **12:38** 12.38 - Yah n tɛ Yesayi 53.1. ‡ **12:40** 12.40 - Yah n tɛ Yesayi 6.9-10. § **12:41** 12.41 - Yah n tɛ Yesayi 6.1-5.

47 Ń́mɔ náh pɔ kèkõyɔ̃́ sɔkɔ, nɛ mé pɔ lékàhlɛ
névye kɔ̃. Mé pɔ nɛ kèkõyɔ̃́ névye pwáhnmɔnɔ
wɛ. Képah ye, névi nɛ̂-à ń wɛlɔ noh, tɛ́ à náh
mɛ n kɔ sé wȁl yõ, ńmɔ náh kɩ n kɔ̃ n pi tɛ̃̆nɛ
lékàhlɛ dɛ́.
48-49 Wɛy nɛ̂-á mé yo yɔ̀, képah ńtɛ̃ ye kɩ
lékàhlɛ tɛ̃̆ kɔ̃ n pi gbȉyȉkȉ tɛ́y sõlɛ. Ń gblɔ̆y yah
yĩ́ĩ́ náh mé yo wɛlɔ nɔ́pilɛ dɛ́! Sú Liyel nɛ̂-á tɛkɩ
mɔ ńnɛ, máh yĩnɛ mè nɛ̂ yo, ànɛ̂ máh yĩnɛ mè
kwɔ́nɔ́ nɛ̂ pɩ, ǹmɔ ye yo sélɛ ń tyí nɛ mé pɩ.
Képah ye, névi nɛ̂-à ń yahle, tɛ́ à náh mɛ ń
wɛynɛ n mɔ n kõ, nɛy mɛ tɛ, nɛ̂-á kɩ lékàhlɛ tɛ̃̆
kɔ̃ n pi.
50 Tɛ́ ńmɔ mó tɔ̃ pĩ nɛ Liyel-á nɛ̂ kõ sah,
képah gbɔ̃̏ yõ sɔkɔ-á névye kɩ fɛ̃ tyɛ́-ńkɛ̃̂ min
wɛ. Sú Liyel-á wɛy mɛ̀ yo sɔ̃́ ń tyí, sɛ̃́ ye mé n yo
kélɛ yé tyí.»

13

Yesu ǹ tɔ̃̏ sɑ̃́hpú gbyɛ̂̃h wu

1 Nsyifunɔ yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh kɩ sɔ̃̏ n pɩ n pi
ďindallɛ. Yesu sɔ̃̏ pĩ nɛ pé yálnɔ́ gbĩ-á sɛ kèkõyɔ̃́,
páh kɩ n sɔkɔ n pi Sú Liyel tyí. Ǹ sɔ̃̏ tɛ̃̆pú nónó-á
sɔ̃̏ mɛ kèkõyɔ̃́, pé tyí sɔ̃̏ mɛ nɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Pé tyí
nɔ kah mɔ ǹ tyí.

2 Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̃̏ sɑ̃́hpú sɔ̃̏ mɛ yõkelɛ n yõ. Tɛ́
sétɑ̃̏n yɔ̃̏tɛ̃̆ sɔ̃̏ mɛ kè dahbɩ tɛ Simo Yisikariyɔtɩ
pídĩ́ Nsyudasɩ nɩ sɔkɔ nɛ, à vi Yesu náh.

3 Yesu sɔ̏ pĩ nɛ Sú Liyel-á tyi pól dahbɩ péwɔ
gbɔ̏. Ǹmɔ tyí-á pé wil à pɔ, tɛ́ páh kɩ pé syɩ sɔkɔ
ǹmɔ tyí.
4 Képah sɔkɔ, pǎh mɛ yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, à
yuku yĩn, tɛ́ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ dɛ sah, tɛ́ fwɔ yɔ́
tɔkɔ toh ǹ syĩ sɔkɔ.
5 Képah náh, à ni du mɔ dú yɔ́ sɔkɔ, à tyah ǹ
tɔ̏ sɑ̃́hpú gbyɛ̂̃h nɛ n wu kélɛ, tɛ́ sélɛ n tuke fwɔ
mɛ̀nɛ, nɛ̂-á à toh ǹ syĩ sɔkɔ.
6 Kǎh pɔ syɩ Simo-Pyɛrɩ tyí, à Yesu syah nɛ
ńkɛ̃́, ǹmɔ nɛ̂-á TƐ̃̀ ǸGBƐNƐ ǹmɔ kɩ n yah n kɔ̃
péwɔ gbyɛ̂̃h wú-ńsahlɛ nɩ?
7 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, nɛ̂-á péwɔ n pɩ yɔ̀, ǹmɔ
náh fɛ̃ ké tyí yah wɛ n pi núkúnúkú lɔ́! Ǹtɛ
náh-á à kɩ pɔ ké tyí yah wɛ n pi.
8 Pyɛrɩ tɔ̃ yuku à syah nɛ, póllɛ, à náh pé
gbyɛ̂̃h wu n pi. Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ:
«Wáh kɩ yɛ ń kɔ̃ mé á gbyɛ̂̃h wú-ńkɛ̃́nɛ, á vyɑ̃h
kɩ dɛ ńmɔ tyi sɔkɔ.»
9 Képah tɛ̃́nɛ, Simo-Pyɛrɩ yo ǹ tyí nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃,
kàh pɩ sɛ̃́ kè káh yĩn pé gbyɛ̂̃h ó tyí, ńkɛ̃́ à pé
gbɑ̏̃n ànɛ̂ pé yɔ̃ tɔ wu.
10 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Névi nɛ̂-à ni wel tɛ, tɛ̃ n
nɛ n mɛ yályál. Képah ye, à wil ǹ gbyɛ̂̃h tyí
sɔkɔ, yɔ̃ náh tɔ̃ ńkɛ̃́nɛ nɛ mɛ tɛ̃ wil pól tɔ̃́nwunɔ
tyí. Yépi mɛ yályál. Ǹtɛ yé pól tɛ̃ wɔ náh mé n
ye dɛ́!»
11 Névi nɛ̂-á kɩ sɔ̏ pɔ n vi n pi Yesu náh, Yesu
sɔ̏ mɛ à pĩ tɛ. Képah ye à kɔ̃ à nɛ, pé pól tɛ̃ wɔ
náh pé nɛ pǎh mɛ yályál dɛ́!

12 Wǎh pé gbyɛ̂h wu tɛ, à tɔ̃ ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃
tɔkɔ mɔ pɔ kɔ̃ tɛ̃ yɔ̃ke yɔ̃́-ńsah ńtɔ̃. Tɛ́ yo pé tyí
nɛ: «Máh nɛ̂ pɩ yé tyí sɛ̃́ yɔ̀, yé se ké yɔ̃ pĩ?
13 Yâh pɩ yě ńnɛ n ye kwɔ́-ò dĩ́nɛ, képah náh
pɩ, Tɛ̃̆-ǹgbɛ̃nɛ, yé mɛ n yo plɛ tɛ̃ wɔlɛ. Ŋ́mɔ ye
ńtyĩ́nɔ ǹnɛ.
14 Ǹtɛ ńmɔ nɛ̂-á Tɛ̃̆ ǹgbɛ̃ ànɛ̂ kwɔ́-òlɛ, yáh wɛ
mé yé gbyɛ̂h wu, yépi tɔ yĩnɛ yè wɛ̃ gbyɛ̂hnɛ n
wu.
15 Képah dùkù ye mé pɩ yé wɛ̃kɩ yɔ̀, nɛ máh
nɛ̂ pɩ yé tyí, yé tɔ sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ.
16 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo yé tyí, tɔ̃̀npɩ
náh fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃nɛ. Sɛ̃́ ó ye tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɔ náh
fɛ̃ n kal ǹ tɔ̃́-òlɛ.
17 Ǹtɛ núkúnúkú, yé se kénɛ tyilɛ n pnɛ tɛ́!
Yâh fɛ̃ syi n kɔ sé wã̀l yɔ̃, yé kɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ wɛ.
18 Ŋ́ wɛy mè náh mɛ ké yah mɔ yé pól tyí dɛ́!
Máh névye nónó yah wilki, mé pélɛ n pnɛ. Ǹtɛ
tir nɛ̂-á wãrkɩ sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè yĩnɛ
kè wil ó wil. Kè mɛ wã́rkínsàhnɔ́lɛ ké sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃́: ‹Máh lésɔ̃ ń yɔ̃kelɛ n yɔ̃ ànɛ̂ nɛ̂nɛ, tɛ̃̆ mɛ
yuku ń yɔ̃.›*
19 Ké pí-ńkɛ̃̂ sɔkɔ ye mé kélɛ n yo n sah yé tyí
núkúnúkú yɔ̀. Képah sɔkɔ kàh pɔ pɩ, yé kɩ sɛ̃ ké
yɔ̃ nɛ, Ŋ́mɔ-á.
20 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo yé tyí, névi
nɛ̂-à ń tɛ̃ntɔ̃̀ névi tɛ̃ plɛ, ńmɔ ye tɛ̃̆ tɛ̃ plɛ. Nɛ̂ tɔ-à
ńmɔ tɛ̃ plɛ, nɛ̂-á tɔ̃ ńnɛ, ǹmɔ ye tɛ̃̆ tɛ̃ plɛ.»

Yesu nɛ Nsyudasɩ-á kɩ n vi n pi pé náh

* **13:18** 13.18 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 41.10.

21 Képah tɛ̃nɛ, kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, Yesu
fɔkɔ kah fɛ̃kɩ. Ȁ mɛ kè yo dal mɔ nɛ: «Kègbɩgbɩ
tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo yé tyí, yé sɔkɔ nɛy yɔ́ kɩ n vi
n pi ń náh.»
22 Wǎh képah yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tyah n yɔ̃
wɛ̃nɛ n yah núkú núkúlɛ. Pè náh sɔ̃̀ mɛ pĩ nɛ̂
tyí-á à n yo.
23 Tɛ́ Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔkɔ nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ́ ǹ tyí,
ǹmɔ sɔ̃̀ mɛ tɛ̃ntelnɔlɛ Yesu tyí.
24 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ pɩ mɔ ǹmɔ tyí nɛ à
Yesu piki yah, nɛ̂ tyí-á à n yo.
25 Ǹmɔ mó ǹ gbalɩ kɛ̃kɩ Yesu tɩ̃̀nnɛ, tɛ́ à piki
yah nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, nɛ̂ se à n ye nɩ?
26 Ȁ mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh kɩ búrn yĩ di nɛ̂ kɔ̃, tɛ̃
wɔ-á. Tɛ́ núkú búrn yĩ́nɔ́ tɔkɔ, tɛ́ kè di à Simo
Yisikariyɔtɩ pídĩ́ Nsyudasɩ kɔ̃.
27 Nsyudasɩ-á búrn mɛ̀ syi, sétɑ̃̀n yɔ̃̀tɛ̃ mɛ de ǹ
sɔkɔ. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ, nɛ̂-á ǹ tyí pɩ pɩ tɛ̃̀nɛ,
à kè pɩ súú.
28 Ǹtɛ nónó pól-á sɔ̃̀ mɛ nɛ́npɔ́, pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃
náh sɔ̃̀ pĩ tir nɛ̂ yĩn-á Yesu yo wɛy mɛ̀nɛ ǹ tyí.
29 Tɛ́ pɔ́ dú-á sɔ̃̀ mɛ Nsyudasɩ tyí sɛ̃́, túkù sɔ̃̀
mɛ n sɔ̃ nɛ, Yesu-á yo ǹ tyí nɛ à kyɩ syáh
yídwénè yah dwe, képah náh pɩ, à pɔ́ yĩ yɑ̃m
tɑ̃n kɔ̃.
30 Ǹtɛ Nsyudasɩ-á fyɔ̀ búrn yĩ́nɔ́ mɛ̀ syi, à
núkú yuku wil. Légbĩ́nɛ lékɑ̃̂h sɔ̃̀ mɛ mɔ.

Yesu tir kɔ̃̀nsàhnɔ́ késɑ̃́nnɛ

31 Nsyudasɩ-á fyɔ̀ wil tɛ, Yesu nɛ: «Núkúnúkú
tɛ̃̀nɛ, gbílkínɔ́ ye sah Névi Píɗí̃ yõ, ànɛ̂ Sú Liyel
yĩn kɩ se tɔ̃ gbilki ǹmɔ yĩnnɛ.
32 [Gbílkínɔ́-à kɩ sah Liyel yõ ǹmɔ yĩnnɛ,]
Liyel tɔ kɩ à gbilki ǹ gblɔ̃̌y yĩnnɛ. Dǒ kwéy
ńtɛ̃̀nɛ, à kɩ kè pɩ n pi.
33 Ń wɛ̃́npì, mé kɩ tɔ̃ n mɛ n pi yélɛ kɩ wrɔ́
kwéy ó pɩ. Yé kɩ ń yah n kɔ̃ n pi. Ǹtɛ nɛ̂-á lésõ
mé yo Nsyifunɔ tyí, képah núkú ye tɔ̃ mé kɩ yo
yépi tɔ tyí núkúnúkú nɛ, yé náh fɛ̃ n kyɩ n pi
ńmɔ yúkú-ńsah sɔkɔ.
34 Mé kɩ tir sɛ̃́n yɔ́ kõ sah yé kɔ̃ nɛ, yé tyí nɔ
wɛ̃ tyí. Yé tyí-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyí, yépi tɔ tyí yĩnɛ
kè nɔ sɛ̃́ wɛ̃ tyí.
35 Yé tyí-à kɩ nɔ wɛ̃ tyí, képah sɔkɔ ye no pól
kɩ pĩ nɛ ńmɔ tɔ̃̀ sɛ̃́hpú-á yélɛ.»

Yesu nɛ Pyɛrɩ-á kɩ ǹ vyãh kɔ̃lɩ nɛ pé náh péwɔ pĩ

36 Képah sɔkɔ, Simo-Pyɛrɩ à piki yah nɛ, Tɛ̃̌
ǹgbɛ̃, ńyãh se à n yuku nɩ? Á mɛ yo ǹ tyí nɛ,
ńyãh-á pé n yuku, à náh fɛ̃ n kyɩ n pi pélɛ
nɛ́npɔ́ sɔkɔ núkúnúkú. Ǹtɛ náh tĩ̀nnɛ, wǎh kɩ
pɔ pé sõ tɛ̃ n pi.
37 Pyɛrɩ mɛ nɛ, Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃, sɔ̃́ se pɩ tɛ́ pé náh fɛ̃ ǹ
sɔ̃̀ tɛ̃ n pi núkúnúkú nɩ? Péwɔ-á kɩ fɛ̃ syi pé min
kɔ̃ n pi ǹmɔ yĩnnɛ dò.
38 Á mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Á kɩ á min kɔ̃ n pi ńmɔ
yĩnnɛ lɛ́? Ǹtɛ kègbɩgbɩ tɛ̃̌ yõ, mé kélɛ n yo á tyí,
sénpɛ-à kɩ pópó n gbo, á kɩ mɛ á vyãh kɔ̃lɩ tɛ kɛ
tɔ̃́nɔ́, nɛ á náh ńmɔ pĩ.»

14

Yesu ye wɛ̃̀kìlɛ nɛ̂-á n yuku Sú Liyel tyí

1 Képah náh, Yesu yo ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú tyí nɛ: «Yé
káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ. Yé sɛ̃ Liyel yõ, yè mó sɛ̃
ńmɔ tɔ yõ.
2 Tɛ̃-ǹtɑ̃̀n náhnáh mɛ ń Sú Liyel tɩ̃̀nnɛ. Mé kɩ
kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah yé kɔ̃. Kàh sɔ̃̀ mɛ gbɩlɛ
ńkɛ̃̄nɛ, mé náh náhkɩ kè yo n pi yé tyí.
3 Máh kɩ kyɩ tɛ̃-ǹsah yah sah tɛ yé kɔ̃, mé kɩ ń
syɩ pɔ yé tɛ̃ sɔkɔ ń tnɔ̂. Képah sɔkɔ, ńmɔ-á mɛ
ńyɑ̃h sɔkɔ, yépi tɔ kɩ mɛ nɛ́npɔ́.
4 Yé se ńmɔ yúkú-ńsah wɛ̃kìlɛ n pnɛ tɛ́.»
5 Wăh yo sɛ̃́, Toma mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, pépi náh
mɛ ǹ yúkú-ńsah pĩ, tɛ́ pé se kɩ pĩ sɔ̃́ ké wɛ̃kìlɛ
nɩ?
6 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ńmɔ ye wɛ̃kìlɛ, ànɛ̂
gbɩlɛ, ànɛ̂ min nɛ́tɛ̃̄nɛ. Ǹnî yɔ́ ńtɛ̃ náh fɛ̃ n kyɩ
Sú Liyel tyí, nɛ́ tɛ̃ náh syɔ̃ ńmɔ tyí.
7 Yâh sɔ̃̀ mɛ ńmɔlɛ n pnɛ, yé náhkɩ mɛ ń Sú
Liyel tɔlɛ n pnɛ. Ǹtɛ núkúnúkú, yé ye ǹnɛ n
pnɛ, tɛ́ à wɛ.»
8 Képah sɔkɔ, Filipi mɛ nɛ, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, à Sú
Liyellɛ pépi wɛ̃kɩ kɛ̀! Képah-á kɩ yĩnɛ pépi tyí.
9 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Filipi, mé mɛ yélɛ di
mónɔ́lɛ, tɛ́ áwɔ náh mɛ ńmɔ pĩ nɩ? Névi nɛ̂-à
ńmɔ wɛ, Sú Liyel ye tɛ̃ wɛ. Ǹtɛ á pɩ sɔ̃́ tɛ́ tɔ̃ n yo
nɛ, mé Sú Liyellɛ ǹ wɛ̃kɩ?
10 Á náh sɛ̃ ké yõ nɛ, ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á mɛ
núkúlɛ di? Wɛlɔ nónó-á mé n yo yé tyí yɔ̀, ńmɔ

yah yɩ̃́ɩ̃́ wɛlɔ náh sélɛ dɛ́! Sú Liyel nɛ̂-á núkúlɛ
ńmɔlɛ, ǹmɔ ye n pɩ ǹ tɛ̃̀nnɛ.
11 Yé yɩ̃nɛ yè sɛ̃ ké yõ nɛ, ńmɔ ànɛ̂ Sú Liyel-á
mɛ núkúlɛ. Yáh kɩ sɔ̃́ sɛ̃́-ńkɛ̃́nɛ ké yõ ńmɔ wɛlɔ
yɩ̃nnɛ, yé sɛ̃ ké yõ tɛ̃̀n nɔ́pi tɛ̃́ wɔ yɩ̃nnɛ.
12 Kègbɩgbɩ tɛ̃́ yõ, mé kélɛ n yo yé tyɩ́, névi
nɛ̂-à sɛ̃ ńmɔ yõ, máh mɛ tɛ̃̀n nónónɛ n pɩ, tɛ̃́ tɔ
kɩ sɛ̃́nknɔlɛ n pɩ. Tɛ́ tɛ̃́ kɩ tɛ̃̀n yɩ́syɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi
nónó-á kal sépilɛ. Mé mɛ n yuku Sú Liyel tyɩ́,
képah ye kɩ tɛ̃́ kɔ̃ à kɩ fɛ̃ sè pɩ.
13 Képah sɔkɔ, yâh tyɩ́dúkú nɛ̂ yah kɔ̃ ńmɔ yɩ̃n
yõ, mé kɩ kè pɩ yé tyɩ́, gbɩ́lkɩ́nɔ́ kɔ̃ kè kɩ sah Sú
Liyel yõ ǹ Pɩ́dɩ̃́ gbɔ̃̀ yõ.
14 Yâh tir nɛ̂ yah kɔ̃ ńmɔ yɩ̃n yõ, mé kɩ kè pɩ.»

Yesu ǹ vyãh kɔ̃ Liyel Mirki pɔ́nɔ́ tyɩ́ sɔkɔ

15 «Ńmɔ tyɩ́-à mɛ nɔ yé tyɩ́, yé kɩ ń tyi
kɔ̃̀nsàhnɔ́ tɛ̃́ yɩ̃n.
16 Tɛ́ mé kɩ Sú Liyel ni, à kɩ yòhnɩ̀nmɔ-ò yɔ́
tɛkɩ mɔ yé kɔ̃, nɛ̂-á kɩ pɔ n tɛ̃́ n pi yélɛ kɔ̃́mm.
17 Yòhnɩ̀nmɔ-ò mɛ̀nɛ, Liyel Mirki ye. Ǹmɔ ye
gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyɩ́ sɔkɔ. Kèkõyɔ̃́
névye náh ǹnɛ n wɛ, ànɛ̂ pè náh ǹnɛ n pnɛ.
Képah ye, pè náh fɛ̃ à fɛ̃ n syi. Ǹtɛ wǎh mɛ
yépilɛ, tɛ́ mɛ yé sɔkɔ sɛ̃́, képah ye yépi wɔ ǹnɛ n
pnɛ.
18 Mé náh yé sah n pi ńgbyelɛ. Mé kɩ ń syɩ n
pɔ n pi yé tnɔ̂.
19 Dɔ̌ kwéy ǹsɔ̃, kèkõyɔ̃́ névye náh tɔ̃ ńmɔ wɛ
n pi, ǹtɛ yépi tɛ̃́ wɔ kɩ ń wɛ. Tɛ́ ńmɔ-á fyɔ̀nɩ̀ mɛ
min sɔkɔ, képah ye yépi tɔ kɩ mɛ n pi min sɔkɔ.

20 Lésõ-à pɔ nɔ, yé kɩ pĩ nɛ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú
Liyel-á mɛ núkúlɛ, tɛ́ ńmɔ ànɛ̂ yépi tɔ mó mɛ
núkúlɛ.
21 Névi nɛ̂-à ń tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́ noh, tɛ́ sè tɛ̃ yĩn, ń
tyí nɔ tɛ̃̌ wɔ tyí. Tɛ́ ńmɔ tyí-à nɔ névi nɛ̂ tyí, tɛ̃̌
tyí kɩ nɔ ń Sú Liyel tyí. Tɛ̃̌ tyí kɩ nɔ ńmɔ tɔ tyí,
tɛ́ mé kɩ ń gblɔ̃̌ynɛ à wɛ̃kɩ.»
22 Képah sɔkɔ, Nsyude* nɛ̂-á ǹ gblɔ̃̌y Nsyudasɩ
Yisikariyɔtɩlɛ, ǹmɔ mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃,
sɔ̃̌ se pɩ tɛ́ à kɩ ǹ gblɔ̃̌ynɛ pépi wɛ̃kɩ, tɛ́ à náh ǹ
gblɔ̃̌ynɛ kèkõyɔ̃́ névye wɛ̃kɩ n pi nɩ?
23 Á mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ńmɔ tyí-à nɔ nɛ̂ tyí, tɛ̃̌
kɩ ń tyíyónɔ́lɛ n pɩ. Tɛ̃̌ tyí kɩ nɔ ń Sú Liyel tyí, tɛ́
ńmɔ ànɛ̂ ń Sú Liyel kɩ pɔ tɛ̃̌ tyí, kɩ pɔ twah tɛ̃ ǹ
tyí.
24 Ǹtɛ ńmɔ tyí-à nɔ́-ńkɛ̃̂nɛ nɛ̂ tyí, tɛ̃̌ náh ń
tyíyónɔ́lɛ n pɩ. Tɛ́ wɛlɔ nónó-á yé n nohnɩ yɔ̀,
ńmɔ yah yĩ́ wɛlɔ náh sélɛ dɛ́! Sè wil Sú Liyel
tyí, nɛ̂-á tɛkɩ mɔ ńnɛ.
25 Mé ye kénɛ tyi yo yé syah, gbĩ́ nɛ̂-á mé mɛ
ànɛ̂ yélɛ yɔ̀.
26 Ǹtɛ Liyel Mirki nɛ̂-á yòhnìnmɔ-òlɛ, Sú Liyel
kɩ n tɛkɩ n mɔ n pi ńmɔ yĩn yõ, à kɩ pɔ tyi póllɛ
yé kwɔ. Tɛ́ kɩ yé dyɔ to kõ ńmɔ tyíyónɔ́lɛ, máh
nónó yo sɔkɔ yé tyí.
27 Yèvɩnɩ ye mé yélɛ n kɔ̃ yɔ̀. Ńmɔ yèvɩnɩ ye
mé yélɛ n kɔ̃. Mé náh mɛ kélɛ n kɔ̃ kèkõyɔ̃́
névye kɔ̃ dùkùlɛ. Yé káh yɛ yé fɔkɔ fɛ̃kɩ, yé káh
yɛ tíkí yé tɛ̃.

---

* **14:22** 14.22 - Nsyifunɔ tyí, Nsyude ye dùkù mɛ núkúlɛ Nsyudasɩ ye dùkùlɛ.

28 Mé ye kè yo sɔkɔ tɛ yé tyí yé noh nɛ
sɔ́kɔ́nɔ́-á ńnɛ, tɛ́ máh kɩ ń syɩ n pɔ n pi yé tnɔ̂.
Ń tyí-à sɔ̏ mɛ nɔ yé tyí, yáh kè noh nɛ máh n
yuku Sú Liyel tɩ̏nnɛ, kè sɔ̏ yɩ̃nɛ kè nɛ n mɛ
nìvìnìnɛ yé tyí, ǹmɔ-á sɔ̃́npílɛ kal ńmɔlɛ.
29 Mé ye kénɛ tyi yo sah yé tyí núkúnúkú sé
pɔ́npí-ńkɛ̃́ sɔkɔ yɔ̀, képah sɔkɔ sàh kɩ pɔ n pɩ,
yé kɩ sɛ̃ ń wɛlɔ yõ.
30 Kèkõyɔ̃́ névye fnɛ̀-ò mɛ n pi, képah ye mé
náh tɔ̃ n kah n yãh n mo n pi yélɛ. Ȁ náh fɛ̃
ńmɔ tɛ̃̀ wɔ fnɛ.
31 Ǹtɛ Sú Liyel-á tyi nónó yo ń tyí, sépi ye mè
n nɛ n pɩ. Képah sɔkɔ, kèkõyɔ̃́ névye kɩ pĩ nɛ ǹ
tyí-á nɔ ń tyí. Yé yuku! Ʌ́ ye yal ásɔ̂̃.»

15

Yesu nɛ yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂ yèsyìkì-á pélɛ

1 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Ńmɔ ye yɛrɛsɛ̃
séswɔ̂ yèsyìkìlɛ, ń Sú mɛ ké nɛ́tɛ̃̀nɛ.
2 Yɩ̏ngbȁn nónó pól-á mɛ ńmɔ sɔkɔ tɛ́ sè náh
mɛ n syi, à kɩ sè kɔ̃lɩ tɛ̃ yõ. Tɛ́ nónó pól-á mɛ n
syi, à kɩ sépilɛ n tɔ̃ sè kɔ̃ sè kɩ n gbah n syi.
3 Wɛy nɛ̂-á mé yo yé tyí yɔ̀, képah gbɔ̏ yõ, yé
pɩ tɛ yályál.
4 Yé nɛ n mɛ ńmɔlɛ, sɔ̃-á ńmɔ mɛ yélɛ. Sɔ̃-á
yɩ̏ngbɔ̏ náh fɛ̃ n syi n pi ké gblɔ̌y nɛ́ kè náh mɛ
séswɔ̂ sɔkɔ, sɛ̃ ó ye yépi tɔ náh fɛ̃ tir yɔ́ pɩ n pi
nɛ́ yé náh mɛ ńmɔlɛ.
5 Ńmɔ ye yɛrɛsɛ̃ séswɔ̂lɛ, yépi mɛ ké
yɩ̏ngbȁnnɛ. Yé náh fɛ̃ tir yɔ́ ńtɛ̃ pɩ n pi ńmɔ

kɛ̃́nɛ. Képah ye, nɛ̂-à mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ mé mɛ tɛ̃̌nɛ,
tɛ̃̌ kɩ tyíṕéplɔ náhnáhlɛ n pɩ Liyel tyí.
6 Névi nɛ̂-à mɛ́-ńkɛ̃́nɛ ńmɔlɛ, tɛ̃̌ mɛ yɩ̃̀ngbɔ̃̏ yɔ́
tyí kɔ̃lɛ, nɛ̂-á pè kãm milki kégbɔ́, tɛ́ kè kɩ n
kɔkɔ n pi. Tɛ́ yɩ̃̀ngbɑ̃̏n kɔ́kɔ́rílɛ, sépi kɩ pɔ kwel
mɔ n sukɛ n pi nyàh sɔkɔ.
7 Ǹtɛ yâh mɛ ńmɔlɛ, tɛ́ ń wɛlɔ mɛ n tɛ̃ yé
fɔkɔnɩ sɔkɔ, kwâh nɛ̂ tyí-à nɔ yé tyí, yé kè ni, yé
kɩ kè wɛ.
8 Yâh tyíṕéplɔ náhnáhlɛ n pɩ Liyel tyí, képah
ye kɩ kè wɛ̃kɩ nɛ yáh pɩ ńmɔ tɔ̃̏ sɑ̃́hpúlɛ. Tɛ́ ńmɔ
Sú Liyel yĩn kɩ gbilki.
9 Ǹ́mɔ tyí-á nɔ Sú Liyel tyí sɔ̃́, yépi tɔ tyí nɔ
ńmɔ tyí sɛ̃́. Yé yɛ yé tyí nɛ mɛ nɔ́ntɛ̃̌nɔ́lɛ ń tyí
sɛ̃́.
10 Yâh ń tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́lɛ n pɩ, yé tyí kɩ mɛ
nɔ́ntɛ̃̌nɔ́lɛ ń tyí, sɔ̃́-á ńmɔ ń Sú tyi kɔ̃̏nsàhnɔ́lɛ n
pɩ, tɛ́ ń tyílɛ nɔ́ntɛ̃̌nɔ́lɛ ǹ tyí.
11 Mé mɛ ké tyí nɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ nɛ̂-á mɛ ńmɔ sɔkɔ,
kè nɛ mɛ yépi tɔ sɔkɔ, tɛ́ yé nɩ̀vɩ̀nɩ̀ mɛ̀ mó syɩ ké
yɩ̃̀n tyí. Képah ye, mé tyi nɔ́pi yo yé tyí.
12 Máh nɛ̂ kõ sah yé kɔ̃, kè wɛ yɔ̀: Yé tyí yĩnɛ
kè nɔ wɛ̃ tyí, yé tyí-á nɔ sɔ̃́ ńmɔ tyí.
13 Névi-à ǹ min kɔ̃ ǹ kódíbí yĩnnɛ, tyínɔnɔ
ǹgbɛ̃ yɔ́ náh tɔ̃ fɛ̃ n kah n mɔ n pi képah yõ.
14 Ǹ́mɔ-á nɛ̂ kõ sah yé kɔ̃, yáh kɩ mɛ kélɛ n pɩ,
ń kódíbí ye yélɛ.
15 Mé náh tɔ̃ yé ye n pi tɔ̃̏npɩbɩlɛ. Ǹgbɔ̌ tɔ̃̏npɩ
náh fɛ̃ ǹ yɔ̃̏tɛ̃ dɩ́ tyíṕínɔ́ pĩ dɛ́! Ǹtɛ máh tyi nɔ́nɔ́
noh ń Sú Liyel tyí, mé ye sé póllɛ yépi kwɔ.
Képah ye, mé yélɛ n ye ń kódíbílɛ.

16 Yépi náh yah tɔkɔ ńmɔlɛ dɛ́, ńmɔ ye yah
tɔkɔ yélɛ, tɛ́ yé tɛkɩ mɔ nɛ, yé kyɩ tyɩ́péplɔlɛ n
pɩ Liyel tyɩ́, nónó-á sé yõre náh n tyɛ n yah n pi.
Képah sɔkɔ, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú Liyel tyɩ́
ńmɔ yĩn yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃.
17 Ǹtɛ nɛ̂-á mé n kõ n sah yé tyɩ́, kè wɛ yɔ̀: Yé
tyɩ́ yĩnɛ kè nɔ wɛ̃ tyɩ́.»

Kèkõyɔ̃́ névye mɛ Yesu ànɛ̂ ǹ yõ sɛ̃́pú dyɔlɛ n yɔ

18 Képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ nɛ: «Kèkõyɔ̃́ névye-à yé
dyɔlɛ n yɔ, yé pĩ nɛ ńmɔ ǹgbò dyɔ-á pè tyah n
yɔ.
19 Yâh sɔ̃̀ mɛ kèkõyɔ̃́ névye tyɩ́ yõ sɔkɔ, yáh pɩ
pé tyɩ́lɛ sɛ̃́, yé tyɩ́ náhkɩ nɔ pé tyɩ́. Ǹtɛ kǎh pɩ
ńmɔ yé yah wilki kèkõyɔ̃́ névye sɔkɔ, tɛ́ yé náh
tɔ̃ mɛ pépi tyɩ́ yõ, képah ye pè kɔ̃ pè yé dyɔlɛ n
yɔ.
20 Yé yé dyɔ sah nɛ n kwnɛ wɛy mɛ̀ tyɩ́lɛ, máh
nɛ̂ yo yé tyɩ́ nɛ: ‹Tɔ̃̀npɩ náh fɛ̃ n kal ǹ yɔ̃̀tɛ̃nɛ.›
Pàh kɩ mɛ ńmɔ fõh, pè kɩ yé tɔ fõh. Pàh kɩ mɛ ń
wɛy fɛ̃ syi, pè kɩ yé tɔ tyɩ́ fɛ̃ syi.
21 Ǹtɛ pè náh sɔ̃́npɩ́lɛ mɛ ńmɔ tɔ̃́-òlɛ n pnɛ,
képah ye pè kɩ tyi nɔ́pi pól pɩ yé sɔkɔ ńmɔ
yĩnnɛ.
22 Mâh sɔ̃̀ mɛ pɔ́-ńkɛ̃́nɛ pé tyɩ́, ànɛ̂ mâh sɔ̃̀ mɛ
tir yɔ́ yó-ńkɛ̃́nɛ pé tyɩ́, pé tyɩ́túkúnɩ̀ pɩ́nɔ́ lékàh
náh náhkɩ n mɛ n pi pé yõ. Ǹtɛ núkúnúkú, gbɩ
wɛ́-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ náh n wɛ n pi pé tyɩ́ pé
tyɩ́túkúnɩ̀ pɩ́nɔ́ tyɩ́ sɔkɔ.
23 Névi nɛ̂-à ńmɔ dyɔlɛ n yɔ, tɛ̃ mɛ ń Sú tɔ
dyɔlɛ n yɔ.

24 Tyi nónó-á ǹnı̂ yɔ́ ńtɛ̃ náh sɛ̃́nknɔ pɩ yah,
mâh sɔ̃̀ mɛ sépi pí-ńkɛ̃́nɛ pé wrɔ́ sɔkɔ, pé
tyı́túkúnı̀ pínɔ́ lékàh náh náhkɩ n mɛ n pi pé yõ.
Ǹtɛ núkúnúkú, pè ye ńmɔ tyı́pínı̀ wɛ. Tɛ́ képah
fyé yõ, pè mɛ ńmɔ ànɛ̂ ń Sú dyɔlɛ n yɔ.
25 Ǹtɛ nɛ̂-á wɛ̃́rkínsàhnɔ́lɛ pé tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́
sɔkɔ nɛ: ‹Pè ń dyɔ yɔ yõ kɛ̃́nɛ.›* képah wil yı̃n
ye pè kɔ̃ pè képahlɛ n pɩ.
26 Tɛ́ yòhnìnmɔ-ò nɛ̂-á ńmɔ kɩ n tɛkɩ n mɔ n
pi kɩ wil Sú Liyel tyí, Liyel Mirki ye. Képah ye
gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel tyí sɔkɔ. Képah-à wil
Sú Liyel tyí à pɔ, kè kɩ pɔ ńmɔ tyí yo wah yé tyí.
27 Ǹtɛ yépi-á sɔ̃̀ mɛ ànɛ̂ ńmɔlɛ ǹgbò dùkùlɛ sɛ̃́,
képah ye yé tɔ kɩ ń tyílɛ n yo n wah névye tyí.»

16

1 Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Mé náh
mɛ ké tyí nɛ yé Liyel yõ sɛ̃́nɔ́ yal n mɔ. Képah
ye ń kɔ̃ mé tyi nɔ́pi yo sah yé tyí.
2 Nsyifunɔ kɩ yé yı̃ni n wilki n pi pé wɛ̃̀kì
sɔkɔ. Tɛ́ gbı̃ yɔ́ ńtɛ̃ mɛ n pi, képah sɔkɔ nónó-à
pɔ yélɛ n ko n mɔ, pè kɩ mɛ n sõ nɛ tɔ̃̀-á pé n pɩ
Liyel tyí.
3 Ńmɔ ànɛ̂ ń Sú pı̃́-ńkɛ̃ ye pè kɔ̃ pè kɩ sépinɔ́
tnɔ pɩ sɛ̃́ yɔ̀.
4 Mé mɛ ké tyí nɛ tyi nɔ́pi gbı̃-à pópó pɔ sɛ, yé
dyɔ nɛ n mɛ n kwnɛ sélɛ, képah ye mé sè yo sah
yé tyí.»

Liyel Mirki pɔ́nɔ́ yõlɛ

---

* **15:25** 15.25 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 35.19 ; 69.4.

Képah náh, Yesu tɔ̃ yo pé tyí nɛ: «Máh lésõ
mɛ yé wrɔ́ sɛ̃́, képah ye mé náh kwãh tɛ̃ tyi nɔ́pi
yo yé tyí.
5 Ǹtɛ núkúnúkú, mé mɛ n yuku ń tố-ò tnɔ̂, tɛ́
yé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ náh se mɛ ńnɛ n piki n yah nɛ,
ńyãh se mé n yuku nɩ?
6 Tyi nónó-á mé yo yé tyí, sépi yèkwɔrɩ ye yé
fɔkɔ fil yɔ̀ kɛ̀.
7 Ǹtɛ mé kɩ gbɩ yo yé tyí. Máh kɩ sɔkɔ, képah
kɩ nɛkɩ kal yélɛ. Máh kɩ sɔ́kɔ́-ńkɛ̃̂nɛ, nɛ̂-á yĩnɛ à
pɔ yé yohnɩ n mɔ, à náh n pɔ n pi. Ǹtɛ máh kɩ
kyɩ, mé kɩ à tɛkɩ mɔ yé kɔ̃.
8 Tɛ́ ǹmɔ-à pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à kɩ tyípêl, ànɛ̂ gbɩ
wɛ̃kì, ànɛ̂ Liyel tukey tyí yo wah kèkõyố névye
syah, kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ pǎh mɛ pílkínɔ́lɛ sépi
pól sɔkɔ.
9 À kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á pé tyípékèlɛ, péwɔ
yõ sɛ̃́-ńkɛ̃́-á.
10 Tɛ́ kɩ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ gbɩ wɛ̃kì tyí
sɔkɔ, péwɔ-á n sɔkɔ Sú Liyel tyí, tɛ́ pè náh tɔ̃ pé
wɛ n pi.
11 Tɛ́ kɩ tɔ̃ kélɛ pè wɛ̃kɩ nɛ nɛ̂-á mɛ Liyel tukey
tyí sɔkɔ, nɛ̂-á kèkõyố mè névye fnɛ̀-òlɛ, lékàh-á
mɛ tɛ ǹmɔ tyí.*
12 Tyi náhnáh tɔ̃ mɛ ń tyí yo yo tɛ̃̂nɛ yé tyí.
Ǹtɛ máh kɩ sè yo yé tyí núkúnúkú, sè kɩ kǎn pɩ
yélɛ.
13 Liyel Mirki nɛ̂-á gbɩlɛ névyelɛ n wɛ̃kɩ Liyel
tyí sɔkɔ, ǹmɔ-à pɔ gbɩ̃́ nɛ̂nɛ, à kɩ pɔ yé yah tɛ̃ yé

* **16:11** 16.11 - Kèkõyố névye fnɛ̀-ò nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, sétɛ̃̂n yɔ̌tɛ̃ ye.

kɔ̃ yé kɩ gbɩ dùkù pól pĩ Liyel tyí sɔkɔ. Ǹ yah yɩ̃́ɩ̃
wɛlɔ náh à kɩ pɔ n yo dɛ́! Wǎh tyi nónó pól noh,
sépi ye à kɩ pɔ yo yé tyí ànɛ̂ tyi nónó-á mɛ n pi.
14 À kɩ tyilɛ n wɛ n syi ńmɔ tyí kɩ n yo yé tyí.
Képah ye, ǹmɔ gbɔ̃̀ yõ ńmɔ yĩn kɩ n gbilki.
15 Kwâh nɛ̂-á fyɔ̀ mɛ Sú Liyel tyí, ńmɔ tɔ tyí
ye kélɛ. Képah ye ń kɔ̃ mé nɛ Liyel Mirki-á kɩ
ńmɔ tyilɛ n wɛ n syi n yo yé tyí.»

Yèkwɔrɩ vĩ̀nmɔnpɩnɔlɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ

16 Képah yóntɛnɔ náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Dǒ kwéy,
yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi. Tɛ́ dǒ kwéy képah náh, yé
kɩ tɔ̃ ń wɛ.»
17 Képah tɛ̃̀nɛ, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú túkù tyah n yo wɛ̃
tyí nɛ, wɛy nɛ̂-á à n yo pé tyí yɔ̀ nɛ dǒ kwéy, pé
náh tɔ̃ pé wɛ n pi, tɛ́ dǒ kwéy képah náh, páh kɩ
tɔ̃ pé wɛ, képah yõ se pɩ tir nɛ̂nɛ nɩ? Ànɛ̂ tir nɛ̂
se à n yo sɛ̃́ yɔ̀ nɛ, páh n sɔkɔ Sú Liyel tnɔ̂ nɩ?
18 Dǒ kwéy nɛ̂ tyí-á à n yo yɔ̀, tir nɛ̂ se képah
n wɛ̃kɩ nɩ? Pépi náh mɛ ǹ wɛy mè syíkí-ńsah
wɛ dɛ́!
19 Ǹtɛ Yesu-á pĩ nɛ, pǎh mɛ n yah n kɔ̃ pé
píkínyah-ńsahlɛ, à yo pé tyí nɛ: «Máh yo yé tyí
nɛ dǒ kwéy, yé náh tɔ̃ ń wɛ n pi, tɛ́ dǒ kwéy
képah náh, yáh kɩ tɔ̃ ń wɛ, képah tyí yõ ye yé n
piki n yah wɛ̃nɛ yɔ̀ kɛ̀?
20 Kègbɩgbɩ tɛ̃̀ yõ, mé kélɛ n yo yé tyí, yé kɩ pɔ
n gbo kɩ yɑ̃m yɑ̃m tyilɛ n yo, tɛ́ kèkõyṍ névye kɩ
mɛ nɩ̀vɩ̀nɩ̀ sɔkɔ. Yé kɩ mɛ yèkwɔrɩ sɔkɔ, ǹtɛ yé
yèkwɔrɩ kɩ pɔ vi mɔ pɩ nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ.
21 Sê-à pilɛ n dubi gbĩ́ nɛ̂nɛ, yèvyɑ̃hrɩ pɩ gbĩ́-á
yĩni tɛ̃ ǹ tyí sɛ̃́, kè n nɛ yèkwɔrɩlɛ ǹ tyí. Ǹtɛ wàh

dubi tɛ, névi wɛ́ndubinmɔnɔlɛ kèkõyɔ̃́ ǹ tyí, kè
n pɩ nìvìnì ǹgbɛ̃nɛ ǹ tyí. Ǹ dyɔ n fwɔ ǹ
yèvyãhrɩ pínsɔkɔnɔ tyílɛ.
22 Sɛ̃ yé yépi tɔlɛ yèkwɔrɩ sɔkɔ núkúnúkú yɔ̀.
Ǹtɛ mé kɩ tɔ̃ pɔ n yah n pi yé tyí. Képah sɔkɔ,
kè kɩ pɩ nìvìnìnɛ yé tyí kègbɩ tɛ̃nɛ, nìvìnì nɛ̂-á
nɛy náh fɛ̃ kè tɛ̃ n syi n pi yé tyí.
23 Lésõ gbȉyȉkȉ-à pɔ nɔ, yé náh tɔ̃ ń piki n yah
n pi tir yɔ́ ńtɛ̃ tyílɛ. Kègbɩgbɩ tɛ̃ yõ, mé kélɛ n yo
yé tyí, yâh kwáhdúkú nɛ̂ ni Sú Liyel tyí ńmɔ yĩn
yõ, à kɩ kélɛ yé kɔ̃.
24 Tɛ́ à pɔ syɩ núkúnúkú tyí, yé náh tɔ̃nì mɛ
kwâh yɔ́ ńtɛ̃ ni ńmɔ yĩn yõ. Yé nɛ n ni, yé kɩ n
wɛ n syi. Képah sɔkɔ, yé nìvìnì kɩ syɩ ké yȉn
tyí.»

Yesu tɛ̃ wɛ kèkõyɔ̃́ tyí

25 Képah náh, Yesu tɔ̃ nɛ: «Mé ye tyi nɔ́pi pól
yãh yé tyí sèmȉrn sɔkɔ. Tɛ́ sõ yɔ́ mɛ n pi, mé
náh tɔ̃ n yãh n pi yé tyí sèmȉrn sɔkɔ. Ǹtɛ mé kɩ
Sú Liyel tyí yo wah pallɛ yé tyí.
26 Lésõ gbȉyȉkȉ-à pɔ nɔ, yé kɩ ǹnɛ n ni ńmɔ yĩn
yõ. Tɛ́ mé náh yo yé tyí nɛ ńmɔ-á kɩ n ni ǹnɛ yé
tyí dɛ́.
27 Yé náh wɛ di, yé tyí nɔ Sú Liyel tyí. Ǹmɔ
tyí-á nɔ yé tyí, tɛ́ yé sɛ̃ ké yõ nɛ máh wil ǹmɔ
tyí, képah ye yé tyí nɔ ǹ tyí.
28 Sú Liyel tyí ye mé wil à pɔ kèkõyɔ̃́. Ǹtɛ
núkúnúkú, mé kɩ tɔ̃ yal kèkõyɔ̃́ kɩ n yuku n pi
ǹmɔ tyí.»

29 Yesu-á yo sɛ̃́, ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú nɛ ɔ̃hɔ̃̂, núkúnúkú
tɛ̃̌nɛ, wǎh pyě mɛ tyilɛ n yo n wah pallɛ sèmı̀rn
mı́-ńkɛ̃̂nɛ.
30 Pépi-á pı̃ núkúnúkú nɛ, wǎh tyi póllɛ n pnɛ.
Pǎh nɛ à piki n yah n pi tir nɛ̂nɛ, à n nɛ n mɛ kè
pı̃ n tɛ. Képah-á pépi sɛ̃ ké yõ nɛ, wǎh wil Liyel
tyı́.
31 Képah sɔkɔ, Yesu nɛ: «Yé sɛ̃ ńmɔ yõ
núkúnúkú yé yo kɛ̀?
32 Ǹtɛ gbı̃ yɔ́ mɛ n pi, nɛ̂-á mɛ tɛ núkúnúkú
ńtɛ̃nɛ yɔ̀, nɛ̂ sɔkɔ-á yé pól kı to karkı, kı sɔkɔ yé
wı̏l-ǹtɑ̃̏n sɔkɔ, tɛ́ kı ńmɔ sah ń gblɔ̃̌y. Ǹtɛ Sú
Liyel kı mɛ ńnɛ. Képah ye mé náh kı n mɛ n pi
ń gblɔ̃̌y.
33 Ńmɔ mɛ ké tyı́ nɛ yé yèvını wɛ ńmɔ tyı́,
képah ye mé tyi nɔ́pi yo yé tyı́. Yé kı yèvyɑ̃hrı
pı n pi kèkõyɔ̃́ sɔkɔ. Ǹtɛ yé káh tı́kı́ pı, ńmɔ ye
tɛ̃ wɛ kèkõyɔ̃́ tyı́.»

17

Yesu nı̂rı̂ pı́nɔ́lɛ

1 Yesu-á képah yo tɛ sɛ̃́, à ǹ yah yɔ̃ yı̃̂nyõ tɛ́ nɛ:
«Bɔ̃̌, ké gbı̃́ ye nɔ núkúnúkú. Gbı́lkı́nɔ́ sah ńmɔ
yõ, ńmɔ tɔ mó gbı́lkı́nɔ́ sah á yõ.
2 Ɲ́wɔ ye tɛ̃̌nwɛnɔlɛ ń kɔ̃ no pól yõ, nɛ mé
tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ pé pól kɔ̃, nónó-á á dahbı ń gbɔ̃̏.
3 Ɲ́wɔ nɛ̂-á Liyel núkúnı́nɛ kègbı yõ, pàh áwɔ
pı̃, tɛ́ ńmɔ Yesu Krista pı̃, ńmɔ nɛ̂-á á tɛkı mɔ,
képah ye tyɛ́-ńkɛ̃̂ minnɛ.

4 Wáh tȍ nɛ̂ dahbɩ ń gbȍ pɩ pɩ tɛ̃̆nɛ, mé ye kè
pɩ tɛ. Ǹmɔ ye gbílkínɔ́ sah á yõ sétáh yõ sɔkɔ.
5 Núkúnúkú tɛ̃̆nɛ Bɔ̌, gbílkínɔ́ nɛ̂-á sȍ mɛ ńmɔ
yõ á gbɔ̀pɔ kèkõyő mɔ́-ńkɛ̃̈ gbı̃́ dùkùlɛ, képahlɛ
ńmɔ kɔ̃ á gbɔ̀pɔ sɔkɔ ńtɔ̃.
6 Wáh nónó wilki kèkõyő névye sɔkɔ à ńmɔ
kɔ̃, mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃kɩ. Áwɔ tyí ye sȍ pélɛ,
tɛ́ á mɛ pélɛ ńmɔ gbȍ dahbɩ, pè mɛ á wɛy fɛ̃ syi.
7-8 Wáh wɛlɔ nónó yo ń tyí, mé ye sè yo pé tyí,
pè mɛ sè fɛ̃ syi. Pè pı̃ yı̃̋ nɛ, máh wil áwɔ tyí, tɛ́
sɛ̃ ké yõ nɛ áwɔ-á tɛkɩ mɔ ńnɛ. Képah ye,
núkúnúkú tɛ̃̆nɛ, pè pı̃ nɛ wáh yı̂ nónó póllɛ ńmɔ
kɔ̃, sǎh wil áwɔ tyí.
9 Pǎh pɩ áwɔ tyílɛ sɛ̃̋, képah ye mé álɛ n ni
pépi tyí. Mé náh mɛ álɛ n ni kèkõyő névye tɛ̃̀
wɔ tyí dɛ́! Wáh nónónɛ ń gbȍ dahbɩ, pépi tyí ye
mé n ni álɛ.
10 Nónó pól-á áwɔ tyílɛ, ńmɔ tɔ tyí ye pélɛ.
Nónó pól-á ńmɔ tyílɛ, áwɔ tɔ tyí ye pélɛ. Tɛ́
pépi gbȍ yõ, gbílkínɔ́ mɛ n sah ńmɔ yõ.
11 Ǹtɛ dǒ kwéy, ńmɔ kɩ n pɔ n pi áwɔ tyí. Mé
náh kɩ tɔ̃ n mɛ n pi kèkõyő sɔkɔ. Ǹtɛ pépi wɔ kɩ
mɛ kèkõyő. Bɔ̌, áwɔ nɛ̂-á pèkè kɛ̃̆nɛ, pè tɛ̃ n sah
á tǎhkı̀ gbȍ yõ, képah nɛ̂-á á ńmɔ kɔ̃. Képah
sɔkɔ, pè kɩ pɩ núkúlɛ sɔ̃̈-á áwɔ ànɛ̂ ńmɔlɛ
núkúlɛ.
12 Máh sȍ mɛ pélɛ gbı̃́ nɛ̂nɛ, mé pè tɛ̃ sah á
tǎhkı̀ gbȍ yõ, képah nɛ̂-á á ń kɔ̃. Mé pé yõ syɩkɩ
pallɛ, ǹnı̂ yɔ́ ńtɛ̃ tyí náh yɩkɩ pé sɔkɔ, à wil
nɛ́núkù mè tyí sɔkɔ, nɛ̂ tyí-á sȍ yı̃nɛ kè yɩkɩ, á

wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ tyi wɑ̋rkínsàhnɔ́ kɔ̃ sè wɛ n wil.
13 Ǹtɛ núkúnúkú, ńmɔ-á n pi áwɔ tyí, képah
ye mé tyi nɔ́pilɛ n yo tɛ́ ń sah kèkõyɔ̋ sɔkɔ,
nónó-á kı pè kɔ̃ pè kı mɛ nìvìnì yèsyìkì sɔkɔ
ńmɔ tyí kɔ̃lɛ.
14 Mé á wɛy yo pé tyí. Pè náh tɔ̃ pı kèkõyɔ̋
tyílɛ, sɔ̃-á ńmɔ náh pı kèkõyɔ̋ tyílɛ. Képah ye,
kèkõyɔ̋ névye pé dyɔlɛ n yɔ.
15 Mé náh mɛ álɛ n ni nɛ, á pè tɛ̃ n yal kèkõyɔ̋
dɛ́! Ǹtɛ nɛ n yah pé yõ, pèkè pí-ò káh tɛ̃ wɛ pé
tyí.
16 Sɔ̃-á kèkõyɔ̋ tyí náh ńmɔlɛ, sɛ̃ ye kèkõyɔ̋ tyí
náh pépi tɔlɛ.
17 Pè wilki n sah á tyí yõ á gbı gbɔ̏ yõ. Á
wɛynɛ, gbı ye kélɛ.
18 Wáh ńmɔ tõ sɔ̃ kèkõyɔ̋ sɔkɔ, sɛ̃ ye mé pé
tɔlɛ n tõ kèkõyɔ̋ sɔkɔ.
19 Ńmɔ ń gblɔ̃yɛ álɛ n kɔ̃ ń tɔ̂ɔ́ pépi yĩnnɛ, nɛ
pé tɔ nɛ n mɛ áwɔ tyí yõ gbı tɛ̃ yõ.
20 Ǹtɛ mé náh mɛ álɛ n ni pépi ó yĩnnɛ dɛ́!
Nónó tɔ-á kı pɔ n sɛ̃ n pi ńmɔ yõ pépi tyíyɔ́nɔ́
gbɔ̏ yõ, pépi tɔ tyí ye mé n ni álɛ.
21 Mé álɛ n ni nɛ pé pól pı núkúlɛ. Áwɔ nɛ̂-á
Bɔ̌lɛ, áwɔ ànɛ̂ ńmɔ-á mɛ núkúlɛ sɔ̃, pépi ànɛ̂ ápi
tɔ pı núkúlɛ sɛ̃, kèkõyɔ̋ névye kɔ̃ pè pĩ nɛ áwɔ-á
tɛkı mɔ ńnɛ.
22 Wáh gbílkínɔ́ sah ńmɔ yõ sɔ̃, ńmɔ tɔ ye
gbílkínɔ́ sah pé yõ sɛ̃, nɛ pè pı núkúlɛ sɔ̃-á áwɔ
ànɛ̂ ńmɔlɛ núkúlɛ.
23 Ńmɔ mɛ pélɛ, áwɔ mɛ ńmɔlɛ. Kǎh pı sɛ̃, pè

kɩ pɩ yɩ̃́ɩ̃́ núkúlɛ. Képah sɔkɔ, kèkõyṍ névye kɩ
pɩ̃ nɛ, áwɔ-á tõ ńmɔlɛ, ànɛ̂ no nɔ́pi tyɩ́-á nɔ á
tyɩ́, sɔ̃́-á ńmɔ tyɩ́ nɔ á tyɩ́.
24 Bɔ̌, wáh nónónɛ ń gbɔ̃̀ dahbɩ, mé mɛ ké tyɩ́
nɛ pépi tɔ nɛ n mɛ ńnɛ máh kɩ n mɛ n pi ńyãh
sɔkɔ, pè mó ń tɔ̃́rɩ́ wɛ. Ńmɔ tyɩ́-á mɛ nɔ́nɔ́lɛ á
tyɩ́ kèkõyṍ mɔ́-ńkɛ̃̂ gbɩ̃́ dùkùlɛ sɛ̃́, képah ye á
tɔ̃́rɩ́ mɛ̀nɛ ń kɔ̃.
25 Bɔ̌, áwɔ nɛ̂-á mɛ tómm, kèkõyṍ névye náh ǹ
pɩ̃, ǹtɛ ńmɔ wɔ ǹ pɩ̃. Tɛ́ no nɔ́pi tɛ̃̂ wɔ pɩ̃ nɛ,
áwɔ-á tõ ńnɛ.
26 Mé ye á dùkùlɛ pè wɛ̃kɩ, tɛ́ kɩ tɔ̃ á dùkùlɛ
pè wɛ̃kɩ n pi, nɛ ńmɔ tyɩ́-á nɔ sɔ̃́ á tyɩ́, kénɛ
tyɩ́nɔnɔ dùkù nɛ n mɛ pé tɔ sɔkɔ, ànɛ̂ ńmɔ mó
nɛ n mɛ pélɛ.»

18

Yesu tɛ̃̂nɔ́lɛ

1 Wɛlɔ nɔ́pi yɔ́ntɛnɔ náh, Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú
wil sɔkɔ à kyɩ de sésân swãh yɔ́ sɔkɔ Sedrɔ̃
nɩ́tókahnɩnɛ.
2 Yesu ànɛ̂ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú sɔ̃̀ dar tɛ́ wɛ̃nɛ n tuke n
mɔ n pɔ nɛ́npɔ́. Képah ye, Nsyudasɩ nɛ̂-á sɔ̃̀ mɛ
vɩ̃̀nɔ́ sɔkɔ Yesu náh, ǹ tɔ sɔ̃̀ nɛ́npɔ́ pɩ̃.
3 Képah sɔkɔ, sárká syɩ́nwɩ̃̀lkɩ̃̀pu yɔ̃̀tãm ànɛ̂
Farisi wɛ̃kɩ̀ kɔ́pú mɛ sràsyɩ́bɩ̂ tɩ̃̀nkɩ̀ ànɛ̂ Liyel
nɩ́-ńsah gbô syɩ́kɩ́pú tõ. Nsyudasɩ mɛ pépi yah
tɛ̃̂ à pɔ de pélɛ swãh mɛ̀ sɔkɔ. Nɩ̀ sɔ̃̀ mɛ pé tyɩ́
wɔ́hntɛ̃nyɩ̃nnɔlɛ pé gbɑ̃̀n sɔkɔ, ànɛ̂ fɔ̀tnɔ̀nɔ́lɛ, à
tahlɩ mɛ́fwɔ́yɩ̂ tyɩ́.

4 Ǹtɛ tir nɛ̂-á sɔ̀̃ nɛ n pɩ n pi, Yesu-á sɔ̀̃ mɛ kè
pɩ̃ sɛ̃́, à nɔ de pé tnɔ̂ tɛ́ pè piki yah nɛ, nɛ̂ se pè
n yah n kɔ̃ nɩ?
5 Pè mɛ à syah nɛ, Nasarɛtɩ kwil Yesu-á. À mɛ
yo pé tyí nɛ: «Ŋ́mɔ ye.» Tɛ́ Nsyudasɩ nɛ̂-á kɩ sɔ̀̃
à dahbɩ n pi pé gbɔ̀̃, ǹmɔ sɔ̀̃ mɛ yɩ̃́nntɛ̃̀nɔ́lɛ
gbɔ̀pɔlɛ.
6 Yesu-á fyɔ̀ yo pé tyí nɛ péwɔ-á, pè pé syɩ
náhsékǔrnnɛ à kyɩ syɩkɩlɩ sétáh.
7 À mɛ tɔ̃ ǹ syɩ pè piki yah nɛ, nɛ̂ se pè n yah
n kɔ̃ nɩ? Pè mɛ nɛ, Nasarɛtɩ Yesu-á.
8 Képah sɔkɔ, à mɛ yo pé tyí nɛ: «Mé ye kè yo
tɛ yé tyí nɛ ńmɔ-á. Ŋ́mɔ-à kɩ nɛ̂ yé n yah n kɔ̃,
yé yɛ no nɔ́pi kɔ̃ pè nɛ n yuku.»
9 Képah-á pɩ sɛ̃́, wǎh lésõ wɛy nɛ̂ yo sah, kè
wil. À lésõ nɛ: «Bɔ̌, wáh nónónɛ ń gbɔ̀̃ dahbɩ,
mé náh yɛ pé sɔkɔ yɔ́ ńtɛ̃ tyí yɩkɩ.»
10 Tɛ́ dɩ̃́ yɔ́ tɔ lésõ mɛ pélɛ pè n ye Malkusilɛ.
Sárká syɩ́nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃ tɔ̀̃npɩ ye ǹnɛ. Tɛ́
Simo-Pyɛrɩ tyí kèkɩ́rkɩ̀ yɔ́ sɔ̀̃ mɛ. À mɛ kè yɔrɩ
dɛ à kénɛ dɩ̃́ gbɔ̀̃yɔ̀̃ sɔ̀̃ níkí kɔ̃ kãm.
11 Ǹtɛ Yesu mɛ yo Pyɛrɩ tyí nɛ: «Á kèkɩ́rkɩ̀ dyɩ
ké gbɔ̂ sɔkɔ. Á se mɛ n sɔ̃ nɛ, Sú Liyel-á
yèvyãhrɩ nɛ̂ yah tɔkɔ sah nɛ mé pɔ n pɩ, máh kɩ
kè yahle?»

Tyi nónó-á pɩ sárká syɩ̂nwɩ̀lkɩ̀pu yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃ An tɩ̀̃nnɛ

12 Képah náh, sràsyíbí tɩ̀̃nkɩ̀ ànɛ̂ pé yɔ̀̃tɛ̃ ǹgbɛ̃,
ànɛ̂ Nsyifunɔ Liyel ní-ńsah gbɔ̂ syɩ́kɩ́pú mɛ Yesu
tɛ̃, tɛ́ à pukubi,

13 à yuku ǹnɛ An ǹgbò tyí. Kayifi nɛ̂-á sȍ
sárká syínwȉlkȉpú yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃nɛ léyílɛ, ǹmɔ dɛ́ndɛ̃́
ye sȍ An mɛ̀nɛ.
14 Tɛ́ kénɛ Kayifi mɛ̀ wɔ ye lésõ vi mɔ pé no
Nsyifunɔ yȍtãmnɛ nɛ ńkɛ̃́: «Dɛ̃́ nɛ́núkù-à kɩ ku
no pól yɩ̃nnɛ, képah kɩ nɛkɩ kal álɛ.»

15 Simo-Pyɛrɩ ànɛ̂ Yesu tȍ sɑ̃́h-ò yɔ́ sȍ mɛ Yesu
sȍ tɛ̃. Képah sɔkɔ, sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃
ǹgbɛ̃-á sȍ mɛ Yesu tȍ sɑ̃́h-ò mɛ̀nɛ n pnɛ sɛ̃́, ǹmɔ
mɛ de yuku Yesulɛ sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃
gbô sɔkɔ.
16 Ǹtɛ Pyɛrɩ wɔ sȍ mɛ yɩ̃n tɛ̃ kégbɔ́, gbô yah
sɔkɔ. Tɛ́ Yesu tȍ sɑ̃́h-ò nɛ̂-à sȍ sárká syínwȉlkȉpu
yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ nɛ́pɩ̃́nínɛ, ǹmɔ mɛ wil pɔ yo mɔ tȍnpɩ
pi tyí nɛ̂-á gbô syíkí-òlɛ, tɛ́ Pyɛrɩ kɔ̃ à de.
17 Tɛ́ Pyɛrɩ-á n de, kénɛ tȍnpɩ pi mɛ̀ mɛ à syah
nɛ, ǹmɔ tɔlɛ Yesu mɛ̀ tȍ sɑ̃́h-ò kó ǹnɛ nɩ? Pyɛrɩ
mɛ à syah nɛ, ǹ tȍ sɑ̃́h-ò náh péwɔlɛ dɛ́!
18 Ǹtɛ vɩrɩ sȍ mɛ n pɩ. Kăh pɩ sɛ̃́, tȍnpɩbɩ ànɛ̂
Liyel ní-ńsah gbô syíkípú sȍ mɛ nyàh mɔ sah n
wnɛ, tɛ́ Pyɛrɩ tɔ mɛ nyàhlɛ n wnɛ pélɛ.

19 Tɛ́ Yesu wɔlɛ, sárká syínwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃
mɛ tyah ǹmɔlɛ n piki n yah ǹ tȍ sɑ̃́hpú ànɛ̂ ǹ
névye kwɔ́nɔ́ tyí sɔkɔ.
20 Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Mé sȍ mɛ ń wɛynɛ n
yo n dal n mɔ no pól yɩ̃́ yah. Tɛ́ mɛ kwɔ́nɔ́lɛ n
pɩ gbɩ̃́mɛgbɩ̃́ Liyel ní-ńtɑ̂n vì sɔkɔ, ànɛ̂ Liyel
ní-ńsah gbô sɔkɔ, ńyɑ̃h sɔkɔ-á Nsyifunɔ pól

wɛ̃nɛ n tuke n mɔ. Mé náh tir yɔ́ ńtɛ̃ yo sètȉn sȍ
sɔkɔ.
21 Tɛ́ kwâh nɛ̂ pɩ á ńnɛ n piki n yah sɛ̃?
Nónó-á ń wɛy noh, pépi piki yah nɛ̂-á mé yo.
Máh nɛ̂ yo, pépi wɔ kè pɩ̃.»
22 Yesu-á fyɔ̀ képah yo, Liyel ní-ńsah gbô
syɩ́kɩ́pú sɔkɔ nɛ̂-á sȍ mɛ nɛ́npɔ́, ǹmɔ Yesu létáh
mɩ tɛ́ nɛ, sárká syɩ̃́nwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ tyɩ́ se à n
wɛkɩ sɛ̃ yɔ̀ nɩ?
23 Yesu mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ: «Máh kɩ mɛ wɛ̀ntùkù
wɛkɩ, kélɛ ń wɛ̃kɩ. Ǹtɛ máh kɩ mɛ wɛkɩ plɛ,
kwâh nɛ̂ pɩ tɛ́ á ń mɩ?»
24 Képah sɔkɔ, An mɛ Yesu tɛkɩ mɔ sárká
syɩ̃́nwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ Kayifi tyɩ́ sɛ̃ púkúbɩ́nɔ́lɛ.
25 Légbɩ̃́nɛ, Simo-Pyɛrɩ sȍ mɛ yɩ̃n tɛ̃ nyàhlɛ n
wnɛ sɛ̃. Pè mɛ à piki yah nɛ, ǹmɔ tɔlɛ, dɩ̃́ mɛ̀ tȍ
sáh-ò kó ńnɛ nɩ? Ȁ mɛ ǹ vyãh kɔ̃lɩ nɛ, ǹ tȍ
sã́h-ò náh péwɔlɛ dɛ́.
26 Pyɛrɩ-á lésõ dɩ̃́ nɛ̂ níkɩ́ kõ kãm, ǹ tyɩ́ névi yɔ́
lésõ mɛ sárká syɩ̃́nwȉlkȉpu yȍtɛ̃ ǹgbɛ̃ tȍnpɩlɛ.
Kénɛ tȍnpɩ-á Pyɛrɩ wɛ, à à syah nɛ, ǹmɔ-á lésõ
pé kyɩ wɛ ànɛ̂ Yesulɛ swãh sɔkɔ.
27 Pyɛrɩ tõ ǹ vyãh kɔ̃lɩ. Nɛ́npɔ́ swɔ, sénpɛ gbo.

Pilati Yesu kònmɔnɔ wɛ̆kì kɔ̃

28 Képah tɛ̃nɛ, pè Yesu tɛ̃ yal Kayifi tȉnnɛ, tɛ́
yuku ǹnɛ Wrome gbɛ̆nyah yah tɛ̃-ò tȉnnɛ.
Séngbɔ̃́ púpú ye sȍ pè pɩ képahlɛ. Păh yɩ̃ni tɛ̃,
Nsyifunɔ yȍtãm náh fɛ̃ syi de ǹ gbô sɔkɔ. Pè náh

sɔ̃̀ mɛ ké tyí nɛ pé pé gblɔ̌y silki, pé vyãh mó dɛ
Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ.*
29 Kǎh pı sɛ̃́, Wrome gbɛ̃̌nyah yah tɛ̃̌-ò dɪ̃́ Pilati
mɛ wil pɔ pé tnɔ̂ kégbɔ́, à pɔ pè piki yah nɛ,
tyı́túkù nɛ̂ se dɪ̃́ mɛ̀ pı pè yo nı?
30 Pè mɛ à syah nɛ, dɪ̃́ mɛ̀-à sɔ̃̀ mɛ tyı́túkù
pí-òlɛ ńkɛ̃̌nɛ, pépi se náhkı pɔ ǹnɛ ǹmɔ tyí nı?
31 Képah tɛ̃̌nɛ, Pilati mó Nsyifunɔ syah nɛ, pè
nɛ n yuku ǹnɛ, pè kyı à tuke pé gblɔ̌y à yı̃nɛ pé
tyi kɔ̃̀nsàhnɔ́lɛ. Ǹtɛ pé tɔ mɛ à syah nɛ, névi
kònmɔnɔ gbàh náh dɛ mɔ pépi tyí.
32 Képah sɔkɔ, Yesu-á lésɔ̃ nɛ̂ yo sah à ǹ gblɔ̌y
ku dùkù tyí yo wah, kè wil.†
33 Kǎh pı sɛ̃́, Pilati mɛ ǹ syı de ǹ gbô sɔkɔ, tɛ́
Yesu ye pɔ piki yah nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ se Nsyifunɔ
yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ nı?
34 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Áwɔ se sõ tɛ̃ n yo kélɛ á
gblɔ̌y, tı̃̂ ǹnî se yo ǹ syah kélɛ?»
35 Pilati mɛ à syah nɛ, Nsyifu se yɔ́ péwɔ tɔlɛ
nı? Ǹ yɛ̃́ngbɛ̃́ yı̃̀kı̃̀ névye ànɛ̂ pé sárká
syı́nwı̃̀lkı̃̀pu yɔ̃̀tãm-á pɔ ǹnɛ péwɔ tyí. Tir nɛ̂ se
à pı nı?
36 À mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ náh ń
tɔ̃́rí n wil. Kàh sɔ̃̀ mɛ n wil kèkõyɔ̃́ mɛ̀ sɔkɔ, ń

* **18:28** 18.28 - Nsyifunɔ nónó-à sɔ̃̀ pı soh névyelɛ nónó náh pı Nsyifunɔlɛ, Nsyifunɔ yɔ̃rı tyɛ́nɔ́ syáh déntɛnɔ sɔkɔ, pé vyãh n dɛ kénɛ syáh yõke yɔ̃́nɔ́ sɔkɔ. † **18:32** 18.32 - Yesu lésɔ̃ kè yo sah nɛ pǎh kı pé dɔkɔ mɔ dahnı yɔ̃. Yah n tɛ Nsyɔ̃ 3.14. Sɛ̃ ye ńtyı̃́nɔ kè pɔ pı. Nsyifunɔ ńkɛ̃̌nɛ tyípêl pípúlɛ n minki n ko, ǹtɛ Wrome tãn wɔ n mó tyípêl pípúlɛ n syı dahnı yɔ̃.

tɔ̃̀npɩbɩ náhkɩ sɔ̃̀ ń fwo syi, mé náh náhkɩ n de
n pi Nsyifunɔ yɔ̃̀tãm gbɔ̃̀. Ǹtɛ ɔ̃̄ɔ̃ dɛ́, ń tɔ̃̄rɩ́ náh
wil ásɔ̂̃.»
37 Képah tɛ̃̆nɛ, Pilati mɛ yo ǹ tyɩ́ nɛ, yɔ̃̀tɛ̃̄-á ǹnɛ
kɛ̀? À mɛ nɛ: «Áwɔ ńtɛ̃ vyãh sɔkɔ ye kè wil nɛ
yɔ̃̀tɛ̃̄-á ńnɛ! Ḿmɔ pɔ́nɔ́lɛ kèkõyɔ̃́ à pɔ dubi, gbɩ
tyɩ́ yo n wah yĩn ye. Nónó-á mɛ gblɔ névyelɛ,
pépi kɩ ń tyɩ́yónɔ́lɛ n noh n tɛ̃ yĩn.»
38 Pilati mɛ à piki yah nɛ, kwâh nɛ̂ se gbɩlɛ nɩ?
Kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, Pilati tɔ̃ ǹ syɩ wil à
kyɩ yo Nsyifunɔ tyɩ́ nɛ ńkɛ̃̄: «Ńmɔ náh
pílkɩ́-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ dɩ̃́ mɛ̀ tyɩ́.
39 Tɛ́ à yĩnɛ máh dar tɛ́ kélɛ n pɩ sɔ̃́ yé tyɩ́,
yimɛyí mé ńkɛ̃̄nɛ yé sɔkɔ yɔ́ wilki wɔ̀kɔ̀npèkè
sɔkɔ ǹ fin n mɔ yé yɔ̃rɩ tyɛ́nɔ́ syáh syah gbɩ̃́nɛ.
Kăh pɩ sɛ̃́, yé se mɛ ké tyɩ́ nɛ mé yépi Nsyifunɔ
yɔ̃̀tɛ̃̄ dɩ̃́ fin n mɔ?»
40 Képah tɛ̃̆nɛ, pè gbo mɔ tũ nɛ ńkɛ̃̄, ɔ̃̄ɔ̃, à ǹmɔ
sah, à mó Barabasɩ wɔ fin mɔ. Tɛ́ kèlékɛ̃ névi ye
mó tɔ̃ sɔ̃̀ Barabasɩ mɛ̀nɛ.

19

1 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ pè kɔ̃ pè Yesu tɛ̃ kyɩ ko
yèfõhlɛ.
2 Sràsyíbí mɛ pằn yɔ̃̀kɔ̃ pɩ dyɩ à kɔ̃ yɔ̃̀tɔ̃rí
yɔ̃́kúrílɛ, tɛ́ mɛ fwɔ̀mɔ̀nsãh* ǹgbɛ̃ yɔ́ mɔ à kɔ̃.
3 Képah tɛ̃̆nɛ, pè nɔ de ǹnɛ tɛ́ n yo ǹ tyɩ́ nɛ,
Nsyifunɔ yɔ̃̀tɛ̃̄ dɩ̃́, páh n wɛkɩ ǹ tyɩ́! Tɛ́ mɛ ǹ
létáhlɔ́lɛ n kɔ̃lɩ.

* **19:2** 19.2 - Yɔ̃̀tɔ̃rí fwɔ ye sɔ̃̀ fwɔ̀sãhlɛ.

4 Képah sɔkɔ, Pilati tɔ̃ ǹ syı wil pɔ yo tɔ́wû tyí
nɛ, pè yah yɔ̀, páh kı Yesu wilki pɔ kégbɔ́ sɔkɔ,
képah sɔkɔ păh kı pĩ nɛ pé náh pílkí-ńsah yɔ́
ńtɛ̃ wɛ ǹ tyí.
5 Yesu mɛ wil pɔ kégbɔ́ pȁn yɔ̏kɔ̃lɛ ǹ yɔ̃ sɔkɔ,
ànɛ̂ fwɔ̀mɔ̀nsãh ǹgbɛ̃nɛ mɔ́nɔ́lɛ ǹ tyí. Képah
tɛ̃̏nɛ, Pilati mɛ yo pé tyí nɛ, pè yah névi mɛ̀nɛ
kɛ̀.
6 Sárká syínwȉlkȉpu yɔ̏tãm ànɛ̂ Liyel ní-ńsah
gbô syíkípú-á fyɔ̀ à wɛ, pè gbo mɔ tũ nɛ, à à syı
dahnı yɔ̃! Ȁ à syı dahnı yɔ̃! Pilati mɛ yo pé tyí
nɛ, péwɔ tɛ̃ wɔ náh pílkí-ńsah yɔ́ ńtɛ̃ wɛ ǹ tyí.
Pépi kyı à syı dahnı yɔ̃ sɔkɔ pé gblɔ̌y.
7 Wăh yo sɛ̃́, Nsyifunɔ à syah nɛ, tir kɔ̏nsàhnɔ́
yɔ́-á mɛ pépi tyí, ńkɛ̃́ à yĩnɛ képah sɔkɔ wɛynɛ,
dí́ mɛ̀-á yĩnɛ kònmɔnɔlɛ, wăh sɔ̃́npílɛ ǹ gblɔ̌ynɛ
n pı Liyel Pídí́nɛ.
8 Pilati-á kénɛ wɛy noh sɛ̃́, tíkí tɔ̃ à gbah tɛ̃.
9 Ȁ mɛ ǹ syı de ǹ gbô sɔkɔ à kyı Yesu piki yah
nɛ, ńyãh se à n wil nı? Ǹtɛ Yesu náh dahbı
wilki ǹ tyí.
10 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ à syah nɛ, péwɔ tyí se
à yahle vȉnmɔnɔlɛ nı? Ȁ kó pĩ nɛ, tɛ̃̏nwɛnɔ-á
mɛ péwɔ tyí kı fɛ̃ à fin mɔ, képah náh pı kı fɛ̃ à
syı dahnı yɔ̃ nı?
11 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Tɛ̃̏nwɛnɔ yɔ́ ńtɛ̃
náh n wɛ n pi á tyí ńmɔ yɔ̃ sɔkɔ, nɛ́ Liyel náh
kélɛ ǹ kɔ̃. Képah ye, nɛ̂-á dahbı ńmɔlɛ á gbɔ̏,
ǹmɔ tyípékè kal áwɔ tyílɛ.»
12 Wăh képah yo, Pilati sɔ̏ mɛ ǹ
wɛ́nfinnmɔ-ńsahlɛ n yah n kɔ̃. Ǹtɛ Nsyifunɔ sɔ̏

mɛ kah gbo mɔ tũ nɛ, wàh kɩ à fin mɔ, Wrome
kwḯltãm yɔ̃̀tɛ̃ Sesar kóɗḯ tɛ̃ wɔ náh ǹnɛ dɛ́! Ɲ́kɛ̃́
névi nɛ̂-á fyɔ̀ ǹ gblɔ̌ynɛ n pɩ yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ, Sesar
sépɛ-á tɛ̃̌nɛ dò.
13 Pilati-á fyɔ̀ wɛlɔ nɔ́pi noh, à pè kɔ̃ pè Yesu
tɛ̃ wil kégbɔ́. Tɛ́ mɛ kɔ̃ tɛ̃ tukey tuke tuke kɔ̌ yɔ̃
fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ, ńyãh-á mɛ mɔ́nɔ́lɛ dyêhlɛ. Pè
nɛ́npɔ́lɛ n ye Kabatalɛ† Yebre wɛy sɔkɔ.
14 Ké ɗĩndal kɩ sɔ̃̀ n pɩ n pi Nsyifunɔ yɔ̃rɩ
tyɛ́nɔ́ syáhlɛ. Tɛ́ gbĩ-á mɛ yɔ̃̀tah sḯrr kénkɔ̃ sɔkɔ,
Pilati mɛ yo Nsyifunɔ tyí nɛ, pè yah pé yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ
kɛ̀.
15 Ǹtɛ pè tɔ̃ kah gbo mɔ tũ nɛ, à à ko mɔ! à à
ko mɔ! Ȁ à syɩ dahnɩ yɔ̃! Pilati mɛ nɛ, pé yɔ̃̀tɛ̃̌nɛ
pè nɛ pé syɩ dahnɩ yɔ̃ lɛ́? Sárká syḯnwɩ̏lkɩ̏pu
yɔ̃̀tãm mɛ yo ǹ tyí nɛ, yɔ̃̀tɛ̃ yɔ́ ńtɛ̃ náh mɛ pépi
tyí, à wil Sesar tyí sɔkɔ.
16 Képah sɔkɔ, Pilati mɛ ǹ gbàh dɛ mɔ nɛ à syɩ
dahnɩ yɔ̃.

Yesu syínɔ́lɛ dahnɩ yɔ̃

Sràsyḯbḯ mɛ Yesu tɛ̃ sɔkɔ.
17 Pǎh n sɔkɔ, pè à kɔ̃ à ǹ syɩ syɩ dahnɩ twah
ǹ gblɔ̌y pè wil kwil sɔkɔ, à yuku fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ
ńyãh-á pè n ye yɔ̃̌gbèkè tyahlɛ, tɛ́ pè kélɛ n ye
Kɔlkotalɛ Yebre wɛy sɔkɔ.
18 Nɛ́npɔ́ sɔkɔ ye pè syɩ ǹnɛ dahnɩ yɔ̃, tɛ́ mɛ
nɛ́pɩ̂̉ nímḯ yḯsyɔ́ tɔ syɩ dahlɔ yɔ̃ ǹ gbɔ̀plɔlɛ, tɛ́
ǹmɔlɛ pé nɩyɔ̃́.

---

† **19:13** 19.13 - Kabata kɔ́r ye tyah kèyynɛ.

19 Pilati mɛ wɛy yɔ́ wãrkı à syı Yesu syı syı
dahnı tyí ǹ yȍtah, nɛ̂ yõ-á kè mɛ wɑ̋rkínsàhnɔ́lɛ
nɛ ńkɛ̃́: «Nasarɛtı kwil Yesu, Nsyifunɔ yȍtɛ̃.»
20 Pǎh Yesu syı dahnı yõ, tɛ́ wɛy nɛ̂ wãrkı syı
kénɛ dahnı tyí, ǹ yȍtah, kè sȍ mɛ Yebre wɛy
sɔkɔ, ànɛ̂ Latɛ̃ wɛy sɔkɔ, ànɛ̂ Krɛkı wɛy sɔkɔ. Tɛ́
ńyãh sɔkɔ-á sȍ pè syı ǹnɛ dahnı yõ, nɛ́npɔ́ sȍ
mɛ yúkɛy kwillɛ. Kǎh pı sɛ̃́, Nsyifunɔ náhnáh kè
wɛ kar.
21 Képah sɔkɔ, Nsyifunɔ sárká syínwȉlkȉpu
yȍtãm yo Pilati tyí nɛ, à káh yɛ wɑ̋rkínɔ́ mɛ̀ tɛ̃
sɛ̃́ nɛ, Nsyifunɔ yȍtɛ̃-á. Ńkɛ̃́ à kè wãrkı mɔ nɛ, dɪ̋
mɛ̀-á yo nɛ ńkɛ̃́, Nsyifunɔ yȍtɛ̃-á péwɔlɛ.
22 Ǹtɛ Pilati mɛ yo pé tyí nɛ, páh fyɔ̀ nɛ̂ wãrkı
tɛ, kǎh kı tɛ̃ sɛ̃́.
23 Képah tɛ̃́nɛ, sràsyíbí-á Yesu syı tɛ dahnı yõ,
pè ǹ flɔ tɔkɔ à dibi‡ tȁntȁn ǹyȇh à pɔ gbàh sah
ǹ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tyí. Pé nɛ́núkù núkú pól mɛ tɔkɔ
núkú núkúlɛ. Tɛ́ fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ mɛ̀ sȍ mɛ
kóhntel-ńsah kɛ̃́nɛ ké tyí. Kè sȍ mɛ fwɔ núkúlɛ à
tɔkɔ ké yȍtah tyí, fɔ́ɔ́ à pɔ syı ké sètàhkì sȍ tyí.
24 Pè mɛ yo wɛ̃ tyí nɛ, pé káh képah wɔ yɔrı n
tɔkı. Pé ye ǹdan mɔ n yah, kàh kı pı nɛ̂ tyílɛ.
Tɛ́ nɛ̂-á lésõ wɑ̋rkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Pè ń flɔ dibi pé wɛ̃ wrɔ́, tɛ́ ǹdan
mɔ à ń fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ tɔkɔ.»§ Képah wil yĩn ye kè
kɔ̃ kè pı sɛ̃́ yɔ̀. Sɛ̃́ ye sȍ sràsyíbí pı.

‡ **19:23** 19.23 - Wrome tãn-à sȍ névilɛ n syı dahnı yõ, pě tɛ̃ flɔ dɛ. Pàh à syı tɛ, nónó-á syı ǹnɛ, pépi ǹ flɔ nɔ́pi tɔkɔ n dibi. § **19:24** 19.24 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 22.19.

25 Tɛ́ Yesu yű sȍ mɛ yı̋nntɛ̆nɔ́lɛ Yesu syı syı
dahnı tnɔ̂, ànɛ̂ ǹ yű gbɛ̆nsêlɛ, ànɛ̂ Klopası kyı
Marilɛ, à tahlı Makadala kwil Mari tyí.
26 Yesu tȍ sấh-ò nɛ̂ tyí-á nɔ yı̋ı̋ ǹ tyí, ǹmɔ tɔ sȍ
mɛ yı̋nnɔ́lɛ Yesu yű tnɔ̂ sɔkɔ. Yesu-á pè wɛ, à yo
ǹ yű tyí nɛ: «Á pídı̋ wɛ yɔ̀.»
27 Képah náh, tɛ́ yo ǹ tȍ sấh-ò mɛ̀ tyí nɛ: «Á
nɔ̂ wɛ yɔ̀.» Ȁ tɔkɔ légbı̋ tyí, tȍ sấh-ò mɛ̀ mɛ Yesu
yű tɛ̃ à kyı sah ǹ gblɔ̆y tyí.

Yesu kúnɔ́lɛ

28 Képah náh, Yesu-á pĩ nɛ tyi pól-á pı dal mɔ
sɛ̃́, à nɛ: «Níkı̏ mɛ ń tɛ̃.» Képah sɔkɔ, nɛ̂-á wãrkı
sah Liyel wɛy sɛ́bɛ́y sɔkɔ, kè wil.*
29 Tɛ́ pı̋n yɔ́ sȍ mɛ nɛ́npɔ́ yȍyȍkè ninɛ ké
yı̋ı̋nɛ. Sràsyíbí mɛ sènsúkúrí tɔkɔ à dahbı wilki
kénɛ yȍyȍkè ni sɔkɔ, à dyı yisɔpı ǹdan tyí, tɛ́ kè
nɔ à sah Yesu vyãh yah.
30 Wăh kè wɔ, à nɛ: «Tyi pól ye wɛ pı dal
mɔ.» Wăh fyɔ̀ képah yo, à ǹ yõ sĩnki tɛ́ ku.
31 Nsyifunɔ mı mı yòh kı sȍ n tyah n pi lékấh
mɔ́nɔ́ sɔkɔ.† Tɛ́ mı mı yòh mɛ̀ sȍ kal sé no
tɛ́lɔ́lɛ. Képah ye, Nsyifunɔ yȍtãm náh sȍ mɛ ké
tyí nɛ nónó-á mɛ syínsàhnɔ́lɛ dahlɔ yõ, pé lékyî
pɔ mı mı yòh sõ nɔ dahlɔ yõ.‡ Kăh pı sɛ̃́, pè kè
yah kõ Pilati tyí nɛ, à kénɛ no nɔ́pi gbyȇh kwɔkı

* **19:28** 19.28 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 69.22. † **19:31** 19.31 - Nsyifunɔ gbȉyȉkȉ sȍ n tyah tyah piri gbı̋nɛ. ‡ **19:31** 19.31 - Yah n tɛ Tɔ̋nyonɔ 21.23.

pè kɔ̃ pè ku súú, pé lékyî mó tiki n mɔ n to
dahlɔ yõ.
32 Képah sɔkɔ, nɛ́pȋ̂ nímí nónó-á sȍ pè syɩ
dahlɔ yõ ànɛ̂ Yesulɛ, sràsyíbí mɛ pɔ nɛ́gben
gbyɛ̂̃h kwɔkɩ tɛ́ ní-ò tɔ tyí kwɔkɩ.
33 Tɛ́ pǎh yĩni tɛ̃ Yesu tyí, pè kè wɛ ǹmɔ mɛ ku
tɛ. Kǎh pɩ sɛ̃́, pè náh fwɔ̃̌tɛ̃ ǹmɔ gbyɛ̂̃h kwɔkɩ.
34 Ǹtɛ képah fyé yõ, sràsyíbí nɔ́pi sɔkɔ yɔ́ Yesu
gbɔ̀pɔ tũ mɛ̀mɛ̀kɩ̀lɛ. Nɛ́npɔ́ swɔ, tố ànɛ̂ ni n fwɔ
n wil nóré mɛ̀ sɔkɔ.
35 Névi nɛ̂-á n yo tyi nɔ́pilɛ, ǹ tɔ yĩ́ yah tɔ́tɔ́
sɔkɔ ye sè pɩ. Gblɔ ye ǹ tyíyónɔ́lɛ. Ǹmɔ ńtɛ̃ tɔ
pĩ nɛ gblɔ-á pé n yo. À tyi nɔ́pi yo nɛ yépi tɔ sɛ̃
Yesu yõ.
36 Ǹtɛ yah, tyi nɔ́pi pól ye pɩ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
sɔkɔ tir wấrkínsàhnɔ́ mɛ̀ kɔ̃ kè wil. Kè lésõ mɛ
wấrkínsàhnɔ́lɛ nɛ ńkɛ̃́: «Ǹ gbèkè yɔ́ ńtɛ̃ náh n
kwɔ n pi.»§
37 Tɛ́ kè tõ mɛ wấrkínsàhnɔ́lɛ Liyel wɛy sɛ́bɛ́y
fĩ́ yɔ́ sɔkɔ nɛ ńkɛ̃́: «Pǎh névi nɛ̂ tũ, pé yĩ́plɔ́ pye
kɩ tɛ̃ ǹ yõ.»*

Yesu lékó yĩ́nɔ́lɛ tɛkɩ diki sɔkɔ

38 Tɛ́ dĩ́ yɔ́ lésõ mɛ pè n ye Nsyosɛfulɛ. À sȍ n
wil Arimatɩ kwil sɔkɔ. Yesu tȍ sấh-ò yɔ́ ye sȍ ǹ
tɔlɛ. Tɛ́ Nsyifunɔ yȍtãm tíkí-á sȍ mɛ à tɛ̃ sɛ̃́,
képah ye à kè wɔ̃bɩ pélɛ. Kénɛ tyi pínsɔkɔntɛnɔ
náh, ǹmɔ mɛ pɔ Pilati ni nɛ, à yɛ pé kɔ̃ pé Yesu

§ **19:36** 19.36 - Yah n tɛ Gbálnɔ́ 34.21. * **19:37** 19.37 - Yah n tɛ
Nsakari 12.10.

lékó dɛ dahnɩ yõ pé kyɩ à yĩ. À mɛ ké wɛ̃kìlɛ à
kɔ̃. Képah sɔkɔ, à mɛ kyɩ ǹ lékó dɛ.
39 Tɛ́ Nikodɛmɩ nɛ̂-á lésõ kyɩ wil Yesu tyí sõ yɔ́
lékẫhnɛ, ǹ tɔ mɛ pɔ pútúr pãn pènàl dukenɔ
nínɔ́ fɛ̃kìnmɔnɔlɛ wɛ̃ sɔkɔ. Núkú yĩn ye mirlɛ,
ní-ò yĩn mɛ alowɛsɩlɛ. Pútúr mɛ̀ sȍ nɔ kílónɔ́
yõgbãm kénkɔ̃lɛ.
40 Pé nímí mɛ ǹ lékó tɔkɔ, tɛ́ à plo fwɔ gbrólɛ.
Pè pãn pènàl yî nɔ́pi mɔ ǹ yõ, à yĩnɛ Nsyifunɔ
lékó yĩ dùkùlɛ.
41 Pǎh Yesu syɩ dahnɩ yõ ńyãh sɔkɔ, swãh yɔ́
lésõ mɛ nɛ́npɔ́ tnɔ̂ diki sɑ̃́n yɔ́lɛ ké sɔkɔ, diki
nɛ̂-á nɛy náh yĩ yah ké sɔkɔ póllɛ.
42 Tɛ́ Nsyifunɔ mɩ mɩ yòh-á kɩ sȍ n tyah n pi
lékẫh mɔ́nɔ́ sɔkɔ sɛ̃́, képah ye pè mɛ Yesu lékó
yĩ diki mɛ̀ sɔkɔ, képah nɛ̂-á sȍ mɛ yúkɛy.

20

Yesu lékó yîlkînmɔnɔlɛ

1 Dimansyi sõ séngbɔ̃́lɛ, Makadala kwil Mari
kwãh kyɩ diki yõ tósõ yɔ̃ gbɪ̃́nɛ. À kyɩ nɛ n yah
diki yah dáhkì náh tɔ̃ mɛ ké yah.
2 Képah sɔkɔ, à to sɔkɔ à kyɩ wil Simo-Pyɛrɩ
ànɛ̂ ǹ ní-ò Yesu tȍ sɑ̃́h-ò yɔ́ tyí nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ̃́
Yesu tyí, tɛ́ yo pé tyí nɛ, pǎh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ lékó wilki
diki sɔkɔ. Tɛ́ pépi náh pĩ pǎh à sah ńyãh sɔkɔ.
3 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ ànɛ̂ ǹ ní-ò Yesu tȍ sɑ̃́h-ò
mɛ̀ mɛ yuku à diki yõ nyáh sõ.
4 Pé nímí sȍ mɛ n to. Tɛ́ ǹmɔ-á sȍ mɛ n to súú
kal Pyɛrɩlɛ, ǹmɔ kyɩ yĩni tɛ̃ gbennɛ diki yõ.

5 Wăh kɔ yah diki sɔkɔ, à fwɔ gbró wɛ
sàhnɔ́lɛ ké sɔkɔ, tɛ́ à náh de.
6 Ǹtɛ Simo-Pyɛrɩ nɛ̂ wɔ-á sȍ mɛ n pi ǹ náhlɛ,
ǹmɔ wɔ-á pɔ yĩni tɛ̃, à de diki sɔkɔ. Tɛ́ kyɩ fwɔ
gbró wɛ sàhnɔ́lɛ,
7 ànɛ̂ fwɔ yɔ́lɛ fikénsàhnɔ́lɛ ké tyɩ́lɛ, păh sȍ nɛ̂
mɔ ǹ yõ yõ. Képah náh sȍ mɛ fwɔ gbró tɛ́lɔ́lɛ fĩ́
núkú.
8 Képah sɔkɔ, Yesu tȍ sɑ̃́h-ò nɛ̂-á sȍ pɔ de diki
yõ gbennɛ, ǹ tɔ mɛ de diki sɔkɔ. Wăh kè wɛ, à
sɛ̃ ké yõ.
9 Tɛ́ à pɔ nɔ légbĩ́ tyɩ́, wɛy nɛ̂-á wãrkɩ sah
Liyel wɛy sɔkɔ nɛ, Yesu lékó-á yĩnɛ à pɔ n yilki
mɔ, ǹ tȍ sɑ̃́hpú náh tɔ̃̀nɩ̀ sȍ mɛ képah dùkù pĩ.
10 Képah náh, Yesu tȍ sɑ̃́hpú nɛ́pĩ̂ nɩ́mɩ́ nɔ́pi pé
syɩ to yuku pé tĩ̏nnɛ.

Yesu ǹ gblɔ̃̌ynɛ Makadala kwil Mari wɛ̃kɩ

11 Légbĩ́nɛ, Mari sȍ mɛ yĩ́nntɛ̃̏nɔ́lɛ kégbɔ́ sɔkɔ
diki tnɔ̂ mɛ n gbo. Wăh mɛ gbnɩ́ sɔkɔ gbĩ́ nɛ̂nɛ
tɛ́ kɔ yah diki sɔkɔ,
12 à yĩ̂nyõ tȍnpɩbɩ nɛ́pĩ̂ nɩ́mɩ́ wɛ fwɔ̀pikinɔ
sɔkɔ diki sɔkɔ. Pè sȍ mɛ kɔ̃́ntɛ̃̏nɔ́lɛ Yesu lékó
snɛ́kɩ́nmɔ-ńsah sɔkɔ. Núkú sȍ mɛ tɛ̃ ǹ yõ
mɔ́-ńsah tĩ̏nnɛ, tɛ́ nɩ́-ò mɛ tɛ̃ ǹ gbyɛ̂h mɔ́-ńsah
tĩ̏nnɛ.
13 Pè mɛ nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́ à n gbo nɩ? Ȁ
mɛ nɛ păh pé Tɛ̃̌ ǹgbɛ̃ lékó wilki. Ǹtɛ́ pé náh pĩ
păh à sah ńyãh sɔkɔ, képah-á pé kɔ̃ pé n gbo.

14 Wăh mɛ képah yónɔ́ sɔkɔ tɛ́ ǹ yah vi, à Yesu
wɛ yɩ̋nnɔ́lɛ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ à náh sȍ mɛ pĩ nɛ ǹmɔ-á.
15 Yesu mɛ à piki yah nɛ, pi, kwâh nɛ̂ se pɩ tɛ́
à n gbo nɩ? Nɛ̂ se à n yah n kɔ̃ nɩ? Ǹtɛ Mari wɔ
sȍ mɛ n sõ nɛ sètɛ̆̃ dɩ̋-á, tɛ́ yo ǹ tyí nɛ, pé yȍtɛ̆̃,
ǹmɔ-à kɩ nɛ̂ wilki ǹnɛ, à ǹ sàh-ǹsahlɛ pé wɛ̃kɩ
pé kyɩ à tɔkɔ.
16 Képah tɛ̆̃nɛ, Yesu mɛ à ye nɛ, Mari! Mari
mɛ ǹ yah vi ǹ tȉnnɛ tɛ́ yo ǹ tyí Yebre wɛy sɔkɔ
nɛ, Wrabuni, nɛ̂ kɔ́r-á kwɔ́-ò dɩ̋nɛ.
17 Ǹtɛ Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Mé náh tɔ̃̆nì mɛ
dɔkɔ yuku Sú Liyel tnɔ̂, képah ye, káh ń tɛ̃ n
sah. Tɛ́ kyɩ n yo ńmɔ yű̃npyé tyí nɛ,* máh kɩ
dɔkɔ yuku ń Sú tyí, nɛ̂-á yépi tɔ Súlɛ. Ǹmɔ nɛ̂-á
ń Liyellɛ ànɛ̂ yépi tɔ Liyellɛ, máh kɩ dɔkɔ yuku
ǹ tyí.»
18 Képah sɔkɔ, Makadala kwil Mari mɛ kyɩ kè
yo Yesu tȍ sấhpú tyí nɛ, páh Tɛ̆̃ ǹgbɛ̃ wɛ. Tɛ́
wăh tyi nónó yo ǹ tyí, à mɛ sè yãh pè tyí.

Yesu ǹ gblɔ̆̃ynɛ ǹ tȍ sấhpú wɛ̃kɩ

19 Kénɛ dimansyi mè ó sõ ńvɩ̋nɛ, Yesu tȍ
sấhpú sȍ mɛ tùkènmɔntɛ̆̃nɔ́lɛ wɔ̀kɔ̀ yɔ́ sɔkɔ. Tɛ́
Nsyifunɔ yȍtãm yah tíkí tɛ̃ tyí, pè sȍ mɛ ké vì
yey tɛ̃ n mɔ sah. Ǹtɛ dǒ, Yesu núkú pɔ n yĩn pé
nɩyő, tɛ́ yo pé tyí nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ.»

---

* **20:17** 20.17 - Yesu yű̃npyé nónó tyí-á à n yo ásȍ sɔkɔ yɔ̀, ǹ yõ sɛ̆̃pú ye à n ye.

20 Képah yóntɛnɔ náh, à ǹ gbɚ̀n táhlɔ́ ànɛ̂ ǹ
gbɔ̀pɔlɛ pè wɛ̃kɩ. Pǎh Tɛ̃ ǹgbɛ̃ wɛ sɛ̃́, kè pɩ yɩ̃́ɩ̃́
nɩ̀vɩ̀nɩ̀nɛ pé tyɩ́.
21 À mɛ tɔ̃ yo pé tyɩ́ nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvɩnɩ
sɔkɔ. Sú Liyel-á ńmɔ tõ sɔ̃́, sɛ̃́ ye ńmɔ tɔ yélɛ n
tõ.»
22 Kénɛ wɛlɔ yóntɛnɔ náh, à fɩ̃bɩ mɔ pé yõ tɛ́
nɛ: «Liyel Mirki ye mé yélɛ n kɔ̃.
23 Yâh nónó tyɩ́pêl yɔ̃ mɔ pè kɔ̃, sè kɩ yɔ̃ mɔ pé
tyɩ́. Tɛ́ yâh nónó tyɩ́ yɔ̃̌nmɔ-ńkɛ̃̌nɛ, sè náh n yɔ̃
n mɔ n pi pé tyɩ́.»

Yesu nɛ Toma yal mɔ tɔ̀tɔ̀ pɩ́nɔ́lɛ

24 Ǹtɛ Yesu-á pɔ ǹ tõ̀ sɚ̃́hpú tnɔ̂ sõ nɛ̂nɛ, Toma
nɛ̂-á pè yɩ̃n dyɩ à kɔ̃ kèǹǹǹɛ, ǹmɔ wɔ náh sõ̀
mɛ. Yesu tõ̀ sɚ̃́hpú nɛ́pɩ̂ gbɔ̃nimɩ́ sɔkɔ yɔ́ ye sõ̀ ǹ
tɔlɛ.
25 Kǎh pɩ sɛ̃́, pé no tɛ́lɔ́ mɛ pɔ kè yo ǹ tyɩ́ nɛ,
pépi-á Tɛ̃ ǹgbɛ̃ Yesu wɛ. Ǹtɛ à mɛ pè syah nɛ
ńkɛ̃́, nɛ́ péwɔ tɛ̃ náh kwèrkè nɩ́y wɛ ǹ gbɚ̀n
táhlɔ́ sɔkɔ, tɛ́ pé kèngbɔ dyɩ yah sé sɔkɔ, ànɛ̂ nɛ́
pé náh pé gbõ̀ dyɩ yah ǹ gbɔ̀pɔ tũ̀-ǹsah sɔkɔ, pé
náh n sɛ̃ n yah n pi ké yõ póllɛ.
26 Képah náh, ké dimansyi kèyâhlɛ ńtɔ̃, Yesu
tõ̀ sɚ̃́hpú sõ̀ mɛ wɛ̃ tuke mɔ tɛ̃ wɔ̀kɔ̀ sɔkɔ, tɛ́ mɛ
ké vì yey pól tɛ̃ mɔ. Képah wɔ sɔkɔ, Toma tɔ sõ̀
mɛ pélɛ. Dǒ, Yesu núkú pɔ n yɩ̃n pé nɩyɔ̃́, tɛ́ yo
pé tyɩ́ nɛ: «Yé nɛ n mɛ yèvɩnɩ sɔkɔ.»
27 Képah yóntɛnɔ náh, à yo Toma tyɩ́ nɛ: «Á
kèngbɔlɛ pɔ ásɔ̂̂ sɔkɔ yɔ̀, ǹ tɛ́ n yah ń gbɚ̀n

táhlɔ́lɛ. Á gbɔ̏ nɔ n dyɩ ń gbɔ̀pɔ sɔkɔ. Yal n mɔ
tɔ̀tɔ̀ pínɔ́lɛ, ǹ tɛ́ n sɛ̃ ké yɔ̃.»
28 Képah tɛ̃̏nɛ, Toma nɛ ńkɛ̃́, ǹmɔ-á pé Tɛ̃ ǹgbɛ̃
ànɛ̂ pé Liyel tɔlɛ.
29 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ à syah nɛ: «Wáh ń wɛ,
képah ye á sɛ̃ ń yɔ̃ kɛ̀. Ǹtɛ nónó-à sɛ̃ ńmɔ yɔ̃ ń
wɛ́nyah-ńkɛ̃̏nɛ, pè kɩ mɛ nìvìnì sɔkɔ.»
30 Ȁ wil képah sɔkɔ, Yesu tɔ̃ gbı̆l tyi náhnáh pɩ
ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú yı̋ yah, nónó-á sè náh wãrkɩ sɛ́bɛ́y
mɛ̀ sɔkɔ.
31 Ǹtɛ nónó-á wãrkɩ ké sɔkɔ, sè ye wãrkɩ nɛ
sépi gbɔ̏ yɔ̃, yé sɛ̃ ké yɔ̃ nɛ Yesu-á Liyel Pídı̋nɛ,
ànɛ̂ Liyel nɛy yáhntɔkɔnɔlɛ. Tɛ́ yáh kɩ sɛ̃ ǹmɔ
yɔ̃, yé mó tyɛ́-ńkɛ̃̏ min wɛ.

21

Yesu ǹ gblɔ̆ynɛ ǹ tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pı̂̋ kwărnimi wɛ̃kɩ

1 Képah náh, sɔ̃ yɔ́lɛ, Yesu tɔ̃ ǹ gblɔ̆ynɛ ǹ tɔ̏
sɑ̋hpú wɛ̃kɩ Tiberiyadɩ yɔ́-ǹgbɛ̃ gbɔ̀pɔ. Kăh pɩ
dùkù nɛ̂nɛ, kè wɛ yɔ̀:
2 Simo-Pyɛrɩ sɔ̏ mɛ wɛ̃ tyí ànɛ̂ Toma nɛ̂-à pè
yı̃n dyɩ à kɔ̃ kèǹìǹìnɛ, ànɛ̂ Natanayɛlɩ nɛ̂-á n wil
Kana kwil sɔkɔ, Kalile gbɛ̃̆nyah, ànɛ̂ Nsebede
dı̋npı̏lɛ, à tahlɩ pé no Yesu tɔ̏ sɑ̋hpú nɛ́pı̂̋ nímí
yísyɔ́ tyí.
3 Képah tɛ̃̏nɛ, Simo-Pyɛrɩ mɛ yo pé tyí nɛ
péwɔ-á n sɔkɔ yɛ̃̏nkyɔ tɛ̃́-ńsah. Pé no tɛ́lɔ́ mɛ nɛ,
pépi tɔ-á kɩ sɔkɔ ǹnɛ. Pè mɛ wil sɔkɔ à kyɩ de
krótókè sɔkɔ, tɛ́ pè náh kwâh yɔ́ wɛ tɛ̃ lésɔ̃
lékɑ̂̋hnɛ.

4 Tyah syɩkɩ gbı̃́nɛ, Yesu sȍ mɛ yı̃́nnɔ́lɛ yɔ
vyãh yah, tɛ́ ǹ tȍ sã̋hpú náh sȍ mɛ pĩ nɛ ǹmɔ-á.
5 À mɛ yo mɔ pé tyí nɛ, pé kódíbí, pè kó
yɛ̃́nkyɔ yísyɔ́ wɛ tɛ̃ nɩ? Pè mɛ nɛ, ɔ̃́ɔ̃-á.
6 À mɛ nɛ, pè pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ min n dah
n mɔ krótókè gbȍyȍ sȍlɛ, pǎh kɩ wɛ tɛ̃. Pè mɛ sè
min dah mɔ, tɛ́ yɛ̃́nkyɔ wɛ tɛ̃ tnɔ́nɔ́lɛ, fɔ́ɔ́ pè tɛ̃
sè yɔrɩ wilki kwlɔ.
7 Képah sɔkɔ, Yesu tȍ sã̋h-ò nê tyí-á nɔ yı̃́ı̃ ǹ
tyí, ǹmɔ mɛ yo Pyɛrɩ tyí nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á. Tɛ́ Pyɛrɩ
sȍ mɛ ǹ fwɔ̀mɔnɩ dɛ sah. Wǎh noh nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á
ńyãh sɔkɔ, à kè tɔkɔ mɔ tɛ́ yɔkɔ de yɔ sɔkɔ.
8 Tȍ sã̋hpú tɛ́lɔ́ wɔ mó n pi krótókè sɔkɔ, tɛ́
mɛ pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔlɛ n yɔrɩ n pi, yɛ̃́nkyɔlɛ
sé yı̃́ı̃nɛ. Pè náh sȍ mɛ gbɛ mɔ kah yɔ vyãhlɛ.
Kè sȍ mɛ mɛ́tɛ́rnɔ́ lèkwɛ̆ kénkɔ̃lɛ.
9 Pǎh pɔ yĩni tɛ̃ kènkwȁh yõ sɔkɔ, pè
nyàhségbnɔ yísyɔ́ wɛ yɛ̃́nkyɔlɛ sé yõ, tɛ́ búrn tɔ
mɛ.
10 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, yɛ̃́nkyɔ
nónó-á pè wɛ tɛ̃ yɔ̀, pè pɔ sé yísyɔ́lɛ.
11 Wǎh yo sɛ̃́, Simo-Pyɛrɩ mɛ yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ
nɔ́pi yɔrɩ wilki kènkwȁh yõ. Sè sȍ mɛ yúkúnɔ́lɛ
yɛ̃́nkyɔ ǹgbȁl plɔ́ lèkwɛ̆ tikininí pɔ́ gbãm pɔ́
tɔ̃́nɔ́lɛ (153). Ǹtɛ yɛ̃́nkyɔ́pèl nɔ́pi wɛ́ntɛ̃nɔ fyé
yõ, pé yɛ̃́nkyɔ tɛ̃ tɛ̃ mnɔ náh kɔ̃lɩ.
12 Képah sɔkɔ, Yesu mɛ yo pé tyí nɛ, pè pɔ
yõke yõ. Tɛ́ ǹ tȍ sã̋hpú-á sȍ pĩ nɛ Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃-á sɛ̃́,
képah ye ǹ píkínyahnɔ tah pé tyí nɛ, nê se ǹnɛ
nɩ?
13 À mɛ nɔ de pélɛ, tɛ́ búrn tɔkɔ à dibi pé tyí,

tɛ́ yɛ̃́nkyɔ tɔ dibi pé tyí sɛ̃́ntɛ̃̀ ólɛ.
14 Yesu lékó yílkínmɔntɛnɔ náh, ké kɛ tɔ̃́-ò ye
à ǹ gblɔ̌ynɛ ǹ tɔ̃̀ sɑ̃́hpú wɛ̃kɩ yɔ̀.

Yesu ànɛ̂ Pyɛrɩ wɛ̃ wɛ́nɔ́lɛ

15 Yɔ̃ke yɔ̃́ntɛnɔ náh, Yesu mɛ Simo-Pyɛrɩ piki
yah nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃* pídɩ̃́ Simo, ń tyí-á nɔ no
nɔ́pi tyí sɔ̃́, ń tyí se mɛ nɔ áwɔ tyí à kal pépilɛ?»
Ȁ mɛ yo ǹ tyí nɛ, àwe Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ
ǹ tyí-á nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń
képɔ́pî tɛ̃́nɔ́ plɛ.»
16 Tɛ́ tɔ̃ à piki yah kɛ ní-òlɛ nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃
pídɩ̃́ Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?» Ȁ mɛ yo ǹ tyí
nɛ, àwe Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃, ǹmɔ ńtɛ̃-á pĩ nɛ ǹ tyí-á nɔ pé
tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Pɩ ń képyɛ́nì fɛ̃-òlɛ.»
17 Képah náh, Yesu tɔ̃ ǹ syɩ à piki yah kɛ tɔ̃́-òlɛ
nɛ ńkɛ̃́: «Nsyɔ̃ pídɩ̃́ Simo, ń tyí se mɛ nɔ á tyí?»
Képah sɔkɔ, kè Pyɛrɩ yah kwɔ, Yesu-á sɔ̃́npílɛ à
piki yah kɛ tɔ̃́nɔ́ póllɛ nɛ, pé tyí se mɛ nɔ ǹ tyí
nɩ? Képah tɛ̃̀nɛ, à mɛ yo Yesu tyí nɛ, Tɛ̃̀ ǹgbɛ̃,
ǹmɔ-á tyi póllɛ n pnɛ. Wǎh kè pĩ yĩ̋ nɛ, ǹ tyí-á
mɛ nɔ pé tyí. Yesu mɛ yo ǹ tyí nɛ: «Ń képyɛ́nì
tɛ̃́nɔ́ plɛ.
18 Kègbɩgbɩ tɛ̃ yɔ̃, mé kélɛ n yo á tyí, áwɔ
kètɛ̃̀npìkì gbɩ̃́nɛ sɔ̃̀, ńyɑ̃h-à á dyɔ, ň á kɔ̃ toh á
fwɔ̀mɔ̀-ǹgbɛ̃ yɔ̃ ǹ sɔkɔ nɛ́npɔ́. Ǹtɛ wâh pɔ dye,
á kɩ á gbɑ̃̏n yɔ̃ ǹnî yɔ́ kɔ̃ à kɩ á kɔ̃ toh ǹ kɔ̃, tɛ́ kɩ
sɔkɔ álɛ fɩ̃́ yɔ́ sɔkɔ, ńyɑ̃h tyí náh mɛ á tyí.»

---

* **21:15** 21.15 - Nsyɔ̃ nɛ̂ tyí-á n yo ásɔ̂ sɔkɔ yɔ̀, túkù ǹnɛ n ye Nsyonasɩlɛ.

19 Tɛ́ Pyɛrɩ-á nɛ n ku n pi dùkù nɛ̂nɛ, tɛ́ kè kɩ
Liyel yĩn gbilki n pi, képah tyí ye Yesu n yo sɛ̃́
yɔ̀. Képah yóntɛnɔ náh, à tɔ̃ yo Pyɛrɩ tyí nɛ: «Ń
sɔ̃̀ tɛ̃.»
20 Képah sɔkɔ, Pyɛrɩ-á ǹ yah vi, Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò
nɛ̂ tyí-á nɔ yĩ́ĩ́ Yesu tyí, à à wɛ pé náhlɛ. Ǹmɔ ye
lésõ ǹ gbalɩ kɛ̃kɩ Yesu tĩ̀nnɛ, tɛ́ à piki yah nɛ, Tɛ̃
ǹgbɛ̃, nɛ̂ tɛ̃ ó se kɩ n vi n pi ǹ náh nɩ?
21 Pyɛrɩ-á à wɛ, à Yesu piki yah ǹ tyí sɔkɔ nɛ
ńkɛ̃́, tɛ́ ǹmɔ-á dò, Tɛ̃ ǹgbɛ̃, tir nɛ̂ se kɩ ǹmɔ nɔ n
pi nɩ?
22 À mɛ yo ǹ tyí nɛ, páh kɩ mɛ ké tyí nɛ ǹmɔ
tɛ̃ min sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ n nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ
vyãh nɛ̂ se mɛ ké sɔkɔ nɩ? Ǹmɔ tɛ̃ wɔ pé sɔ̃̀ tɛ̃
sɔ̃!
23 Képah tɛ̃nɛ, kè wil wùù Yesu yõ sɛ̃pú tyí nɛ,
Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀ náh n ku n pi. Ǹtɛ Yesu náh se
mó tɔ̃ sɔ̃̀ ǹ kú-ńkɛ̃́ tyí yo Pyɛrɩ tyí. À sɔ̃̀ nɛ ńkɛ̃́,
páh kɩ mɛ ké tyí nɛ ǹmɔ tɛ̃ min sɔkɔ, fɔ́ɔ́ kè pɔ
nɔ pé syínpɔnɔ tyí, ǹ vyãh nɛ̂ se mɛ ké sɔkɔ nɩ?
24 Yesu tɔ̃̀ sɑ̃́h-ò mɛ̀ ye n yo tyi nɔ́pilɛ, tɛ́ sè
wãrkɩ. Tɛ́ ápi pĩ nɛ gblɔ-á ǹ tyíyónɔlɛ.
25 Tyi náhnáh túkù mɛ Yesu pɩ ńtɔ̃. Ǹtɛ sé
pól-à sɔ̃̀ mɛ n wãrkɩ núkú núkúlɛ, ńmɔ sõnɔ
sɔkɔ, sé sɛ́bɛ́ynɔ́ sàh-ǹsah náh náhkɩ n wɛ n pi
kèkõyɔ̃́ sɔkɔ.

Toussian, Southern
The New Testament in the Southern Toussian language of Burkina Faso: toussian du sud: wĩn nìvìnì tirlɛ New Testament
Nouveau Testament en toussian

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with ANTBA

Language: Southern Toussian (Toussian, Southern)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Mar 2026 from source files dated 9 Jul 2025
aaf2875e-90b5-5c14-b910-61579d3da2c7